

Nd.

233. Frumvarp til laga

[137. mál]

um tekjuskatt og eignarskatt.

(Lagt fyrir Alþingi á 98. löggjafarþingi 1976).

I. KAFLI

SKATTSKYLDIR AÐILAR

Skattskylda manna

1. gr.

Skylda til að greiða tekjuskatt af öllum tekjum sínum, hvar sem þeirra er aflað, og eignarskatt af öllum eignum sínum, hvar sem þær eru, hvílir á þessum mönnum:

1. Þeim sem heimilisfastir eru hér á landi.
2. Þeim sem heimilisfastir hafa verið hér á landi en flutt úr landi og fellt hafa niður heimilisfesti sitt hér, nema þeir sanni að þeir séu skattskyldir í öðru ríki á sama hátt og menn heimilisfastir þar og hafi fullnægt þeim skattskyldum sínum. Skattskylda þessi gildir þó aðeins í þrjú ár frá næstu áramótum eftir brottflutningsdag.
3. Þeim sem dvelja hér á landi lengur en samtals 183 daga á sama almanaksári, þar með talin eðlileg fjarvera héðan af landi vegna orlofs og þess háttar.
4. Þeim sem eigi falla undir ákvæði 1.—3. tl. þessarar greinar en starfa samtals lengur en 183 daga á sama almanaksári, þar með talin eðlileg fjarvera frá starfi vegna orlofs og þess háttar, um borð í loftfari eða skipi sem skráð er hér á landi.

Ríkisskattstjóri hefur úrskurðarvald um hverjir skuli teljast heimilisfastir hér á landi samkvæmt þessari grein. Við ákvörðun á heimilisfesti skal miðað við reglur laga um lögheimili, eftir því sem við á. Úrskurði ríkisskattstjóra má skjóta til dómstóla að stefndum ríkisskattstjóra vegna fjármálaráðherra.

Skattskylda lögaðila

2. gr.

Skylda til að greiða tekjuskatt af öllum tekjum sínum, hvar sem þeirra er aflað, og eignarskatt af öllum eignum sínum, hvar sem þær eru, hvílir á þessum lögaðilum:

1. Hlutafélögum og öðrum félögum með takmarkaðri ábyrgð félagsaðila, enda séu þau skráð hér á landi á lögumæltan hátt.
2. Gagnkvæmum váttryggingar- og ábyrgðarfélögum, kaupfélögum, öðrum samvinnufélögum og samvinnufélagasamböndum, enda séu þau skráð hér á landi á lögumæltan hátt.

3. Sameignarfélögum með ótakmarkaðri ábyrgð félagsaðila, enda sé félagið skráð í firmaskrá hér á landi og við skráningu afhentur félagssamningur þar sem getið sé eignarhlutfalla eigenda, innborgaðs stofnfjár, sem eigendur skuldbinda sig til að láta standa óhreyft í félaginu til félagsslita, svo og hvernig félagsslitum skuli háttað. Senda skal skattstjóra vottorð um skráningu og staðfest eftirrit af félagssamningi með fyrsta skattframtali þessara félaga. Hjón ein sér eða með ófjárráða börnum sínum geta ekki myndað sameignarfélag er sé sjálfstæður skattaðili.
4. Samlögum og samtökum sem hafa það að meginmarkmiði að annast vinnslu eða sölu á framleiðsluvörum félagsaðila sinna, innkaup á rekstrarvörum eða þjónustu í beinum tengslum við atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi þeirra, enda séu þau skráð í firmaskrá hér á landi og þess getið við skráningu að þau séu sjálfstæðir skattaðilar.
5. Félagum, sjóðum og stofnunum, þar með töldum sjálfseignarstofnunum sem hér eiga heimili, sbr. þó 5. tl. 4. gr., svo og dánarbúum, þrotabúum og öðrum búum sem hér er skipt.

Félag, sjóður eða stofnun telst eiga hér heimili ef það er skráð hér á landi, telur heimili sitt hér á landi samkvæmt samþykktum sínum eða ef raunveruleg framkvæmdastjórn þess er hér á landi.

Fullnægi lögaðili skv. 1.—4. tl. þessarar greinar ekki skilyrðum til að teljast sjálfstæður skattaðili skal tekjum hans og eignum skipt milli félagsaðila eftir eignarhlutföllum. Ef eignarhlutföll eru ekki fyrir hendi eða þau óljós skal tekjum og eignum skipt jafnt milli félagsaðila.

Takmörkuð skattskylda

3. gr.

Takmarkaða skattskyldu bera þessir aðilar, enda falli þeir ekki undir ákvæði 1. eða 2. gr. eða séu undanþegnir skattskyldu skv. 4. gr:

1. Allir menn sem dvelja hér á landi og njóta launa fyrir störf sín hér skulu greiða tekjuskatt af þeim launum. Hér með teljast þeir menn sem atvinnu stunda hér á landi, eða um borð í loftfari eða skipi sem skráð er hér á landi, þótt dvöl þeirra eða starf vari 183 daga eða skemmri tíma á sama almanaksári.
2. Allir menn sem njóta frá íslenskum aðilum launa fyrir störf, þar með talin stjórnar-, endurskoðenda- eða nefndarstörf, eftirlauna, biðlauna, lífeyris, styrkja eða hliðstæðra greiðslna skulu greiða tekjuskatt af þeim greiðslum.
3. Allir aðilar sem fá greiðslu fyrir þjónustu eða starfsemi innta af hendi hér á landi skulu greiða tekjuskatt af þeim tekjum.
4. Allir aðilar sem reka hér á landi fasta starfsstöð, taka þátt í rekstri fastrar starfsstöðvar eða njóta hluta af ágóða slíkrar starfsstöðvar skulu greiða tekjuskatt af þeim tekjum.
5. Allir aðilar sem eiga fasteign hér á landi eða hafa rétt yfir fasteign hér á landi er þeir hafa af tekjur eða teljast hafa af tekjur samkvæmt ákvæðum laga þessara skulu greiða tekjuskatt af þeim tekjum.
6. Allir aðilar sem hafa hér á landi tekjur af leigu, afnotum eða rétti til hagnýtingar á lausafé, einkaleyfum, hvers konar réttindum eða sérþekkingu skulu greiða tekjuskatt af þeim tekjum.
7. Allir aðilar sem hafa tekjur af íslenskum hlutabréfum, stofnbréfum eða öðrum réttindum til hlutdeildar í hagnaði eða af rekstri íslenskra fyrirtækja skulu greiða tekjuskatt af þeim tekjum.
8. Erlendir sendiherrar, sendiráðismenn og erlendir starfsmenn sendisveita annarra ríkja hér á landi og aðrir, sem úrlendisréttar njóta, skulu greiða tekjuskatt af tekjum sem þeir njóta frá innlendum aðilum og af tekjum sem um er rætt í 4.—7. tl.

9. Allir aðilar sem eiga eignir sem skattskyldar tekjur gefa skv. 4.—8. tl. skulu greiða eignarskatt af þeim eignum.

Aðilar undanþegnir skattskyldu

1. gr.

Þessir aðilar greiða hvorki tekjuskatt né eignarskatt:

1. Forseti Íslands og maki hans.
2. Ríkissjóður, ríkisstofnanir og ríkisfyrirtæki sem ríkissjóður ber ótakmarkaða ábyrgð á.
3. Sýslu- og sveitarfélög, fyrirtæki og stofnanir sem þau reka og bera ótakmarkaða ábyrgð á.
4. Erlend ríki og alþjóðastofnanir, af fasteignum sem þær nota vegna viðurkenndrar starfsemi sinnar hér á landi.
5. Félög, sjóðir og stofnanir sem verja hagnaði sínum einungis til almenningsheilla og hafa það að einasta markmiði samkvæmt samþykktum sínum.
6. Aðilar sem undanþegnir eru skattskyldu með sérstökum lögum.

Skattskylda hjóna og barna

5. gr.

Hjónum skal reikna tekjuskatt og eignarskatt hvoru í sínu lagi.

6. gr.

Barn, sem er innan 16 ára aldurs á tekjuárinu, er ekki sjálfstæður skattaðili sé það á framfæri foreldra sinna (kjörforeldra, stjúpfareldra, fósturforeldra).

II. KAFLI

SKATTSKYLDAR TEKJUR

Almenn ákvæði

7. gr.

Til tekna skal telja og skiptir eigi máli hver innir greiðslu þeirra af hendi:

1. Endurgjald fyrir hvers konar vinnu, starf eða þjónustu sem innt er af hendi fyrir annan aðila án tillits til viðmiðunar, þar með talin aflahlutur og aflaverðlaun fiskimanna. Hér með teljast til dæmis hvers konar biðlaun, starfs-laun og eftirlaun, fatnaður, fæði, húsnæði, risnufé, verkfæraperingar, ökutækjastyrkir, flutningspeningar og aðrar hliðstæðar starfstengdar greiðslur, fríðindi og hlunnindi. Hvorki skiptir máli hver tekur við greiðslu né í hvaða gjaldmiðli goldið er, hvort sem það er í reiðufé, fríðu, hlunnindum eða vinnuskiptum.
Vinni maður við eigin atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi skal hann telja sér til tekna eigi lægra endurgjald fyrir starf sitt en hefði hann innt það af hendi fyrir óskyldan eða ótengdan aðila. Sama gildir um vinnu við atvinnurekstur eða starfsemi sem rekin er í sameign með öðrum eða á vegum þeirra aðila sem um ræðir í 2. gr. Á sama hátt skal reikna endurgjald fyrir starf sem innt er af hendi af maka manns eða barni hans sé starfið innt af hendi fyrir framangreinda aðila.
2. Tryggingabætur, lífeyri, meðlög og styrki. Skaðabætur og váttryggingafé vegna sjúkdóms, slysa, atvinnutaps eða launamissis og hvers konar aðrar skaðabætur og váttryggingabætur, sbr. þó 2. tl. 28. gr.
3. Allar tekjur af atvinnurekstri og sjálfstæðri starfsemi, þar með talið endurgjald fyrir selda vöru og þjónustu, umboðslaun, þóknanir, atvinnurekstrarstyrkir og rekstrarstöðvunarbætur.

4. Leigutekjur og arð af hvers konar lausafé, þar með talin skip og loftför.
5. Endurgjald til höfundar fyrir hvers konar hugverk eða listaverk, hvort sem um er að ræða afnot eða sölu.
6. Verðlaun og heiðurslaun, vinninga í happdrætti, veðmáli eða keppni. Framlög og gjafir sem sýnilega eru gefnar sem kaupauki, beinar gjafir í peningum eða öðrum verðmætum, þar með talin afhending slíkra verðmæta í hendur nákominnna ættingja, nema um fyrirframgreiðslu upp í arf sé að ræða. Undanskildar eru þó tækifærisgjafir, enda sé verðmæti þeirra ekki meira en almennt gerist um slíkar gjafir.
7. Arð, landskuld og leigu eftir hvers konar fasteignir og fasteignarréttindi, þar með talin námaréttindi, vatnsréttindi, jarðvarmaréttindi, veiðiréttur og hvers konar fasteignatengd hlunnindi.
Þegar heildarleigutekjur af einstökum íbúðum ná ekki hlunnindamati húsnaðis, sbr. 114. gr., skal reikna leiguna til tekna með því mati. Leigutekjur eða leigumat af íbúðarhúsnaði einstaklings eða hjóna sem eiga ekki fleiri íbúðir en þrjár, þar með talin íbúð til eigin nota, skal lækka um 20% og telja mismuninn til tekna, enda reiknast þá engin gjöld til frádráttar leigutekjum. Um leigutekjur þessara aðila af þeim íbúðum sem umfram eru þrjár fer eftir 1. másl. þessarar málsgreinar og skulu þær íbúðir sem lengst hafa verið í eigu skattaaðila falla undir ákvæði 2. másl. þessarar málsgreinar. Af íbúðarhúsnaði sem skattaðili á og notar til eigin þarfa skal hvorki reikna tekjur né gjöld, sbr. þó 4. tl. 64. gr.
8. Vexti, afföll og gengismun, sbr. 8. gr.
9. Arð af hlutum og hlutabréfum í félögum, sbr. 9. gr.
10. Fé sem félög þau sem um ræðir í 2. tl. 2. gr. færa félagsaðilum sínum til séreignar í stofnsjóði vegna viðskipta þeirra.
11. Fé sem félög þau sem um ræðir í 2. tl. 2. gr. greiða félagsaðilum sínum vegna viðskipta þeirra, enda séu þessi viðskipti í tengslum við atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi félagsaðilans og talin þar til rekstrarútgjalda eða sé varið til fjárfestingar í eignum sem notaðar eru í atvinnurekstri.
12. Fé sem félög þau sem um ræðir í 4. tl. 2. gr. greiða félagsaðilum sínum út í hlutfalli við viðskipti þeirra eða færa þeim til séreignar, hvort heldur í stofnsjóð eða á annan hátt.
13. Hagnað af sölu eigna, sbr. 10.—27. gr.
14. Sérhverjar aðrar tekjur eða ígildi tekna sem eigi eru sérstaklega undanskildar í lögum þessum eða sérlögum.

Skattskyldir vextir, afföll og gengishagnaður

8. gr.

Til tekna sem vextir, afföll og gengishagnaður skv. 8. tl. 7. gr. telst:

1. Vextir af innstæðum í innlendum bönkum, sparisjóðum og innlánsdeildum samvinnufélaga og vextir af verðbréfum þeim sem með sérlögum hafa verið veittar hliðstæðar skattviltanir og sparifé. Með vöxtum teljast áfallnar verðbætur á afborganir og vexti, verðbætur á inneignir og kröfur, sem bera ekki vexti, og happdrættisvinningar sem greiddir eru í stað vaxta.
2. Vextir af stofnsjóðseign í félögum skv. 2. tl. 2. gr.
3. Vextir hjá innlendum og erlendum aðilum af sérhverjum öðrum innstæðum og inneignum en um getur í 1. og 2. tl., þar með taldir vextir af vixlum, verðbréfum og öllum öðrum kröfum sem arð bera eða vexti. Með vöxtum teljast einnig áfallnar verðbætur og happdrættisvinningar á sama hátt og um getur í 1. tl.
4. Afföll af keyptum verðbréfum, vixlum og sérhverjum öðrum kröfum. Afföllin skal reikna til tekna með hlutfallslegri fjárhæð ár hvert eftir afborgunartíma. Sé krafan látin af hendi áður en afborgunartíma er lokið telst sá hluti

affallanna, sem ekki hefur þegar verið tekjufærður en fæst endurgreiddur í sölu- eða afhendingarverði, til tekna í einu lagi á afhendingar- eða söluári.

5. Gengishagnaður af hvers konar eignum í erlendum verðmæli á því ári sem gengisbreyting á sér stað og miðast við kaupgengi hlutaðeigandi erlends gjaldeyris í árslok. Gengishagnað af verðbréfum og öðrum langtímakröfum til lengri tíma en árs, talið frá lokum tekjuárs, ber að reikna til tekna með hlutfallslegri fjárhæð ár hvert eftir afborgunartíma. Sé enginn sérstakur gjalddagi tilgreindur eða umsaminn ber að reikna gengishagnaðinn og telja til tekna miðað við kaupgengi hlutaðeigandi gjaldeyris við hver árslok.

Frá gengishagnaði ársins þannig reiknuðum er heimilt að draga gengistap, sbr. 3. tl. 50. gr., og færa mismuninn til tekna sem gengismun.

Skattskyldur arður, jöfnunarhlutabréf

9. gr.

Til arðs af hlutum og hlutabréfum í félögum, sem um ræðir í 1. tl. 1. mgr. 2. gr., telst auk venjulegrar arðgreiðslu sérhver afhending verðmæta til hlutareiganda eða hluthafa er telja verður sem tekjur af hlutareign þeirra í félaginu. Til arðs telst þó ekki úthlutun jöfnunarhlutabréfa sem hefur ekki í för með sér breytta eignarhlutdeild hlutareiganda eða hluthafa í hlutafélagi og telst því ekki heldur til skattskyldra tekna hlutareigandans. Útgáfa bréfanna skal byggð á raunverulegu verðmæti hreinnar eignar félagsins í lok þess árs sem næst er á undan útgáfuári, að teknu tilliti til opinberra gjalda sem tengd eru því ári. Til hreinnar eignar félagsins í þessu sambandi telst þó ekki varasjóður, sbr. 10. tl. 31. gr. Samanlagt nafnverð jöfnunarhlutabréfanna, miðað við hlutafé félagsins, má ekki vera hærra en svarar til almennrar verðhækkunar frá 1. janúar 1973 eða frá stofnun hlutafélags eða innborgun hlutafjár eftir þann tíma. Ríkisskattstjóri ákveður hvernig reikna skal hina almennu verðhækkun. Arður af eigin hlutum eða hlutabréfum hlutafélags telst hvorki til tekna né gjalda hjá því.

Nú selur hluthafi hlutareign eða hlutabréf til hlutafélags þess er bréfin gaf út og skal þá teljast til arðs hjá seljanda mismunur söluverðs og nafnverðs hlutanna eða hlutabréfanna, þar með talið nafnverð útgefina jöfnunarhlutabréfa eða samsvarandi fjárhæð er heimilt hefði verið að úthluta sem jöfnunarhlutabréfum, og skiptir ekki máli í því sambandi hvenær eða fyrir hvaða verð seljandi keypti hlutina eða hlutabréfin. Þó skulu ákvæði 17. gr. taka til sölu hlutabréfa til félagsins sjálf, svo lengi sem eða að því marki sem hlutfall eigin hlutabréfa hlutafélagsins við kaupdag fer ekki, þrátt fyrir kaupin, yfir 10% af nafnverði hlutafjár félagsins, þar með talið nafnverð útgefina jöfnunarhlutabréfa eða samsvarandi fjárhæð er heimilt hefði verið að úthluta sem jöfnunarhlutabréfum.

Nú er félagi slitið án þess að um samruna félaga sé að ræða, sbr. 54. gr., og skal þá teljast til arðs úthlutun við félagsslit umfram hlutafé félagsins, þ.e. nafnverð bréfanna, þar með talið nafnverð útgefina jöfnunarhlutabréfa eða samsvarandi fjárhæð er heimilt hefði verið að úthluta sem jöfnunarhlutabréfum. Skiptir ekki máli í því sambandi hvenær eða fyrir hvaða verð hlutirnir eða hlutabréfin hafa verið keypt.

Sameiginleg ákvæði um söluhagnað eigna

10. gr.

Söluhagnaður eigna telst mismunur á söluverði þeirra og stofnverði, að teknu tilliti til fenginna fyrninga, áður fengins söluhagnaðar og verðbreytinga eftir því sem nánar er ákveðið í 11.—27. gr.

Stofnverð eigna telst kostnaðarverð þeirra, þ.e. kaup- eða framleiðsluverð, ásamt kostnaði við endurbætur, breytingar eða endurbyggingu og sérhverjum öðrum kostnaði sem á eignirnar fellur, en að frádregnum óendurkræfum styrkjum, af-

sláttum, eftirgjöfum skulda og skaðabótum sem til falla í sambandi við kaup þeirra, framleiðslu, breytingar eða endurbætur.

Söluhagnaður eigna sem heimilt er að fyrna

11. gr.

Söluverð lausafjár, sem heimilt er að fyrna, færirst til lækkunar á fyrningargrunni og fer um skattskyldu söluhagnaðar eftir ákvæðum 2. mgr. 37. gr.

12. gr.

Hagnaður af sölu fasteigna, sem heimilt er að fyrna skv. 2. og 3. tl. 32. gr., þ.e. fyrnanleg mannvirki, náttúruauðæfi og réttindi tengd þessum eignum, telst að fullu til skattskyldra tekna á söluári og skiptir ekki máli hve lengi skattaðili hefur átt hina seldu eign.

Hagnaður af sölu þessara eigna telst mismunur á söluverði þeirra annars vegar og stofnverði þeirra að frádregnum áður fengnum fyrningum og að teknu tilliti til verðbreytinga samkvæmt ákvæðum 26. gr. hins vegar. Ef skattaðili hefur eignast hina seldu eign fyrir árið 1977 er honum heimilt að nota fasteignamat, eins og það er í ársbyrjun 1977, í stað stofnverðs. Hagnaðurinn telst þá mismunur á söluverði annars vegar og fasteignamati að frádregnum áður fengnum fyrningum og að teknu tilliti til verðbreytinga samkvæmt ákvæðum 26. gr. hins vegar. Til fyrninga í þessu sambandi teljast fyrningar sem skattaðili hefur notað frá og með árinu 1977 til sölundags vegna hinnar seldu eignar og skiptir ekki máli hvort fyrningar hafa verið reiknaðar af stofnverði eða fasteignamati.

Skattaðila er jafnan heimilt að telja helming söluverðs til skattskyldra tekna í stað söluhagnaðar skv. 2. mgr. þessarar greinar.

Á því ári sem skattskyldur söluhagnaður eigna samkvæmt þessari grein færirst til tekna er skattaðila heimilt að lækka fyrningargrunn eða fyrna aðrar eignir, sem fyrndar eru eftir ákvæðum 36. og 40. gr., um fjárhæð sem nemur hinum skattskylda söluhagnaði. Eigi skattaðili ekki eignir, sem hann getur fyrnt á þennan hátt á því ári sem sala fer fram, getur hann farið fram á frestun skattlagningar á söluhagnaði þessara eigna um tvönn áramót, enda afli hann sér eigna sem fyrna má skv. 36. eða 40. gr. innan þess tíma og lækki fyrningargrunn þeirra eða fyrni þær um fjárhæð sem nemur hinum skattskylda söluhagnaði, sbr. ákvæði sömu greina. Ef eignanna er ekki aflað innan tilskilins tíma telst söluhagnaðurinn með skattskyldum tekjum á öðru ári frá því að hann myndaðist að viðbættu 25% álagi. Frestun tekjufærslu kemur því aðeins til greina að yfirfæranleg rekstrartöp hafi verið jöfnuð.

13. gr.

Hagnaður af sölu annarra fyrnanlegra eigna, sbr. 4. og 5. tl. 32. gr., telst að fullu til skattskyldra tekna á söluári og skiptir ekki máli hve lengi skattaðili hefur átt hina seldu eign.

Hagnaður af sölu þessara eigna telst mismunur á söluverði þeirra annars vegar og stofnverði þeirra að frádregnum áður fengnum fyrningum hins vegar.

Söluhagnaður eigna sem ekki er heimilt að fyrna

14. gr.

Hagnaður af sölu fasteigna, sem ekki er heimilt að fyrna skv. 32. gr., þar með talin ófyrnanleg mannvirki, lönd, lóðir, ófyrnanleg náttúruauðæfi og réttindi tengd þessum eignum, telst að fullu til skattskyldra tekna á söluári og skiptir ekki máli hve lengi skattaðili hefur átt hina seldu eign.

Hagnaður af sölu þessara eigna telst mismunur á söluverði þeirra annars vegar og stofnverði þeirra að frádregnum áður fengnum söluhagnaði, sbr. 4. mgr. þessarar greinar, og að teknu tilliti til verðbreytinga samkvæmt ákvæðum 26. gr. hins vegar.

Ef skattaðili hefur eignast hina seldu eign fyrir árið 1977 er honum heimilt að nota fasteignamat, eins og það er í ársbyrjun 1977, í stað stofnverðs.

Skattaðila er jafnan heimilt að telja helming söluverðs til skattskyldra tekna í stað söluhagnaðar skv. 2. mgr. þessarar greinar.

Skattaðili getur farið fram á frestun skattlagningar söluhagnaðar af mannvirkjum, sem undir þessa grein falla, um tvenn áramót frá söluþegi. Afli hann sér sams konar eignar í stað hinnar seldu innan þess tíma færist söluhagnaðurinn til lækkunar stofnverði hinnar nýju eignar. Nemi stofnverð hinnar nýju eignar lægri fjárhæð en söluhagnaðinum telst mismunurinn til skattskyldra tekna. Ákvæði þessarar málsgreinar gilda einnig um söluhagnað af landi bújarða og ófyrnanlegum náttúruauðæfum á bújörðum, enda hafi seljandi haft búrekstur á hinni seldu eign að aðalstarfi í a. m. k. fimm ár næst á undan söluþegi og stundi búrekstur á sama hátt á hinni keyptu bújörð í a. m. k. tvö ár eftir kaupdag. Ef eignanna er ekki aflað innan tilskilins tíma telst söluhagnaðurinn með skattskyldum tekjum á öðru ári frá því að hann myndaðist að viðbættu 25% álagi. Frestun tekjufærslu kemur því aðeins til greina að yfirfæranleg rekstrartöp hafi verið jöfnuð.

Ákvæði þessarar greinar gilda ekki um söluhagnað af íbúðarhúsnæði þeirra manna sem eiga þrjár íbúðir eða færri þegar salan fer fram, sbr. ákvæði 16. gr.

15. gr.

Hagnaður af sölu lausafjár, sem eigi er heimilt að fyrna skv. 32. gr., annars en hlutabréfa og eignarhluta í samlögum og sameignarfélögum, telst því aðeins til skattskyldra tekna að skattaðili hafi átt hina seldu eign skemur en í tvö ár.

Hagnaður af sölu þessara eigna telst mismunur á söluverði þeirra annars vegar og stofnverði þeirra hins vegar.

Söluhagnaður af íbúðarhúsnæði

16. gr.

Hagnaður af sölu íbúðarhúsnæðis telst að fullu til skattskyldra tekna á söluári hafi maður átt hið selda húsnæði skemur en fimm ár, en hafi hann átt hið selda í fimm ár eða lengur telst söluhagnaðurinn ekki til skattskyldra tekna. Ákvæði þessarar greinar gilda aðeins um íbúðarhúsnæði sem er í eigu manna sem eiga þrjár íbúðir eða færri á söluþegi. Um söluhagnað af íbúðarhúsnæði umfram það gilda ákvæði 14. gr. Ákvæði þeirrar greinar gilda einnig um meðferð söluhagnaðar af íbúðarhúsnæði í eigu hvers konar lögaðila.

Maður getur farið fram á frestun söluhagnaðar um tvenn áramót frá söluþegi. Kaupi hann annað íbúðarhúsnæði eða hefji byggingu íbúðarhúsnæðis í stað þess selda innan þess tíma færist söluhagnaðurinn til lækkunar stofnverði hinnar nýju eignar. Nemi stofnverð hinnar nýju eignar lægri fjárhæð en söluhagnaðinum innan þessara tímamarka telst mismunurinn til skattskyldra tekna.

Hagnaður af sölu íbúðarhúsnæðis telst mismunur á söluverði þeirra annars vegar og stofnverði þeirra að frádregnum áður fengnum söluhagnaði, sbr. 2. mgr., hins vegar.

Þegar maður selur íbúðarhúsnæði, sem hann hefur byggt eða endurbætt og salan fer fram innan fimm ára frá því síðast var lagt í byggingarkostnað, skal einungis sá hluti söluhagnaðarins teljast skattskyldur sem svarar til þess hlutfalls af heildarbyggingarkostnaði sem í var lagt innan fimm ára frá söluþegi. Áður en þetta hlutfall byggingarkostnaðar er reiknað skal umreikna hann samkvæmt vísitölu byggingarkostnaðar.

Ákvæði þessarar greinar raska ekki fyrirmælum laganna um skattskyldu þegar eigin vinna, sem ekki hefur verið skattlögð, fæst greidd í söluverði íbúðarhúsnæðis.

Þegar maður selur fleiri en eina íbúð á sama tíma og sala þeirra fellur bæði undir ákvæði þessarar greinar og 14. gr. skulu ákvæði þessarar greinar gilda um þær íbúðir sem lengur hafa verið í eigu manns.

Söluhagnaður af eignarhlutum í félögum

17. gr.

Hagnaður af sölu hlutabréfa telst að fullu til skattskyldra tekna á söluári hafi skattaðili átt hin seldu hlutabréf skemur en fjögur ár. Hafi hann átt þau lengur telst söluhagnaðurinn ekki til skattskyldra tekna, sbr. þó 4. mgr. þessarar greinar.

Hagnaður af sölu hlutabréfa telst mismunur á söluverði þeirra annars vegar og kaupverði þeirra hins vegar. Kaupverð hlutabréfa í hendi seljanda ákvarðast sem samanlagt nafnverð hlutabréfanna og þeirra jöfnunarhlutabréfa, sem hann hefur fengið úthlutað eða heimilt hefði verið að úthluta honum, eða raunverulegt kaupverð, hvort sem hærra reynist. Kaupverð hlutabréfa, sem skattaðili hefur eignast við samruna hlutafélaga skv. 54. gr., skal ákvarðast jafnt kaupverði þeirra hlutabréfa er hann lét af hendi. Þegar ákveða skal hagnað af sölu hlutabréfa skal kaupverð hvers hlutabréfs teljast jafnt meðalverði allra hlutabréfa sömu tegundar í hendi sama eiganda.

Eignarhaldstími jöfnunarhlutabréfa, sem úthlutað hefur verið eða heimilt hefði verið að úthluta, skal teljast jafn eignarhaldstíma þeirra hlutabréfa sem réttinn veittu.

Nú skipta hendi yfir þrjú fjórðu hlutar að nafnverði útistandandi hlutabréfa, á þann hátt að ætla megi að um sé að ræða raunverulega sölu eigna félagsins fremur en sölu hlutabréfa, og skal þá farið með sölna gagnvart öllum seljendum eins og um félagsslit væri að ræða, sbr. 3. mgr. 9. gr.

18. gr.

Hagnaður af sölu eignarhluta í samlögum og sameignarfélögum telst að fullu til skattskyldra tekna á söluári hafi skattaðili átt hinn selda eignarhluta skemur en fjögur ár. Hafi hann átt hann lengur telst söluhagnaðurinn ekki til skattskyldra tekna.

Hagnaður af sölu eignarhluta telst mismunur á söluverði hans annars vegar og kaupverði hins vegar. Kaupverð eignarhluta í hendi seljanda ákveðst sem hlutur hans í bókfærðu verði eigin fjár félagsins í byrjun þess árs, sem salan fer fram á, eða raunverulegt kaupverð að frádreginni eigin úttekt, hvort sem hærra reynist. Til eigin fjár í þessu sambandi telst skattskyld brein eign félagsins að meðtöldu stofnfé en að undanskildum 65% í skattalegum varasjóði.

Ýmis ákvæði um söluhagnað

19. gr.

Söluverð eigna telst heildarandvirði þeirra að frádregnum beinum kostnaði við sölna.

20. gr.

Falli sala eigna undir atvinnurekstur skattaðila eða hafi eigna verið aflað í þeim tilgangi að selja þær aftur með hagnaði telst hagnaður af sölu þeirra ávallt að fullu til skattskyldra tekna á söluári. Einnig telst ávallt til skattskyldra tekna söluhagnaður af rekstrarvörubirgðum og öðrum hliðstæðum eignum sem ætlaðar eru til notkunar í atvinnurekstri.

21. gr.

Bætur vegna altjóns eða eignarnáms teljast söluverð eigna og reiknast söluhagnaður og fer um meðferð hans eftir ákvæðum 10.—27. gr. eftir því sem við á. Í slíkum tilvikum er skattaðila þó heimilt að færa skattskyldan söluhagnað til tekna með jöfnum fjárhæðum á allt að fimm árum, í fyrsta sinn á söluári. Ef um er að ræða eign sem ekki er heimilt að fyrna er heimilt að verja söluhagnaðinum til öflunar sams konar eigna innan tveggja ára. Söluhagnaðurinn telst þá ekki til

tekna en færirst til lækkunar stofnverði hinnar nýju eignar. Nemi stofnverð hinnar nýju eignar lægri fjárhæð en söluhagnaðinum telst mismunurinn til skattskyldra tekna.

22. gr.

Við kaup og sölu eigna skulu tímamörk miðuð við ákvæði kaupsamnings um eigendaskipti.

Hafi skattaðili eignast hið selda við arftöku, þar með talda fyrirframgreiðslu arfs, skal við ákvörðun eignartíma við sölu miðað við samanlagðan eignartíma arfleifanda og arftaka.

23. gr.

Tap á sölu eigna, sem ekki eru notaðar í atvinnurekstri, er ekki heimilt að draga frá skattskyldum tekjum. Áður en skattskyldur hagnaður af sölu eigna er ákveðinn má skattaðili þó draga frá heildarhagnaðinum það tap sem hann kann að hafa orðið fyrir vegna sölu sams konar eigna á sama ári.

24. gr.

Við makaskipti skal stofnverð þeirrar eignar sem af hendi er látin, að viðbættum eða að frádregnum milligjöfum eftir því sem við á, teljast stofnverð þeirrar eignar sem móttekin er í skiptum.

25. gr.

Pegar seld er sérgreind fasteign eða mannvirkja, ásamt lóð eða landi, í heild eða að hluta, skal söluverðinu skipt í sama hlutfalli og hinar seldu eignir eru metnar til fasteignamats á söludegi. Sama gildir um skiptingu söluverðs mannvirkja eingöngu, þar með talin sala íbúða.

26. gr.

Ríkisskattstjóri reiknar vísitölu mannvirkja og vísitölu lands og lóða ár hvert til notkunar við útreikning á söluhagnaði slíkra eigna, sbr. 12. gr. og 14. gr. Vísitala mannvirkja reiknast sem meðaltal vísitölu byggingarkostnaðar en vísitala lands og lóða ákveðst með hliðsjón af almennum verðbreytingum. Hafa skal samráð við Hagstofu Íslands um útreikning þennan.

27. gr.

Nú selur skattaðili eign með skattskyldum söluhagnaði og helmingur söluandvirðis hennar eða meira er greiddur með skuldarviðurkenningum til fimm ára eða lengri tíma og er honum þá heimilt að telja söluhagnaðinn eða neikvæðan mismun fyrningargrunns, sbr. 2. mgr. 37. gr., til tekna með jöfnum fjárhæðum á sjö árum, í fyrsta sinn á söluári. Til skuldarviðurkenninga í þessu sambandi teljast ekki þær skuldir sem hvíla á hinni seldu eign og kaupandi tekur að sér að greiða. Skattstjóra skal tilkynnt um notkun þessarar heimildar með fyrsta framtali eftir söludag. Þessa heimild má skattaðili þó aðeins nota að því marki sem hann hefur ekki getað notað hinn skattskylda söluhagnað til að fyrna aðrar eignir, eða lækka stofnverð sams konar eigna, í samræmi við ákvæði þessara laga.

Sé heimild skv. 1. mgr. notuð kemur hún í stað annarra heimilda laga þessara til frestunar á skattlagningu söluhagnaðar.

Hvað ekki telst til tekna

28. gr.

Þrátt fyrir ákvæði þessa kafla telst ekki til tekna:

1. Eignaauki vegna arftöku, fyrirframgreiðslu arfs og dánargjafa, enda hafi erfða-fjárskattur verið greiddur.
2. Eignaauki sem verður vegna greiðslu líftryggingarfjár, dánarbóta, miskabóta og bóta fyrir varanlega örorku, enda séu bætur þessar ákveðnar í einu lagi til

- greiðslu. Einnig skaðabætur og vátryggingabætur vegna tjóns á eignum sem ekki eru notaðar í atvinnurekstri, sbr. þó 21. gr. Lækka skal stofnverð eignarinnar vegna tjónsins að svo miklu leyti sem bótagreiðslum er ekki varið til viðgerða vegna tjónsins.
3. Eignaauki sem stafar af eftirgjöf skulda við nauðasamninga, enda hafi skuldarnar ekki myndast í sambandi við atvinnurekstur skattaðila.
 4. Eignaauki sem stafar af aukavinnu sem maður leggur fram utan venjulegs vinnutíma við byggingu íbúðarhúsnæðis til eigin afnota.
Þessi eignauki skal þó skattlagður, að svo miklu leyti sem hann fæst endurgreiddur í söluverði íbúðar, hafi hann myndast innan fimm ára fyrir sóludag.
 5. Fæði sjómanns er hann fær hjá útgerðarmanni um borð í skipi. Sama gildir um greiðslur sem sjómenn á íslenskum fiskiskipum fá frá áhafnadeild aflatryggingarsjóðs til að standa undir fæðiskostnaði sínum um borð í íslenskum fiskiskipum.
 6. Skattafslættir og barnabætur sem um ræðir í VI. kafla laga þessara.

III. KAFLI FRÁDRÁTTUR FRÁ TEKJUM

Almenn ákvæði

29. gr.

Frá skattskyldum tekjum manns, sem ekki eru tengdar atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, er einungis heimill sá frádráttur sem sérstaklega er getið um í þessum kafla.

Frá tekjum lögaðila og tekjum manna af atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi er heimilt að draga þann rekstrarkostnað sem nauðsynlegur er til að afla teknanna og halda þeim við.

Frádráttur manna utan atvinnurekstrar

30. gr.

Frá tekjum manna skv. II. kafla laga þessara, sem ekki eru tengdar atvinnurekstri og sjálfstæðri starfsemi, má draga:

1. Þann hluta vaxtatekna, sbr. 1. tl. 8. gr., sem umfram er vaxtagjöld og verðbætur, sbr. 1. tl. 50. gr., enda stafi þessar tekjur og gjöld ekki af atvinnurekstri. Til vaxtagjalda og verðbóta í þessu sambandi teljast þó ekki hjá hjónum vextir og verðbætur af fasteignaveðlánnum til fimm ára eða lengri tíma, þó eigi hærri fjárhæð en sem svarar til hæstu lögleyfðra fasteignaveðlánsvaxta af hámarksláni Húsnæðismálastjórnar ríkisins í árslok. Hjá einstaklingi skal þetta hámark vera helmingi lægra.
2. Vaxtatekjur barna innan 16 ára aldurs eftir sömu reglum og greinir í 1. tl. þessarar greinar.
3. Fengiun arð, sbr. 9. gr., að hámarki 15% af nafnverði hvers einstaks hlutabréfs. Frádráttur samkvæmt þessum tölulíð skal þó aldrei vera hærri en 150 000 krónur hjá einstaklingi og 300 000 krónur hjá hjónum. Um arð, sem fellur til barns innan 16 ára aldurs, fer sem um arð einstaklings.
4. Vaxtatekjur af stofnsjóðseign, sbr. 2. tl. 8. gr.
5. Fé það sem fært hefur verið félagsmanni í félagi skv. 2. tl. 1. mgr. 2. gr. til sér eignar í stofnsjóð hans á árinu, að hámarki 5% af viðskiptum hans utan atvinnurekstrar.
6. Fjárhæð sem er jafnhá þeim tekjum barns innan 16 ára aldurs sem um er rætt í 1. tl. 7. gr., allt að 100 000 krónum, og að auki 60% af þeirri fjárhæð sem tekjur

- þessar fara yfir 100 000 krónur. Frádráttur samkvæmt þessum tölulíð skal þó aldrei vera hærri en 340 000 krónur.
7. Skyldusparnað samkvæmt lögum um Húsnæðismálastofnun ríkisins sem manni á aldrinum 16—25 ára er skylt að spara og innfærður er í sparimerkjabók hans á tekjuárinu.
 8. Greidd meðlög og framfærslueyrir til maka, eða fyrrverandi maka hafi hjónin slitið samvistum, eða eftir lögskilnað, þó að hámarki sömu fjárhæð og ellilífeyrir einstaklings samkvæmt lögum um almannatryggingar.
 9. Greidd meðlög með barni sem er innan 17 ára aldurs, þó að hámarki sömu fjárhæð og barnalífeyrir sem greiddur er skv. 14. gr. laga um almannatryggingar.
 10. Fargjöld vegna ferða á vegum atvinnurekanda og vegna langferða milli heimilis og vinnustaðar í samræmi við matsreglur ríkisskattstjóra.
 11. Útgjöld vegna móttækis risnufjár og ökutækjastyrkja í samræmi við matsreglur ríkisskattstjóra.
 12. Þann hluta hlunninda sem veittur er með fatnaði, fæði, húsnæði og öðrum hliðstæðum hætti og innifalinn er í tekjum skv. 1. tl. 7. gr. en eigi er talinn skattaðila til hagsbóta með hliðsjón af heimilisaðstæðum og öðrum atvikum að mati ríkisskattstjóra. Eigi skiptir máli hvort hlunnindi þessi eru látin í té í reiðufé eða friðu.
 13. Tekjur skv. 6. tl. 7. gr. sem skattfrjálstar eru samkvæmt sérlögum eða ákvörðun fjármálaráðherra, sbr. ákvæði 118. gr.
 14. Launatekjur sem greiddar eru vegna starfa erlendis í þjónustu hins íslenska ríkis. Þeir einir teljast starfa erlendis í þessu sambandi sem eru fastráðnir, settir eða skipaðir starfsmenn á vegum utanríkisráðuneytisins við sendiráð Íslands, hjá sendiráðismönnum eða eru fastafulltrúar Íslands við alþjóðastofnanir sem Ísland er aðili að.

Sama gildir um launatekjur sem greiddar eru embættismönnum, fulltrúum og öðrum starfsmönnum sem erlendis starfa hjá alþjóðastofnunum eða ríkjasamtökum samkvæmt því sem ákveðið er í samningum sem Ísland er aðili að. Sama gildir einnig um heinar launagreiðslur erlendis frá fyrir störf í þágu þeirra alþjóðastofnana eða ríkjasamtaka sem íslenska ríkið er aðili að, enda mundi maðurinn hafa notið skattfrelsis af þessum launagreiðslum hefði hann starfað erlendis, sbr. 1. málsl. þessarar málsgreinar.

Frádráttur frá tekjum af atvinnurekstri

31. gr.

Frá tekjum lögaðila og þeim tekjum manna sem stafa af atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi eða eru tengdar slíkum rekstri má draga:

1. Rekstrarkostnað sem inntur er af hendi og nauðsynlegur er til að afla tekna, tryggja þær og halda þeim við, þar á meðal vexti af skuldum, afföll, gengistöp og fyrningu eigna, eftir því sem nánar er ákveðið í lögum þessum, og það sem varið er til tryggingar og nauðsynlegs viðhalds á eignum þeim sem arð bera í rekstrinum. Til rekstrarkostnaðar telst enn fremur það endurgjald sem manni ber að reikna sér fyrir hvers konar vinnu, starf eða þjónustu sem telja ber til tekna skv. 2. mgr. 1. tl. 7. gr. Eigi skiptir máli hvort endurgjaldið hefur verið greitt. Hafi það verið greitt skiptir heldur ekki máli hvort það hefur verið greitt í reiðufé, fært á einkareikning, greitt í friðu eða í hlunnindum eða með vinnuskiptum.
2. Aðstöðugjald og landsútsvör sem ákvörðuð eru samkvæmt lögum um tekjustofna sveitarfélaga. Einnig eignarskatt sem lögaðilar, sbr. 1. mgr. 2. gr., greiða.
3. Tap á útstandandi viðskiptaskuldum á því tekjuári sem skuld er sannanlega töpuð.
4. Veittan afslátt og verðbætur af vörum eða þjónustu.

5. Fé það er innlend váttryggingafélög færa í árslok í iðgjaldasjóð vegna þess hluta iðgjalda sem fellur á næsta reikningsár og bótasjóð til að inna af hendi áfallnar skyldur sínar við váttryggingartaka.
6. Þær eftirstöðvar rekstrartapa frá fyrri árum sem eigi hefur náðst að jafna með færslu úr varasjóði, sbr. 52. gr., enda hafi fullnægjandi grein verið gerð fyrir rekstrartapinu og eftirstöðvum þess á því tekjuári sem tapið myndaðist.
7. Helming þeirrar fjárhæðar er félag, sem um ræðir í 1. tl. 1. mgr. 2. gr., greiða í arð. Frádráttur þessi skal þó aldrei vera hærri en sem nemur 7,5% af nafnverði hlutafjár.
8. Fjárhæð þá er félag, sem um ræðir í 2. og 4. tl. 1. mgr. 2. gr., greiða félagsaðilum sínum í árslok í hlutfalli við viðskipti þeirra á árinu, þó eigi herra hlutfall af hreinum tekjum félags en sem svarar hlutfalli viðskipta félagsmanna af heildarviðskiptum þess.
9. Fjárhæð þá er félag, sem um ræðir í 2. tl. 1. mgr. 2. gr., færa félagsmönnum sínum til séreignar í stofnsjóð í árslok í hlutfalli við viðskipti þeirra á árinu, allt að 5% af viðskiptum félagsmanna, þó aldrei hærri fjárhæð en 25% af hreinum tekjum þegar frá þeim hefur verið dregin fjárhæð skv. 8. tl. þessarar málsgreinar. Enn fremur vexti af stofnsjóði, þó að hámarki 15%.
10. Tillög sem skattskyldir aðilar skv. 1. mgr. 2. gr. leggja í varasjóð. Hámark varasjóðstillags þessara aðila skal vera 25% af þeirri fjárhæð sem eftir stendur þegar frá tekjum samkvæmt II. kafla hafa verið dregnar þær fjárhæðir sem um ræðir í 1.—9. tl. þessarar greinar.

Hvorki er heimilt að mynda rekstrartap né fresta yfirfærslu rekstrartapa frá fyrri árum með frádrætti skv. 7., 8. og 9. tl. þessarar greinar.

Sameiginleg ákvæði um fyrningar eigna

32. gr.

Fyrnanlegar eignir eru varanlegir rekstrarfjármunir, þó ekki íbúðarhúsnæði, sem notaðir eru til öflunar tekna í atvinnurekstri eða í sjálfstæðri starfsemi og rýrna að verðmæti við eðlilega notkun eða aldur. Helstu flokkar þeirra eru þessir:

1. Lausafé, þar með talin skip, loftför, bifreiðar, vélar og tæki.
2. Mannvirki, þar með taldar byggingar, aðrar en íbúðarhúsnæði.
3. Eyðanleg náttúruauðæfi og keyptur réttur til nýtingar þeirra.
4. Keyptur eignarréttur að verðmætum hugverkum og auðkennum, svo sem höfundarréttur, útgáfuréttur, réttur til hagnýtingar upplýsinga, réttur til einkaleyfis og vörumerkis.
5. Stofnkostnaður, svo sem kostnaður vegna skráningar fyrirtækis, öflunar atvinnurekstrarleyfa, kostnaður við tilraunavinnslu, markaðsleit, rannsóknir, öflun einkaleyfis og vörumerkja.

33. gr.

Fyrningartími eigna hefst við byrjun þess rekstrarárs sem þær eru fyrst nýttar við öflun tekna.

Ekki er heimilt að fyrna eign á því rekstrarári sem nýtingu hennar lýkur vegna sölu eða af öðrum ástæðum, þar með talið ef eign verður ónothæf, nema söluverð eða annað andvirði sé lægra en eftirstöðvar fyrningarverðs, þ. e. bókfært verð til skatts. Er þá heimilt að gjaldfæra mismuninn.

34. gr.

Verðmæti sem fyrning er reiknuð af hverju sinni telst fyrningargrunnur eigna.

Fyrningargrunnur lausafjár ákveðst skv. 35. gr. en fyrningargrunnur annarra eigna telst stofnverð þeirra, sbr. 2. mgr. 10. gr. Þegar stofnverð eigna hækkar eða

lækkar eftir að hafin er nýting þeirra skal breytingin færð til hækkunar eða lækkunar fyrningargrunni þess árs sem breytingin verður.

Fyrning lausafjár

35. gr.

Fyrning lausafjár skv. 1. tl. 32. gr. reiknast í einu lagi af fyrningargrunni allra þeirra eigna í lok hvers rekstrarárs.

Fyrningargrunnur þessara eigna í lok rekstrarárs telst eftirstöðvar fyrningarverðs við upphaf ársins, þ.e. bókfært verð til skatts, að teknu tilliti til breytinga sem orðið hafa á árinu á stofnverði þegar aflaðra eigna og að viðbættu stofnverði lausafjäreigna sem aflað hefur verið og teknar hafa verið í notkun á árinu, en að frádrögnum söluverði, tjónbótum og hvers konar öðru andvirði slíkra eigna sem seldar hafa verið, eyðilagst hafa eða látnar hafa verið af hendi á rekstrarárinu. Þá er heimilt að færa söluhagnað fyrnanlegra mannvirkja til lækkunar fyrningargrunni, sbr. 4. mgr. 12. gr.

36. gr.

Fyrning skal að vali skattaðila ákveðin sem árlegur hundraðshluti af fyrningargrunni allra þeirra eigna sem falla undir 35. gr., að hámarki 30% á ári. Árlegt fyrningarlutfall skal vera hið sama fyrir allt lausafé.

Drátt fyrir ákvæði 1. mgr. er heimilt að færa kostnaðarverð lausafjár, sem hefur skemmri endingartíma en þrjú ár, að fullu til gjalda á því ári sem eignanna er aflað og þær teknar í notkun.

Þegar kostnaðarverð einstakra eigna eða eignasamstæðna er undir 50 000 kr. er á sama hátt heimilt að færa þær að fullu til gjalda á því ári sem þeirra er aflað þótt endingartími sé lengri en þrjú ár.

Við sölu eigna sem færðar hafa verið til frádráttar tekjum samkvæmt heimild í 2. og 3. mgr. telst söluverð þeirra að fullu til tekna á söluári. Sama gildir um tjónbætur eða annað andvirði fyrir afhendingu slíkra eigna.

37. gr.

Þegar söluverð, tjónbætur eða annað afhendingarandvirði einstakra lausafjäreigna er lægra en upphaflegt verð þeirra, að frádrögnum fengnum fyrningum, er heimilt að færa það sem eftir stendur að fullu til frádráttar tekjum á söluári, enda sýni skattaðili fram á hvernig sú fjárhæð myndast. Sama gildir um eignir sem verða ónothæfar án þess að tjónbætur eða annað endurgjald komi fyrir þær. Þegar heimild þessi er notuð má ekki fyrna viðkomandi eignir á því ári sem þær eru teknar úr notkun. Fyrningargrunnur skal í slíkum tilvikum lækkaður um ófyrndan hluta fyrningarverðs hinna seldu eða ónothæfu eigna.

Þegar fyrningargrunnur lausafjäreigna í heild í lok rekstrarárs skv. 35. gr. verður neikvæður vegna sölu, tjónbóta eða af öðrum ástæðum telst hinn neikvæði mismunur til tekna á því ári sem hann myndast. Á sama ári er skattaðila heimilt að fyrna eignir skv. 2. tl. 32. gr. með sérstakri fyrningu, sbr. 2. mgr. 40. gr. Eigi skattadælli ekki eignir sem fyrna má skv. 2. tl. 32. gr. á því ári sem hinn neikvæði mismunur myndast er honum heimilt að fresta tekjufærslu þessa mismunar um tvenn áramót, enda afli hann sér eigna innan þess tíma sem fyrna má skv. 1. eða 2. tl. 32. gr. og lækki fyrningargrunn þeirra eða fyrni þær um þá fjárhæð. Ef eignanna er ekki aflað að fullu innan tilskilins tíma telst hinn neikvæði mismunur með skattskyldum tekjum á öðru ári frá því að hann myndaðist að viðbættu 25% álagi. Frestun tekjufærslu er því aðeins heimil að yfirferanleg rekstrartöp hafi verið jöfnuð.

38. gr.

Kostnað við viðgerðir eða endurbyggingu fyrnanlegs lausafjár vegna tjóns má gjaldfæra á því ári sem viðgerð fer fram, að svo miklu leyti sem kostnaðurinn fer

fram úr tjónbótum. Hér er aðeins átt við kostnað við að koma eign í sama ástand og hún var áður en tjónið varð.

Fyrning mannvirkja, þar með taldar byggingar aðrar en íbúðarhúsnæði

39. gr.

Fyrning eigna skv. 2. tl. 32. gr. reiknast í lok hvers rekstrarárs af fyrningargrunni hverrar einstakrar eignar.

Þegar notkun einstakra eigna samkvæmt þessari grein er þannig háttáð að þær falla ekki undir sama fyrningarlutfall skal fyrningargrunni þeirra skipt í hlutfalli við rúmmál, þó þannig að sé bygging notuð að 75% rúmmáls eða meira til sömu starfsemi skal byggingin í heild háð sama fyrningarlutfalli. Sé hluti eignar ekki fyrnanlegur, t. d. ef um er að ræða íbúð í fyrnanlegri eign, skal ætíð lækka stofnverð eignarinnar um hinn ófyrnanlega hluta í hlutfalli við rúmmál.

40. gr.

Fyrning mannvirkja skal að vali skattaðila ákveðin sem árlegur hundraðshluti af fyrningargrunni einstakra eigna, að hámarki 10%. Fjármálaráðherra getur með reglugerð ákveðið lægra hámark fyrningarlutfalls einstakra flokka eigna eftir notkun, gerð eða byggingarefni.

Til viðbótar fyrningu skv. 1. mgr. er heimilt að fyrna þessar eignir um fjárhæð jafna skattskyldum hluta söluhagnaðar af eignum sem fyrndar eru samkvæmt þessari grein. Ennfremur er heimilt að fyrna þessar eignir um fjárhæð er nemur neikvæðum mismun fyrningargrunns lausafjár á því ári sem hann er tekjufærður, sbr. 2. mgr. 37. gr. Eigi má mynda rekstrartap vegna þessarar fyrningar og ekki má nota hana til að fresta yfirfærslu rekstrartapa frá fyrri árum.

Eignir samkvæmt þessari grein má aldrei fyrna í heild meira en svo að ávallt standi eftir sem niðurlagsverð eignar 10% af fyrningargrunni hennar.

41. gr.

Kostnaður við viðgerðir eða endurbyggingu fyrnanlegra mannvirkja vegna tjóns má gjaldfæra á því ári sem viðgerð fer fram að svo miklu leyti sem kostnaður fer fram úr tjónbótum. Hér er aðeins átt við kostnað við að koma eign í sama ástand og hún var í áður en tjónið varð.

Fyrning náttúruauðæfa o. fl.

42. gr.

Fyrningu eyðanlegra náttúruauðæfa og keypts réttar til nýtingar þeirra skal miða við áætlaða heildarnýtingu og raunverulega nýtingu ár hvert. Áætluð heildarnýting er háð samþykki skattstjóra. Heildarfjárhæð fyrningar samkvæmt þessari málsgrein má aldrei verða hærri en fyrningargrunnur hins fyrnda að frádregnu verðmæti því sem eftir stendur að lokinni nýtingu.

Fyrning keypts eignarréttar, stofnkosnaðar o. fl.

43. gr.

Fyrning eigna skv. 4. og 5. tl. 32. gr. reiknast í lok hvers rekstrarárs af fyrningargrunni hverrar einstakrar eignar, sbr. 34. gr.

Fyrning eigna samkvæmt þessari grein skal að vali skattaðila ákveðin sem árlegur hundraðshluti af fyrningargrunni, að hámarki 20% á ári, í fyrsta skipti á því ári sem eignanna er aflað eða lagt er í kostnað þeirra vegna.

Þegar sýnt er fram á að notkunartími eigna eða réttinda samkvæmt þessari grein er skemmri en 5 ár er heimilt að fyrna þær á notkunartíma.

Stofnkostnað skv. 5. tl. 32. gr. er heimilt að færa að fullu til frádráttar tekjum á því ári sem hann myndast.

Ýmis ákvæði um fyrningar

44. gr.

Við makaskipti skal fyrningargrunnur yfirteknu eignarinnar vera sá sami og eftirstöðvar fyrningarverðs þeirrar eignar sem af hendi var látin, þó að viðbættum eða frádrögnum milligjöfum eftir því sem við á.

45. gr.

Verði eigendaskipti fyrir arftöku, þar með talda fyrirframgreiðslu arfs, skal fyrningargrunnur slíkrar eignar óbreyttur standa í hendi erfingja frá því sem hann var í hendi arfleifanda.

46. gr.

Nú er fyrnanleg eign nýtt að hluta til öflunar tekna og að hluta til eigin nota og skal þá einungis telja fyrningargrunn eignarinnar þann hluta hennar sem nýttur er til öflunar tekna, en hinn hluta hennar sem einkaeign utan atvinnurekstrareigna.

47. gr.

Á því ári sem rekstri er hætt, hann seldur eða látinn af hendi á annan hátt er ekki heimilt að fyrna eignir samkvæmt þessum lögum. Ákvæði 2. og 3. mgr. 36. gr. eiga ekki við á lokaári rekstrar.

48. gr.

Ríkisskattstjóra er heimilt að gera öllum framtalsskyldum aðilum að halda skrá um fyrnanlegar eignir með þeim hætti er hann ákveður.

49. gr.

Ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi má víkja frá framangreindum reglum um fyrningarhlutfall. Enn fremur má heimila lengri frest til tekjufærslu neikvæðs mismunar fyrningargrunns lausafjár en ákveðinn er í 2. mgr. 37. gr. Þegar sérstakar ástæður eru fyrir hendi, t.d. vegna endurnýjunar eftir tjón, Ríkisskattstjóri veitir heimild til þessara frávikna.

Vaxtagjöld, afföll og gengistöp

50. gr.

Til gjalda sem vextir, afföll og gengistöp af skuldum, sbr. 1. tl. 1. mgr. 31. gr., teljast:

1. Vextir af skuldum, föstum og lausum. Til vaxtagjalda má og telja lántökukostnað og árlegan eða tímabundinn fastakostnað eða þóknunir af lánum, þar með talið af víxillánum og stimpilgjöld af víxlum. Enn fremur dráttarvexti af skuldum, þó ekki dráttarvexti og viðurlög af opinberum gjöldum. Með vaxtagjöldum í þessu sambandi teljast og áfallnar verðbætur á afborganir og vexti.
2. Afföll af seldum verðbréfum, víxlum og sérhverjum öðrum skuldarviðurkenningum, enda sé kaupandi bréfanna nafngreindur. Afföllin skulu reiknuð til frádráttar með hlutfallslegri fjárhæð ár hvert eftir afborgunartíma. Sé skuld yfirtekin af öðrum eða falli greiðsluskylda niður áður en afborgunartíma er lokið teljast eftirstöðvar affalla ekki til frádráttar tekjum. Hafi skuld verið

yfirtekin í sambandi við eignasölu er seljanda þó heimilt að lækka söluverð eignarinnar um fjárhæð sem nemur eftirstöðvum affallanna, enda hafi hann verið upphaflegur skuldari hinnar yfirteknu skuldar.

3. Gengistap af hvers konar skuldum í erlendum verðmæli á því ári sem gengisbreyting á sér stað og miðast við sölugengi hlutaðeigandi erlendis gjaldeyris í árslok. Gengistap af verðbréfum og öðrum langtímaskuldum og kröfum til lengri tíma en árs, talið frá lokum tekjuárs, ber þó að reikna til gjalda með hlutfallslegri fjárhæð ár hvert eftir afborgunartíma.

Frá gengistapi ársins þannig reiknuðu skal draga gengishagnað, sbr. 5. tl. 8. gr., og færa mismuninn til gjalda sem gengismun.

Þegar langtímaskuld er yfirtekin af öðrum í sambandi við eignasölu og gengistap af henni hefur ekki verið að fullu gjaldfært er seljanda heimilt að lækka söluverð eignarinnar um fjárhæð sem nemur eftirstöðvum gengistapsins.

Gjöld samkvæmt þessari grein eru aðeins frádráttarbær séu þau tengd atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi. Gjöld skv. 1. og 2. tl., sem menn bera og ekki eru í tengslum við atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, reiknast til frádráttar tekjuskatti þeirra sem afsláttur samkvæmt ákvæðum 3. tl. 64. gr.

Hvað ekki telst rekstrarkostnaður

51. gr.

Til rekstrarkostnaðar skv. 31. gr. eða til frádráttar skattskyldum tekjum á einn eða annan hátt er ekki heimilt að telja:

1. Gjafir, nema um sé að ræða kaupauka sem þá telst til endurgjalds fyrir vinnu eða starf.
2. Dráttarvexti af opinberum gjöldum, viðurlög skv. 21. gr. laga nr. 10/1960 með áorðnum breytingum, sektir samkvæmt lögum þessum og lögum um söluskatt og önnur opinber gjöld og sérhverjar aðrar sektir og viðurlög, þar með taldar dagsektir sem beitt er samkvæmt lögum.
3. Fjársektir eða önnur viðurlög, hverju nafni sem nefnast, vegna lagabrota skattaðila sjálfs, þar með talið verðmæti upptækra eigna eða greiðslur þess í stað. Enn fremur rekstrarkostnað, hverju nafni sem nefnist, við öflun ólöglegs upptæks hagnaðar eða tengdan saknæmum brotum.
4. Þá fjárhæð sem atvinnurekandi greiðir í lífeyrissjóðstillög vegna manns í þjónustu sinni umfram 6% af þeim launum sem almennt eru til viðmiðunar slíkum greiðslum.
5. Arð eða vexti af framlögðu fé manns í atvinnurekstur eða til sjálfstæðrar starfsemi, hvort heldur rekstur er á eigin ábyrgð eiganda eða með ótakmarkaðri ábyrgð í sameign með öðrum, sbr. og 2. mgr. 2. gr.

IV. KAFLI

ÝMIS ÁKVÆÐI UM TEKJUR

Ráðstöfun varasjóðs

52. gr.

Aðilum sem myndað hafa varasjóð samkvæmt ákvæðum 10. tl. 31. gr. ber að ráðstafa honum til að mæta yfirfæranlegu rekstartapi sínu, sbr. 6. tl. 31. gr. Sama gildir um þann varasjóð sem myndaður hefur verið samkvæmt ákvæðum fyrri skattalaga. Sé varasjóði ráðstafað á annan hátt skal telja þá fjárhæð, sem þannig er ráðstafað, að viðbættu 25% álagi til skattskyldra tekna.

Það telst m. a. óheimil ráðstöfun á varasjóði ef aðili ver einhverju af eignum sínum með eftirgreindum hætti:

1. Veitir hluthöfum, aðilum samvinnufélaga, eigendum sameignarfélaga, stjórnendum þessara félaga eða aðilum þeim tengdum lán í peningum eða öðrum verðmætum, sem ekki eru viðkomandi rekstri félagsins, eða veitir þeim nokkur fríðindi beint eða óbeint umfram arðsúthlutun, venjulegar eða eðlilegar launagreiðslur, eða úttekt af eigin fé (höfuðstól) í sameignarfélagi sem er meiri en svarar til 15% ársvaxta af bókfærðu eigin fé félagsins í byrjun úttektarárs þegar tekið hefur verið tillit til opinberra gjalda sem álögð eru vegna fyrra árs. Skattalegur varasjóður telst ekki til eigin fjár í þessu sambandi.
2. Kaupir eign á óeðlilegu háu verði eða selur eign á óeðlilega lágu verði að dómi skattýfirvalda. Skal þá meta hvort kaup- eða söluverð geti talist hæfilegt. Mis- mun kaupverðs eða söluverðs annars vegar og matsverðs hins vegar telst óheimil ráðstöfun úr varasjóði.

Nú ráðstafar aðili á einhvern þann hátt sem greinir í 1. og 2. tl. 2. mgr. og fellur það þá til skattgreiðslu á ráðstöfunarárinu samkvæmt ákvæðum 1. mgr., þó eigi hærrí fjárhæð en nemur varasjóði í lok skattársins að viðbættu 25% álagi skv. 1. mgr. Óheimilt er að veita frádrátt frá tekjum skv. 10. tl. 31. gr. af þessari tekju- færðu fjárhæð.

Úttekt úr eigin rekstri

53. gr.

Heimilt er skattaðilum að taka út hreina eign sína í eigin rekstri eða eignar- hlutdeild sína í rekstri eða á vegum sameignarfélags án þess að úttektin teljist þeim til skattskyldra tekna.

Hrein eign eða eignarhlutdeild í þessu sambandi telst hrein eign eða eignar- hlutdeild í byrjun úttektarárs að teknu tilliti til opinberra gjalda sem álögð eru vegna fyrra árs. Skattalegur varasjóður telst ekki til hreinnar eignar í þessu sam- bandi.

Sameining félaga

54. gr.

Sé hlutafélagi slitið þannig að það sé algjörlega sameinað öðru hlutafélagi og hluthafar í fyrrnefnda félaginu fái eingöngu hlutabréf í síðarnefnda félaginu sem gagngjald fyrir hlutafé sitt í félagi því sem slitið var, þá skulu skiptin sem slík ekki hafa í för með sér skattskyldar tekjur fyrir þann sem hlutabréfin lét af hendi. Við slíkan samruna hlutafélaga skal það félag, er við tekur, taka við öllum skatta- réttarlegum skyldum og réttindum þess félags sem slitið var.

Þegar samvinnufélög sameinast eftir 27. gr. laga nr. 46 frá 1937 skal hið sam- einaða félag taka við öllum skattaréttarlegum skyldum og réttindum hinna fyrri félaga.

Óvenjuleg skipti í fjármálum

55. gr.

Ef skattaðilar, einstaklingar eða félög, semja um skipti sín í fjármálum á hátt sem að dómi skattýfirvalda er verulega frábrugðinn því sem almennt gerist í slíkum viðskiptum skulu verðmæti, sem án slíkra samninga hefðu runnið til annars skatt- aðilans en gera það ekki vegna samningsins, teljast honum til tekna.

Kaupi skattaðili eign á óeðlilega háu verði eða selji eign á óeðlilega lágu verði að dómi skattýfirvalda skal meta hvort kaup- eða söluverð geti talist eðlilegt. Mis- mun kaupverðs eða söluverðs annars vegar og matsverðs hins vegar skal telja til skattskyldra tekna hjá þeim aðila sem slíkra viðskipta nýtur.

Ákvörðun launa í eigin atvinnurekstri

56. gr.

Ef maður, er starfar við eigin atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi eða hjá aðila honum tengdum, telur sér til tekna af starfi þessu lægri fjárhæð en ætla má að launatekjur hans hefðu orðið ef hann hefði unnið starfið sem launþegi hjá óskyldum aðila, sbr. 2. mgr. 1. tl. 7. gr., skal ákvarða honum tekjur af starfinu. Ríkisskattstjóri skal árlega setja skattstjórum viðmiðunarreglur til slíkrar ákvörðunar. Skattstjóri ákvarðar síðan tekjur þessar með hliðsjón af viðmiðunarreglunum og skal þá gætt aðstöðu hlutaðeigandi, aldurs hans, heilsu og starfstíma, umfangs starfsins og annarra atriða er máli skipta.

Telji skattfyrvöld að maður hafi talið til tekna sem tekjur barns síns innan 16 ára aldurs á tekjuárinu hærra endurgjald skv. 2. mgr. 1. tl. 7. gr. en barnið hefði aflað hjá óskyldum eða ótengdum aðila sem launþegi, skulu þau ákvarða tekjur barnsins til viðmiðunar við útreikning frádráttar skv. 6. tl. 30. gr.

Tekjutímabil

57. gr.

Tekjuskatt skal miða við tekjur næsta almanaksár á undan skattákvörðun, nema annað sé venjulegt rekstrarár í atvinnugrein aðila eða hann sýnir, þegar hann telur fram, að hann hafi annað reikningsár. Getur skattstjóri þá veitt honum heimild til að hafa það reikningsár í stað almanaksársins.

Tekjur skal að jafnaði telja til tekna á því ári sem þær verða til, þ. e. þegar myndast hefur krafa þeirra vegna á hendur einhverjum, nema um óvissar tekjur sé að ræða.

Ríkisskattstjóri getur heimilað þeim sem atvinnurekstur stunda eða sjálfstæða starfsemi og selja þjónustu að miða tekjuuppgjör atvinnurekstrarins við innborganir vegna seldrar þjónustu, í stað þess að miða við unna og bókfærða þjónustu, í þeim tilvikum sem vinnuþáttur hinnar seldu þjónustu er almennt yfir 70%. Enn fremur getur hann heimilað þeim sem hafa mjög breytilegar tekjur milli ára af framleiðslu og sölu eigin verka, svo sem listaverka, að telja þær tekjur til skattskyldra tekna á fleiri en einu ári. Einnig er ríkisskattstjóra heimilt að leyfa sams konar dreifingu á skattlagningu þjörgunarlauna sem áhafnir skipa, annarra en þjörgunarskipa, hljóta.

V. KAFLI

TEKJUSKATTSSTOFN

Almenn ákvæði

58. gr.

Tekjuskattstofn er sú fjárhæð sem skattur er reiknaður af og ákveðst þannig:

1. Tekjuskattstofn manna, sem ekki hafa með höndum atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, telst tekjur samkvæmt II. kafla, eftir því sem við á, að teknu tilliti til þess frádráttar sem slíkum aðilum er heimilaður skv. 30. gr.
2. Tekjuskattstofn lögaðila, sbr. 2. gr., telst tekjur samkvæmt II. kafla, að teknu tilliti til þess frádráttar sem þessum aðilum er heimilaður skv. 31. gr.
3. Tekjuskattstofn manna, sem hafa með höndum atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, er
 - a. tekjur samkvæmt II. kafla, sem ekki eru tengdar atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, að teknu tilliti til þess frádráttar sem heimilaður er frá þeim tekjum, sbr. 30. gr.,
 - b. tekjur samkvæmt II. kafla, sem tengdar eru atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, að teknu tilliti til þess frádráttar sem heimilaður er frá þeim tekjum, sbr. 31. gr.

Samanlagðar tekjur ákveðnar eftir a- og b-lið mynda tekjuskattsstofn aðila samkvæmt þessum tölulið. Sé tap á atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, þannig að b-liður þessa töluliðar verði neikvæður, telst tekjuskattstofu einungis tekjur samkvæmt a-lið.

Tap af atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi er aldrei heimilt að draga frá tekjum sem ekki eru tengdar slíkri starfsemi, en heimilt er að yfirfæra það skv. 6. tl. 31. gr. og draga það frá hagnaði sem síðar kann að myndast í atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi aðila.

Tekjuskattsstofn hjóna og barna

59. gr.

Hjón, sem samvistum eru, sbr. 5. gr., skulu telja saman allar tekjur sínar og skiptir ekki máli þótt um sé að ræða tekjur af sératvinnu eða séreign. Tekjuskattstofni skal skipta að jöfnu milli þeirra og reikna tekjuskatt af hvorum helmingi fyrir sig skv. 62. gr. Karl og kona, sem búa saman í óvígðri sambúð og átt hafa barn saman, eiga rétt til að telja fram og vera skattlögð sem hjón, sem samvistum eru, enda eigi þau sameiginlegt lögheimili og hafi átt um næstliðið tveggja ára skeið og óski þess bæði skriflega við skattyfirvöld.

Þeir skattaðilar sem uppfylla skilyrði 1. mgr. þessarar greinar aðeins hluta úr ári, t. d. vegna stofnunar eða slita hjúskapar á árinu, slita á samvistum eða andláts maka, skulu telja fram sameiginlegar tekjur sínar á þeim tíma sem umrædd skilyrði voru uppfyllt og skulu skattlögð sem hjón þann tíma. Tekjur á öðrum tíma ársins skal telja fram hjá þeim, sem þær hafði, sem einstaklingi, og þær skattlagðar samkvæmt því. Um útreikning tekjuskatts og ónýtt persónuafsláttar samkvæmt þessari málsgrein fer eftir ákvæðum 2. mgr. 66. gr. eftir því sem við á. Þeim sem gengið hafa í hjúskap á árinu eða uppfyllt hafa skilyrði 3. málsl. 1. mgr. er þó jafnan heimilt að telja fram sameiginlega allar tekjur sínar á árinu sem hjón og fer þá um álagningu tekjuskatts og ákvörðun ónýtt persónuafsláttar samkvæmt því. Á sama hátt er eftirlifandi maka heimilt að telja sameiginlega fram allar tekjur sínar og hins látna maka á andlátsári hans.

Sé svo ástatt hjá hjónum að annar hvor makanna er skattskyldur hér á landi skv. 1. gr. en hinn makinn ber ekki ótakmarkaða skattskyldu hér á landi vegna ákvæða samninga Íslands við önnur ríki eða af öðrum ástæðum, þá skal fara með þann makann sem skattskyldur er hér á landi sem einstakling, sbr. 1. tl. 63. gr. Til tekna hjá honum skal telja allar sérafla- og séreignatekjur hans í samræmi við ákvæði um ótakmarkaða skattskyldu hér á landi að viðbættu sannanlegu framfærslufé frá hinum makanum. Sé eigi unnt að færa sönnur á slíkt framfærslufé skal skattyfirvöldum heimilt að áætla sanngjarnt og hæfilegt framfærslufé með hliðsjón af öllum ástæðum hjónanna.

Barnabætur og barnabótaauki skv. 65. gr. skulu skiptast milli þeirra aðila sem um ræðir í 2. mgr. þessarar greinar og miðast við tímabil framfærsluskyldu. Sá aðili sem um er rætt í 3. mgr. þessarar greinar skal njóta helmings barnabóta skv. 1. mgr. 65. gr., eftir því sem við á, en ekki barnabótaauka.

60. gr.

Tekjur barns, sem er innan 16 ára aldurs á tekjuárinu, sbr. 6. gr., teljast með tekjum foreldra eða hjá þeim manni sem nýtur barnabóta vegna barnsins, sbr. 65. gr.

Heimild til lækkunar á tekjuskattstofni

61. gr.

Heimilt er skattstjóra að taka til greina umsókn manns um lækkun tekjuskattstofns þegar svo stendur á sem hér greinir:

1. Ef ellihrörleiki, veikindi, slys eða mannslát hafa skert gjaldþol manns verulega.
2. Ef á framfæri manns er barn sem haldið er langvinnnum sjúkdómum eða er fatlað eða vangefið og veldur framfæranda verulegum útgjöldum umfram frau-færslukostnað og mótteknar bætur.
3. Ef maður hefur foreldra eða aðra vandamenn sannanlega á framfæri sínu.
4. Ef maður hefur veruleg útgjöld vegna menntunar barna sinna eldri en 16 ára.
5. Ef maður hefur orðið fyrir verulegu eignartjóni sem hann hefur ekki fengið bætt úr hendi annarra aðila.
6. Ef maður lætur af störfum vegna aldurs og gjaldþol hans skerðist verulega af þeim sökum.

Nánari ákvæði um skilyrði fyrir framangreindum ívilnunum skulu sett af ríkisskattstjóra. Skattstjóri getur veitt ívilnanir samkvæmt þessari grein án umsóknar. Ákvörðun skattstjóra samkvæmt þessari grein má skjóta til ríkisskattstjóra sem tekur endanlega ákvörðun í málinu. Ríkisskattstjóri skal sérstaklega fylgjast með ívilnunum, sem skattstjórar veita samkvæmt þessari grein, og sjá til þess að samræmis sé gætt og réttum reglum fylgt.

VI. KAFLI TEKJUSKATTSÚTREIKNINGUR, AFSLÆTTIR OG BARNABÆTUR

Skattstigi manna

62. gr.

Tekjuskattur manna, sem skattskyldir eru skv. 1. gr. og hafa verið heimilisfastir hér á landi allt tekjuárið, skal reiknast af tekjuskattsstofni þeirra skv. 1. og 3. tl. 58. gr. sem hér segir:

1. Af fyrstu 900 000 kr. tekjuskattsstofni reiknast 20% en af tekjuskattsstofni yfir 900 000 kr. reiknast 40%.
2. Frá reiknaðri fjárhæð skv. 1. tl. skal draga persónuafslátt skv. 63. gr.
3. Frá reiknaðri fjárhæð skv. 1. tl., að frádregnum persónuafslætti skv. 2. tl., skal draga afslátt skv. 64. gr. en hann kemur því aðeins til greina að fjárhæð skv. 1. tl. sé hærri en persónuafsláttur. Sú fjárhæð sem þannig fæst telst tekjuskattur ársins.

Persónuafsláttur

63. gr.

Persónuafsláttur manna, sem um ræðir í 62. gr., skal vera sem hér segir:

1. Fyrir einstakling 163 000 kr.
2. Fyrir hvort hjóna um sig, sbr. 59. gr., 115 000 kr.

Nemi persónuafsláttur skv. 1. og 2. tl. þessarar greinar hærri fjárhæð en reiknaður skattur af tekjuskattsstofni skv. 1. tl. 62. gr. skal ríkissjóður leggja fram fé, sem nemur allt að þessum mun, og skal ráðstafa því fyrir hvern mann til greiðslu útsvars skattársins. Sá hluti persónuafsláttar sem enn er óráðstafað fellur niður.

Afsláttur frá skatti

64. gr.

Frá reiknuðum skatti að frádregnum persónuafslætti, sbr. 3. tl. 62. gr., skal draga eftirtalinn afslátt eftir því sem við á:

1. Heimilisafslátt að fjárhæð 60 000 kr. hjá hjónum sameiginlega, sbr. 59. gr., enda hafi þau bæði tekjur af störfum, öðrum en heimilisstörfum á eigin heimili, og samanlagt vinnuframlag þeirra nemur 24 vinnumánuðum á tekjuárinu. Þessi fjárhæð skal þó lækka um 5 000 kr. fyrir hvern mánuð sem á vantar að sameiginlegt vinnuframlag þeirra nái 24 vinnumánuðum.

Ef einstætt foreldri, er heldur heimili og framfærir þar barn sitt sem ekki er fullra 16 ára að aldri í byrjun þess almanaksárs er skattur er á lagður, hefur tekjur í 12 mánuði af öðrum störfum en heimilisstörfum á eigin heimili skal heimilisafsláttur þess einnig nema 60 000 kr. Þessa fjárhæð skal þó lækka um 5 000 kr. fyrir hvern mánuð sem á vantar að vinnuframlag nái 12 vinnumánuðum.

Nú búa foreldrar barns saman í óvígðri sambúð og skal þá hvorugt þeirra teljast einstætt foreldri samkvæmt lögum þessum þótt þau framfæri á heimilinu barn sem þau hafa ekki átt saman.

Við ákvörðum heimilisafsláttar skal jafna námstíma við vinnuframlag að mati ríkisskattstjóra.

Skattstjóri hefur heimild til að meta vinnutíma þegar framtalin laun fyrir starf eru frábrugðin því sem almennt gerist miðað við vinnutíma. Ríkisskattstjóri setur skattstjórum viðmiðunarreglur um hvernig meta skuli störf til vinnutíma.

2. Launaafslátt er nema skal 2% af starfstengdum tekjum manna, sbr. 1. tl. 7. gr.
3. Vaxtaafslátt er nema skal 25% af vöxtum og afföllum, sbr. 1. og 2. tl. 50. gr., þó aldrei lægri fjárhæð en 10 000 kr. hjá einstaklingi og 20 000 kr. hjá hjónum sameiginlega.
4. Viðhaldsafslátt er nema skal 25% af greiddri viðhaldsvinnu við íbúð, sem maður á og hefur til eigin nota, þó aldrei hærri fjárhæð en 5 000 kr. hjá einstaklingi og 10 000 kr. hjá hjónum sameiginlega.
5. Sjómannafslátt að fjárhæð 270 kr. fyrir hvern dag sem lögskráður maður á íslenskt skip telst stunda sjómannsörf. Sama regla skal gilda um hlutaráðna sjómenn og landmenn enda þótt þeir séu ekki lögskráðir.

Ráðherra ákveður nánar í reglugerð hvernig dagafjöldi í þessu sambandi skal ákveðinn.

Sjómenn á íslenskum fiskiskipum, sem þurfa sjálfir að sjá sér fyrir fæði og njóta ekki fæðisgreiðslu frá áhafnadeild aflatryggingasjóðs, skulu, auk þess sem um ræðir í 1. mgr. þessa töluliðar, fá fæðisafslátt fyrir hvern úthaldsdag að mati ríkisskattstjóra.

6. Fiskimannaafslátt er nema skal 3% af beinum tekjum sjómanna af fiskveiðum á íslenskum fiskiskipum. Þessi ákvæði eiga einnig við um hlutaráðna landmenn.

Afslátt samkvæmt þessari grein skal reikna sameiginlega fyrir hjón og skipta síðan til helminga milli þeirra.

Sá hluti afsláttar samkvæmt þessari grein sem ekki nýtist til frádráttar skatti fellur niður.

Barnabætur

65. gr.

Með hverju barni innan 16 ára aldurs á tekjuárinu, sem heimilisfast er hér á landi og er á framfæri þeirra manna sem skattskyldir eru skv. 1. gr., skal ríkissjóður greiða barnabætur til framfæranda barnsins er nemi 47 400 kr. með fyrsta barni en 71 100 kr. með hverju barni umfram eitt.

Ef hjón, sbr. 59. gr., hafa bæði tekjur af störfum, öðrum en heimilisstörfum á eigin heimili, og samanlagt vinnuframlag þeirra nemur 24 vinnumánuðum á tekjuárinu skal auka barnabætur skv. 1. mgr. um fjárhæð sem nemur 18 600 kr. fyrir hvert barn. Þessa fjárhæð skal þó lækka um 1 550 kr. fyrir hvern mánuð sem á vantar að sameiginlegt vinnuframlag hjónanna nái 24 vinnumánuðum.

Ef einstætt foreldri, er heldur heimili og framfærir þar barn sitt sem er innan 16 ára aldurs á tekjuárinu, hefur tekjur í 12 mánuði af öðrum störfum en heimilisstörfum á eigin heimili skal auka barnabætur skv. 1. mgr. um fjárhæð sem nemur 18 600 kr. fyrir hvert barn. Þessa fjárhæð skal þó lækka um 1 550 kr. fyrir hvern mánuð sem á vantar að vinnuframlag nái 12 vinnumánuðum.

Við ákvörðun barnabótaauka skal jafna námstíma við vinnuframlag að mati ríkisskattstjóra.

Fjárhæð barnabóta og barnabótaauka skal skerða um þær barnabætur eða hliðstæðar bætur sem framfærandi hefur fengið erlendis á tekjuárinu vegna barnsins.

Barnabætur og barnabótaauki greiðist til framfæranda barns að því marki sem eftirstöðvum nemur þegar frá hafa verið dregnar greiðslur eftirtalinna opinberra gjalda framfærandans í þessari forgangsröð:

1. Tekjuskatts sem á er lagður á greiðsluárinu skv. 62. gr.
2. Annarra þinggjalda sem á eru lögð á greiðsluárinu.
3. Ógoldinna þinggjalda frá fyrri árum.
4. Útsvars sem á er lagt á greiðsluárinu.
5. Aðstöðugjalds sem á er lagt á greiðsluárinu.
6. Annarra gjalda eða skatta en hér eru tilgreindir, að ákvörðun fjármálaráðherra.

Framfærandi samkvæmt þessari grein telst sá aðili sem hefur barnið hjá sér og annast framfærslu þess. Sá er greiðir meðlag með barni telst ekki framfærandi í þessu sambandi.

Fjármálaráðherra skal ákveða gjalddaga á eftirstöðvum barnabóta og barnabótaauka ár hvert. Ef foreldrar barns, sem ekki er fullra 16 ára í byrjun þess almanaksárs þegar skattur er á lagður, búa saman ógift og fullnægja ekki skilyrðum 59. gr., telst faðir barnsins framfærandi þess, svo og annarra barna sem þau framfæra saman á heimilinu, en draga skal frá barnabótum og barnabótaauka greiðslu opinberra gjalda móður barnsins að því marki sem eftirstöðvum nemur, á sama hátt og í sömu forgangsröð og fyrir er mælt í 6. mgr. þessarar greinar.

Nú breytast aðstæður þannig að framfærandi barns telst annar er kemur að útborgun barnabóta eða barnabótaauka en var í byrjun þess árs er skattur var á lagður og getur þá sá er nú telst framfærandi barns óskað að útborgun eftirstöðva bótanna breytist í samræmi við það. Ósk þessa skal senda skattstjóra og sker ríkisskattstjóri endanlega úr ef ágreiningur verður.

Fyrir barn, sem öðlast heimilisfesti hér á landi á tekjuárinu, skal einungis greiða barnabætur og barnabótaauka í hlutfalli við dvalartíma þess hér á laudi á því ári. Þar sem innheimta þinggjalda og gjalda til sveitarsjóðs er sameiginleg er fjármálaráðherra heimilt með reglugerð að kveða svo á að þinggjöld og gjöld til sveitarsjóðs skuli vera samhliða í forgangsröðinni.

Tekjuskattur manna heimilisfastra á Íslandi hluta úr ári o.fl.

66. gr.

Hjá manni sem hefur tekjur sem um ræðir í 14. tl. 30. gr. skal við álagningu tekjuskatts á aðrar tekjur hans nota það skattþrep sem beita skyldi ef hann hefði ekki notið frádráttar sem þar um ræðir.

Í tekjuskattsstofn manna, sem skattskyldir eru skv. 1. gr. en hafa einungis verið heimilisfastir hér á landi hluta tekjuársins, skal deila með fjölda dvalarmánaða þeirra hér á landi á árinu og margfalda síðan þá útkomu með 12. Tekjuskattur skal síðan reiknast skv. 62. gr. af þannig reiknuðum tekjuskattsstofni, að teknu tilliti til 63. og 64. gr., eins og um væri að ræða menn heimilisfasta hér á landi allt árið. Í þá fjárhæð skal deila með 12 og margfalda útkomu með fjölda dvalarmánaða þeirra hér á landi á árinu. Sú fjárhæð, sem þannig fæst, skal vera endanlega ákvarðaður og álagður tekjuskattur eða ákvörðun ónýtt persónuafsláttar.

Dvalarmánuði skal telja í heilum mánuðum. Brot úr mánuði skal teljast sem heill mánuður.

Tekjuskattur aðila með takmarkaða skattskyldu.

67. gr.

Tekjuskatt aðila, sem skattskyldir eru skv. 3. gr., skal ákvarða sem hér segir:

1. Tekjuskatt manna, sem um ræðir í 1. tl. 3. gr., skal ákvarða á sama hátt og um er rætt í 2. mgr. 66. gr. Sama gildir ef um ónýttan persónuafslátt er að ræða.
2. Tekjuskattur aðila, sem um ræðir í 2., 3. og 7. tl. 3. gr., skal nema 30% af tekjuskattsstofni þeirra. Þessi hundraðshluti reiknast m.a. af launum eða þóknun til listamanna og annarra þeirra, sem fram koma í atvinnuskyni til skemmtunar eða í hvers konar keppni, en með launum og þóknun teljast hvers konar hlunnindi, þar með talinn flutningur að og frá landinu hafi móttakandi ekki greitt hann sjálfur. Eigi skiptir máli hvort maður kemur fram á eigin vegum eða í nafni annars aðila, eða hvort greiðsla er frá innlendum eða erlendum aðila.

Sá aðili sem kemur fram í atvinnuskyni til skemmtunar eða keppni, sbr. 1. mgr. þessa töluliðar, án ákveðinna launa eða þóknunar, en nýtur í þess stað afraksturs af slíkri starfsemi, skal greiða 15% tekjuskatt af heildartekjum af slíku starfi án nokkurs frádráttar.

3. Tekjuskattur aðila, sem um ræðir í 4., 5., 6. og 8. tl. 3. gr., skal, ef um mann er að ræða, reiknast af tekjuskattsstofni skv. 1. tl. 62. gr., að teknu tilliti til 2.—6. tl. 64. gr. eftir því sem við á. Tekjuskatt lögaðila, sbr. 3. gr., skal reikna skv. 68. gr.

Tekjuskattsstofn erlendra váttryggingafélaga, sem starfa hér á landi, telst sá hluti heildarágóðans sem svarar til hlutfallsins milli iðgjaldatekna hér á landi og iðgjaldatekna af allri starfsemi þeirra.

Tekjuskattur lögaðila

68. gr.

Tekjuskattur lögaðila, sbr. 2. gr., skal vera 53% af tekjuskattsstofni, sbr. 2. tl. 58. gr.

VII. KAFLI

EIGNARSKATTUR

Skattskyldar eignir

69. gr.

Til skattskyldra eigna skal telja allar fasteignir, lausafé og hvers konar önnur verðmæt eignarréttindi, með þeim takmörkunum sem um ræðir í 71. gr., og skiptir ekki máli hvort eignirnnar gefa af sér arð eða ekki.

70. gr.

Við mat skattskyldra eigna gilda eftirfarandi reglur:

1. Allar fasteignir, hverju nafni sem nefnast, skal telja til eignar á gildandi fasteignamatsverði. Sé fasteignamatsverð ekki fyrir hendi skal eignin talin til eignar á stofnverði, sbr. 2. mgr. 10. gr., eða á áætluðu fasteignamatsverði sambærilegra eigna, hvort sem hærra er. Skattstjóri skal áætla fasteignamatsverð í þessu sambandi með hliðsjón af gildandi ákvæðum um fasteignamat.

Eiganda leigulóðar skal talið afgangsskvaðarverðmæti hennar til eignar en leigjanda skal talinn til eignar mismunur fasteignamatsverðs og afgangsskvaðarverðmætis.

2. Verð búpenings skal árlega ákveðið af ríkisskattstjóra og skal mat hans miðað við almennt verð í kaupum og sölum, miðað við haustdag. Auk þess skulu fódur-birgðir í árslok taldar til eigna á matsverði sem ríkisskattstjóri ákveður.

3. Lausafé, þar með talin skip og loftför, telst til eignar á stofnverði, sbr. 2. mgr. 10. gr., að frádregnum heimiliðum og notuðum fyrningum. Séu upplýsingar um slíkt verð ekki fyrir hendi metur skattstjóri eignir þessar til verðs.
4. Vörubirgðir verslana og framleiðsluaðila, þar með taldar rekstrarvörubirgðir, svo sem hráefni, eldsneyti, veiðarfæri og vörur á framleiðslustigi, skal telja til eignar á kostnaðar- eða framleiðsluverði eða dagverði í lok reikningsárs, að frádregnum afföllum á gölluðum og úreltum vörum. Þó skal heimilt að draga 30% frá þannig reiknuðu matsverði vara, sem komnar eru í hús eða fullframleiddar og tilbúnar til sölu, og telja verðmæti þeirra þannig til eignar.
5. Hlutabréf skal telja til eignar á nafnverði nema sannað sé að raunvirði eigna félags að frádregnum skuldum sé lægra en hlutfé þess. Sama gildir um stofnsjóðsinneignir hjá samvinnufélögum og stofnfjáreignir í sameignarfélögum. Skuldabréf og önnur slík verðbréf skal telja til eignar á nafnverði. Séu hlutabréf eða önnur verðbréf skráð á opinberu kaupþingi skal telja þau til eignar á kaupþingsverði síðasta kaupþingsdag fyrir árslok.
Útstandandi skuldir skal telja til eignar á nafnverði nema sannað sé að þær séu minna virði.
6. Erlenda peninga, innstæður og kröfur skal telja til eignar á kaupþingi í árslok.
7. Réttindi til stöðugra tekna skal telja til eignar eftir því endurgjaldi sem hæfilegt væri fyrir þau í lok hvers árs. Skattstjóri getur metið verð þessara réttinda.

Hvað ekki telst til eignar

71. gr.

Til eignar, sbr. 69. gr., telst ekki:

1. Skilyrt fjárréttindi, svo sem réttur til líftryggingarfjár sem ekki er fallið til greiðslu.
2. Réttur til eftirlauna, lífeyris, framfærslu eða annarra slíkra tímabilsgreiðslna sem bundinn er við einstaka menn.
3. Réttur til leigulauss hústaðar og hliðstæð afnotaréttindi, sbr. þó 2. mgr. 1. tl. 70. gr.
4. Til eignar hjá mönnum telst ekki fatnaður til einkanota, húsgögn, húsmunir, bækur og munir sem hafa persónulegt gildi.
5. Eigin hlutabréf hlutafélags, sbr. 1. tl. 1. mgr. 2. gr.

Frádráttur frá eignum

72. gr.

Frá eignum, sbr. 69. gr., skal draga skuldir skattaðila. Til skulda teljast í þessu sambandi ógreiddar uppbætur á keyptar afurðir og ógreiddur afsláttur af verði seldra vara í árslok, enda sé skattaðila skylt að lögum, samþykktum sínum ef um lögaðila er að ræða, eða samningum að greiða félags- eða viðskiptamanni sínum slíkan afslátt eða uppbætur.

Frá eignum aðila skv. 4. tl. 3. gr. má einungis draga skuldir sem beint eru tengdar starfsemi þeirra hér á landi.

Frá eignum aðila, sem um ræðir í 5.—8. tl. 3. gr., má einungis draga skuldir sem á eignum þessum hvíla.

73. gr.

Lögaðilum skv. 2. gr. er heimilt að draga frá eignum sínum, sbr. 69. gr., innbogað hlutfé, stofnsjóði og nafnskráð stofnfé.

74. gr.

Heimilt er manni að draga frá eignum sínum, sbr. 69. gr., innstæður sínar í bönkum, sparisjóðum og innlánsdeildum samvinnufélaga, svo og nafnverð verðbréfa,

sem veittur hefur verið hliðstæður réttur með sérlögum, að því marki sem innstæður þessar og verðbréf eru umfram skuldir. Til skulda í þessu sambandi telst þó ekki hjá hjónum fjárhæð sem svarar til hámarksláns Húsnæðismálastjórnar ríkisins í árslok. Hjá einstaklingi skal þetta hámark vera helmingi lægra.

Tímaviðmiðun eignarskattsstofns

75. gr.

Eignarskatt skal miða við eignarskattsstofn skattaðila í árslok. Þó mega þeir, er með leyfi skattstjóra nota annað reikningsár en almanaksár, telja fram eignir sínar í lok þess reikningsárs síns sem er næst á undan skattálagningu.

Eignarskattsstofn

76. gr.

Eignarskattsstofn eru þær eignir, sem eftir verða, þegar frá verðmæti eigna, sem um ræðir í 69. gr., hafa verið dregnar fjárhæðir, sem um ræðir í 72., 73. og 74. gr., eftir því sem við á.

Eignarskattsstofn skal reikna í heilum þúsundum króna og sleppa því sem umfram er.

77. gr.

Hjón, sem samvistum eru, sbr. 5. gr., skulu telja saman allar eignir sínar og skuldir og skiptir ekki máli þótt um sé að ræða séreign eða skuldir tengdar henni. Eignarskattsstofni skal skipta að jöfnu milli þeirra og reikna eignarskatt af hvor-um helmingi fyrir sig skv. 79. gr. Karl og kona, sem búa saman í óvígðri sambúð og átt hafa barn saman, eiga rétt til að telja fram og vera skattlögð sem hjón sem samvistum eru, enda eigi þau sameiginlegt lögheimili og hafi átt um næstliðið tveggja ára skeið og óski þess bæði skriflega við skattyfirvöld.

78. gr.

Eignir barns, sem er innan 16 ára aldurs á tekjuárinu, sbr. 6. gr., teljast með eignum foreldra eða hjá þeim manni sem nýtur barnabóta vegna barnsins, sbr. 65. gr., og gilda ákvæði 74. gr. einnig um þar greindar eignir barns.

Eignarskattsútreikningur

79. gr.

1. Eignarskattur einstaklinga reiknast þannig:
Af fyrstu 6 000 000 kr. eignarskattsstofns greiðist enginn skattur.
Af þeim hluta eignarskattsstofns sem umfram er greiðist 0,8%.
2. Eignarskattur hjóna reiknast þannig fyrir hvort um sig:
Af fyrstu 4 500 000 kr. eignarskattsstofns greiðist enginn skattur.
Af þeim hluta eignarskattsstofns sem umfram er greiðist 0,8%.

80. gr.

Eignarskattur lögðila, sbr. 2. gr., og þeirra aðila sem takmarkaða skattskyldu bera, sbr. 3. gr., skal vera 1,4% af eignarskattsstofni.

VIII. KAFLI
SKATTUMDÆMI, SKATTSTJÓRAR, RÍKISSKATTSTJÓRI,
SKATTRANNSÓKNARSTJÓRI, RÍKISSKATTANEFND O. FL.

Skattumdæmi

81. gr.

Á landinu skulu vera þessi skattumdæmi:

1. Reykjavík.
2. Vesturlandsumdæmi; nær yfir Akraneskaupstað, Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, Snæfellsnes- og Hnappadalssýslu og Dalasýslu.
3. Vestfjarðaumdæmi; nær yfir Barðastrandarsýslur, Ísafjarðarsýslur, Ísafjarðarkaupstað, Bolungarvíkurkaupstað og Strandasýslu.
4. Norðurlandsumdæmi vestra; nær yfir Húnavatnssýslur, Skagafjarðarsýslu, Sauðárkrókskaupstað og Siglufjarðarkaupstað.
5. Norðurlandsumdæmi eystra; nær yfir Eyjafjarðarsýslu, Akureyrarkaupstað, Dalvíkurkaupstað, Ólafsfjarðarkaupstað, Þingeyjarsýslur og Húsavíkurkaupstað.
6. Austurlandsumdæmi; nær yfir Múlasýslur, Seyðisfjarðarkaupstað, Neskaupstað, Eskifjarðarkaupstað og Austur-Skaftafellssýslu.
7. Suðurlandsumdæmi; nær yfir Vestur-Skaftafellssýslu, Rangárvallasýslu og Árnessýslu.
8. Vestmannaeyjakaupstaður.
9. Reykjanesumdæmi; nær yfir Gullbringusýslu, Kjósarsýslu, Seltjarnarneskaupstað, Kópavogskaupstað, Garðakaupstað, Hafnarfjarðarkaupstað, Grindavíkurkaupstað, Keflavíkurkaupstað, Njarðvíkurkaupstað og Keflavíkurflugvöll.

Fjármálaráðherra ákveður aðsetur skattstjóra í hverju umdæmi. Þá getur fjármálaráðherra, ef sérstaklega stendur á, ákveðið önnur mörk milli einstakra skattumdæma en í 1. mgr. segir.

Skattstjórar

82. gr.

Tekju- og eignarskattur samkvæmt lögum þessum skal ákveðinn af skattstjórum, en þeir eru einn í hverju skattumdæmi. Fjármálaráðherra skipar skattstjóra. Engan má skipa skattstjóra nema hann

1. hafi óflekkað mannorð eða hafi ekki hlotið dóm fyrir refsiverðan verknað, slíkan sem um ræðir í 1. mgr. 68. gr. almennra hegningarlaga,
2. sé lögráða og hafi forræði fjár síns,
3. sé íslenskur ríkisborgari,
4. hafi lokið prófi í lögfræði, hagfræði eða viðskiptafræði, sé löggiltur endurskoðandi eða hafi aflað sér sérmenntunar um skattalöggjöf og framkvæmd hennar. Víkja má þó frá ákvæði þessa töluliðar ef maður hefur áður verið skipaður skattstjóri.

Umboðsmenn skattstjóra

83. gr.

Skattstjóra er heimilt að fengnu samþykki ríkisskattstjóra að hafa umboðsmenn utan aðseturs síns. Hreppstjóra og oddvita er skylt að gegna störfum umboðsmanns sé þess óskað.

Ríkisskattstjóri skal gefa út erindisbréf fyrir umboðsmenn.

Ríkisskattstjóri o. fl.

84. gr.

Fjármálaráðherra skipar ríkisskattstjóra. Engan má skipa í það embætti nema hann fullnægi þeim skilyrðum sem sett eru í 82. gr. um embættisgengi skattstjóra.

Þá skipar fjármálaráðherra vararíkisskattstjóra og skattrannsóknarstjóra. Fullnægja skulu þeir hinum sömu skilyrðum um embættisgengi og ríkisskattstjóri.

Ríkisskattanevnd

85. gr.

Fjármálaráðherra skipar menn í ríkisskattanevnd til sex ára í senn. Hefur nefndin aðsetur í Reykjavík.

Í ríkisskattanevnd eiga sæti þrjú menn og ákveður fjármálaráðherra hver skuli vera formaður hennar en hann skal fullnægja skilyrðum til að vera skipaður héraðsdómari. Aðrir nefndarmenn skulu hafa lokið prófi í lögfræði, hagfræði eða viðskiptafræði, vera löggiltir endurskoðendur eða hafa aflað sér sérþekkingar á skattarétti og skattamálum. Skal seta í ríkisskattanevnd vera aðalstarf nefndarmanna og fer um heimild nefndarmanna til að gegna öðrum störfum eftir 2. mgr. 34. gr. laga nr. 38/1954.

Ríkisskattanevnd skal vera óháður úrskurðaraðili í ágreiningsmálum um ákvörðun skattstofna og skatta eins og nánar er kveðið á í lögum þessum. Allir nefndarmenn skulu úrskurða í hverju máli.

Ríkisskattstjóra er heimilt að leita álits nefndarinnar um skýringar á tilteknum atriðum varðandi framkvæmd á einstökum ákvæðum laga þessara og annarra laga um skatta og gjöld sem álögð eru af skattstjórum. Skal ríkisskattstjóri gera kröfur um að tiltekinn skilningur hans verði viðurkenndur og rökstyðja þá kröfu sína. Nefndin skal gefa upp rökstutt álit sitt í úrskurðarformi og tilkynna ríkisskattstjóra niðurstöðu sína. Er ríkisskattstjóri hundinn af úrskurði nefndarinnar varðandi verklagsreglur og fyrirnáli sín til skattstjóra. Slíkum fyrirfram úrskurði er ekki heimilt að skjóta til dómstóla.

Enginn má taka þátt í meðferð máls ef hann skyldi víkja sæti í því sem dómari samkvæmt lögum um meðferð einkamála í héraði.

Verði ríkisskattanevnd eigi fullskipuð vegna forfalla nefndarmanna, eða vegna þess að þeir mega ekki taka þátt í meðferð máls skv. 5. mgr. þessarar greinar, skal fjármálaráðherra skipa mann til að taka þátt í meðferð mála meðan þannig stendur á.

IX. KAFLI

FRAMTÖL OG SKÝRSLUGJAFIR

Framtals- og skattlagningarstaður

86. gr.

Menn, sem um ræðir í 1. gr., skulu telja fram og vera skattlagðir þar sem þeir áttu lögheimili 1. desember á síðasta tekjuári. Þó skulu menn, sem um ræðir í 2. tl. þar sem skip þeirra eða loftfar er skrásett.

Aðilar, sem um ræðir í 2. gr., skulu telja fram og vera skattlagðir þar sem þeir eiga heimili, en heimili þeirra telst þar sem þeir eru skráðir, telja heimili sitt samkvæmt samþykktum sínum eða þar sem raunveruleg stjórn þeirra er. Dánarbú, protabú og önnur bú undir skiptum skulu telja fram og skattleggjast þar sem skipti 1. gr., telja þar fram og vera skattlagðir sem þeir áttu síðast lögheimili fyrir brottflutningsdag. Þá skulu þeir, er um ræðir í 4. tl. 1. gr. telja fram og vera skattlagðir fara fram.

Aðrir aðilar, sem hér eru skattskyldir, skulu telja fram og vera skattlagðir þar sem þeir eiga eignir eða hafa tekjur.

Megi samkvæmt framangreindu skattleggja skattaðila á fleiri stöðum en einum eða sé annars vafi á hvar skattaðili skuli skattlagður skal ríkisskattstjóri skera úr.

Framtalsskýrslur

87. gr.

Allir, sem skattskyldir eru samkvæmt 1. kafla laga þessara, skulu afhenda skattstjóra eða umboðsmanni hans skriflega skýrslu í því formi sem ríkisskattstjóri ákveður, þar sem greindar eru að viðlögðum drengskap tekjur á síðastlinu ári og eignir í árslok, svo og önnur atriði er máli skipta við skattálagningu. Skýrslu bókhaldsskyldra aðila skal fylgja rekstrar- og efnahagsreikningur í samræmi við ákvæði bókhaldslaga ásamt þeim breytingum sem nauðsynlegar kunna að vera til samræmis við ákvæði skattalaga. Skýrslu þeirra sem hafa með höndum atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, en ekki eru bókhaldsskyldir samkvæmt ákvæðum bókhaldslaga, skal enn fremur fylgja rekstrar- og efnahagsreikningur.

Framtalsskyldan hvílir á hverjum einstaklingi og sameiginlega á hjónum. Fjárhaldsmenn skulu telja fram fyrir þá sem ekki eru fjárráða. Erfingjar skulu telja fram fyrir bú sem er undir einkaskiptum. Skiptaráðendur og skiptaforstjórar skulu telja fram fyrir þrotabú, dánarbú og önnur bú er þeir hafa undir skiptum. Skýrslurnar skulu undirritaðar af framteljendum. Hjón skulu bæði undirrita skýrsluna. Ef um bókhaldsskylda aðila er að ræða skal rekstrar- og efnahagsreikningur, sbr. 1. mgr., undirritaður af sömu aðilum.

Framtalsskyldan hvílir á stjórnnum lögaðila. Skulu stjórnir skrifa undir framtalsskýrslu. Í skráðum félögum er nægilegt að jafnmargir stjórnarmeun og binda félagið undirriti skýrsluna. Sé um bókhaldsskylda aðila að ræða skal skýrslunni fylgja rekstrar- og efnahagsreikningur, sbr. 1. mgr., undirritaður af stjórninni á sama hátt.

Ef skattaðili er búsettur erlendis, dvelur erlendis eða getur af öðrum ástæðum eigi talið fram sjálfur er honum heimilt að veita manni, er lögheimili hefur hér á landi, umboð til að gera framtalsskýrslu og undirrita hana og skal þá skriflegt umboð fylgja skýrslunni.

Nú er framtalsskyldur maður að mati skattstjóra ófær um að rita framtalsskýrslu sína sökum hrumleika, sjúkdóms eða annarra hliðstæðra ástæðna og skal þá skattstjóri eða umboðsmaður hans veita honum aðstoð til þess, en framteljandi skal láta í té allar nauðsynlegar upplýsingar og gögn. Sá er aðstoð veitir, skal rita á framtalsskýrsluna yfirlýsingu um að hann hafi aðstoðað við gerð hennar.

Launaskýrslur o. fl.

88. gr.

Allir, sem hafa menn í þjónustu sinni og greiða þeim endurgjald fyrir starfa, þar með talin ágóðaþóknun, ökutækjastyrkur og hvers konar önnur fríðindi og hlunnindi, eftirlaun, biðlaun og lífeyrir, skulu ótilkvaddir afhenda skattstjóra eða umboðsmanni hans skriflega skýrslu um greiðslur þessar í því formi sem ríkisskattstjóri ákveður. Ef framangreindar greiðslur eru inntar af hendi fyrir milligöngu annars aðila og sá, er unnið var fyrir, getur eigi látið umkrafðar upplýsingar í té, hvílir skýrslugjafarskyldan á milligönguaðilanum.

Allir, sem hafa á leigu eða hafa afnot gegn gjaldi af fasteign, námurétti eða veiðirétti, lausafé, einkaleyfi, framleiðslurétti, útgáfurétti eða sérþekkingu, skulu ótilkvaddir afhenda skattstjóra eða umboðsmanni hans skriflega skýrslu um greiðslur vegna leigunnar eða afnotanna í því formi sem ríkisskattstjóri ákveður.

Skýlt er móttakanda greiðslu samkvæmt þessari grein að sýna greiðanda nafn-skirteini sitt, en á greindum skýrslum skal nafnnumers móttakanda getið.

Ríkisskattstjóri getur ákveðið almenna skyldu til að afhenda skattstjóra eða umboðsmanni hans skriflega skýrslu í því formi sem hann ákveður um önnur atriði sem máli skipta varðandi álagningu skatta samkvæmt lögum þessum, svo sem um greiðslur til verktaka fyrir efni og vinnu, kaup og sölu á hráefni og afurðum, hlutafé og arð, stofnfé og stofnfjárvesti og vinninga í happdrætti og keppni.

Framtalsfrestur

89. gr.

Framtalsskyldir menn, sbr. 86. gr., sem eigi hafa með höndum atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, skulu skila framtali til skattstjóra eða umboðsmanns hans eigi síðar en 10. febrúar ár hvert.

Skattstjóra er þó heimilt, ef sérstaklega stendur á, að veita frest til að skila framtali, þó ekki lengur en til febrúarloka.

Aðrir framtalsskyldir aðilar, sbr. 86. gr., þurfa þó eigi að skila framtali fyrir en í marslok. Skattstjóri getur veitt þessum aðilum skilafrest, þó ekki lengur en til aprílloka.

Skráð váttryggingafélög þurfa þó eigi að skila framtali fyrir en 31. maí ár hvert.

Ríkisskattstjóri skal eigi síðar en 1. janúar ár hvert ákveða hvenær skila skuli gögnum er um ræðir í 88. gr.

Upplýsingaskylda og eftirlitsheimildir

90. gr.

Öllum aðilum, bæði framtalsskyldum og öðrum, er skylt að láta skattyfirvöldum í té ókeypis og í því formi sem óskað er allar nauðsynlegar upplýsingar og gögn er þau beiðast og unnt er að láta þeim í té. Skiptir ekki máli í því sambandi hvort upplýsingarnar varða þann aðila sem beiðninni er beint til eða aðra aðila sem hann getur veitt upplýsingar um.

Vegna eftirlits og rannsókna samkvæmt lögum þessum getur skattstjóri, skattrannsóknarstjóri, ríkisskattstjóri og menn, sem þeir fela eftirlits- eða rannsókna- störf, krafist þess að framtalsskyldir aðilar leggi fram til könnunar bókhald sitt og bókhaldsgögn, svo og önnur gögn er varða reksturinn, þar með talin bréf og samningar. Enn fremur hafa þessir aðilar aðgang að framangreindum gögnum og aðgang að starfsstöðvum framtalsskyldra aðila og birgðageymslum og heimild til að taka skýrslur af hverjum þeim sem ætla má að geti gefið upplýsingar er máli skipta.

Ríkisskattstjóri og skattrannsóknarstjóri hafa enn fremur heimildir þær er um getur í 2. mgr. þessarar greinar gagnvart þeim aðilum sem ekki eru framtalsskyldir, svo sem öllum stofnunum, bönkum, sparisjóðum og öðrum peningastofnunum.

Nú gegnir einhver ekki skyldu sinni samkvæmt þessari grein eða skorast undan að láta þar nefndar upplýsingar, skýrslur og gögn af hendi og getur þá ríkisskattstjóri eða skattrannsóknarstjóri vísað sökinni til sakadómara til meðferðar. Dómari skal taka slíkt mál án tafar til rannsóknar að hætti opinberra mála og er ríkisskattstjóra eða skattrannsóknarstjóra rétt að vera viðstaddur þá rannsókn eða láta fulltrúa sinn vera það. Að rannsókn lokinni sendir dómari rannsóknargerðir sínar til ríkisskattstjóra eða skattrannsóknarstjóra er hlutast til um frekari meðferð máls eða hins skattalega þáttar þess að lögum.

X. KAFLI
ÁLAGNING, KÆRUR O. FL.

Álagning

91. gr.

Þegar framtalsfrestur er liðinn skal skattstjóri leggja tekjuskatt og eignarskatt á skattaðila samkvæmt framtali hans. Þó skal skattstjóri leiðrétta augljósar reikningsskekkjur og fjárhæðir einstakra liða ef þeir eru í ósamræmi við gildandi lög og fyrirmæli yfirvalda. Enn fremur skal skattstjóri leiðrétta einstaka liði ef telja má að óyggjandi upplýsingar séu fyrir hendi, en gera skal skattaðila viðvart um slíkar breytingar.

Telji skattaðili eigi fram innan tilskilins framtalsfrests, sbr. 89. gr., skal skattstjóri áætla tekjur hans og eign svo ríflega að eigi sé hætt við að fjárhæðir séu áætlaðar lægri en þær eru í raun og veru og ákveða skatta hans í samræmi við þá áætlun, sbr. þó 109. gr.

92. gr.

Komi í ljós fyrir eða eftir álagningu að framtal eða einstakir liðir þess eða fylgigögn séu ófullnægjandi, óglögg eða tortryggileg, eigi skráð á lögmæltan hátt eða ófullnægjandi undirrituð eða skattstjóri telur frekari skýringa þörf á einhverju atriði, skal hann skriflega skora á framteljanda að bæta úr því innan ákveðins tíma og láta í té skriflegar skýringar og þau gögn, þar með talið bókhald og bókhaldsgögn, sem skattstjóri telur þörf á að fá. Fái skattstjóri fullnægjandi skýringar og gögn innan tiltekins tíma leggur hann skatt á eða endurákvarðar skattinn samkvæmt framtali og fengnum skýringum og gögnum, sbr. þó 109. gr. Ef eigi er bætt úr annörkum á framtali, svar frá framteljanda berst ekki innan tiltekins tíma, skýringar hans eru ófullnægjandi, eigi eru send þau gögn sem óskað er, send gögn eru ófullnægjandi eða tortryggileg eða bókhald og önnur gögn, sem skattframtal byggist á, verða ekki talin nægilega örugg heimild um atvinnurekstur eða starfsemi, skal skattstjóri áætla tekjur og eign skattaðila svo ríflega að eigi sé hætt við að fjárhæðir séu áætlaðar lægri en þær eru í raun og veru og ákveða eða endurákveða skatta hans í samræmi við þá áætlun, sbr. þó 109. gr.

Hafi skattaðili eigi talið fram til skatts og álagning skatta því byggð á áætlun, en síðar kemur í ljós að áætlun hefur verið of lág, skal áætla honum skattstofna að nýju og reikna skatta hans í samræmi við það. Á sama hátt skal ákveða eða endurákveða skattaðila skatt ef í ljós kemur að honum hefur ekki verið gert að greiða skatt af öllum tekjum sínum og eignum eða ef ekki hefur verið lagt á skattaðila. Séu skattar endurákvarðaðir samkvæmt þessari málsgrein skal gæta ákvæða 1. mgr. þessarar greinar, sbr. einnig 109. gr., eftir því sem við á.

Séu skattar endurákvarðaðir á grundvelli 1. eða 2. mgr. þessarar greinar skal tilkynna skattaðila endurákvörðun með ábyrgðarbréfi. Ef eigi er kunnugt um dvalarstað skattaðila eða umboðsmanns hans má skattstjóri þó endurákvarða skatt án þess að tilkynna honum það. Þá skal skattstjóri tilkynna hlutaðeigandi innheimtumannni ríkissjóðs um álagningu samkvæmt þessari grein og senda samrit þeirrar tilkynningar til ríkisskattstjóra og ríkisendurskoðanda.

Hafi skattstjóri grun um að veruleg skattsvik hafi verið framin skal hann tilkynna það skattrannsóknarstjóra sem ákveður hver annast skuli rannsókn í málinu.

93. gr.

Heimild til endurákvörðunar skatts skv. 92. gr. nær til skatts vegna tekna og eigna síðustu sex ára, talið frá byrjun þess árs þegar endurákvörðun fer fram.

Hafi skattaðili látið í té í framtali sínu eða fylgigögnum þess fullnægjandi upplýsingar, sem byggja mátti rétta álagningu á, er þó eigi heimilt að endurákveða honum skatt nema vegna síðustu tveggja ára, talið frá byrjun þess árs þegar endurákvörðun fer fram, þótt í ljós komi að álagning hafi verið of lág.

94. gr.

Eigi síðar en 15. apríl skulu skattstjórar hafa lokið álagningu skv. 91. gr. á alla menn er um ræðir í 1. mgr. 89. gr. Skal senda hverjum gjaldanda tilkynningu um þá skatta er á hann hafa verið lagðir samkvæmt lögum þessum. Jafnframt skal skattstjóri auglýsa rækilega, m. a. í Lögbirtingablaði, að álagningu samkvæmt þessari málsgrein sé lokið. Þá skal skattstjóri senda hlutaðeigandi innheimtumanni ríkissjóðs skrá um þá, er á hefur verið lagt í því umdæmi og samrit til ríkisskattstjóra og ríkisendurskoðanda.

Skattstjóri skal hefja álagningu skv. 91. gr., sbr. 92. gr., á aðila er um ræðir í 3. og 4. mgr. 89. gr., þegar er framtöl berast og skal henni að fullu lokið fyrir 1. október ár hvert. Skal skattstjóri tilkynna gjaldendum álögð gjöld jafnharðan með ábyrgðarbréfi. Jafnframt skal skattstjóri tilkynna innheimtumanni ríkissjóðs í viðkomandi umdæmi um álagninguna og senda samrit þeirrar tilkynningar til ríkisskattstjóra og ríkisendurskoðanda.

Þegar lokið er álagningu skatta og kærumeðferð, sbr. 95. gr., skulu skattstjórar semja og leggja fram skattskrá fyrir hvert sveitarfélag í umdæminu en í henni skal tilgreina álagðan tekjuskatt og eignarskatt hvers gjaldanda og aðra skatta eftir ákvörðun ríkisskattstjóra. Skattskrá skal liggja frammi til sýnis í tvær vikur á hentugum stað í hverju sveitarfélagi. Skattstjóri eða umboðsmaður hans auglýsir í tæka tíð hvar skattskrá liggur frammi.

Kærur til skattstjóra

95. gr.

Nú telur einhver skattstofn eða skatt sinn eigi rétt ákveðinn og getur hann þá sent skriflega kæru, studda nauðsynlegum gögnum, til skattstjóra eða umboðsmanns hans innan 14 daga frá því er póstlögð var tilkynning um álagningu eða endurákvörðun. Sé um að ræða álagningu skv. 1. mgr. 94. gr. skal miða kærufrest við auglýsingu skattstjóra um að álagningu sé lokið. Innan tveggja mánaða frá lokum kærufrests skal skattstjóri hafa úrskurðað kærur. Úrskurðir skattstjóra skulu rökstuddir og sendir kærendum í ábyrgðarbréfi. Samrit úrskurða skulu þegar í stað send ríkisskattstjóra. Breytingar á skatti skal jafnframt senda hlutaðeigandi innheimtumanni ríkissjóðs og samrit til ríkisskattstjóra og ríkisendurskoðanda.

Úrskurðir skulu uppkveðnir og undirritaðir af skattstjóra eða af þeim starfsmönnum hans sem fengið hafa sérstaka heimild ríkisskattstjóra til þess starfs.

Kærur til ríkisskattanefndar

96. gr.

Úrskurði skattstjóra, sbr. 95. gr., má skjóta til ríkisskattanefndar. Kærufrestur skattaðila til ríkisskattanefndar skal vera 21 dagur frá uppkvaðningu úrskurðar skattstjóra.

Ríkisskattstjóri hefur heimild til að skjóta úrskurði skattstjóra til ríkisskattanefndar á næstu þremur mánuðum eftir dagsetningu úrskurðar skattstjóra.

Kærur skulu vera skriflegar og studdar þeim gögnum sem kærandi telur nauðsynleg.

Ríkisskattanefnd skal tafarlaust senda ríkisskattstjóra endurrit kæru skattaðila ásamt endurriti af þeim gögnum sem kunna að fylgja kæru hans. Hafi ríkisskatt-

stjóri kært úrskurð skattstjóra, sbr. 2. mgr. þessarar greinar, skal ríkisskattanevnd senda skattaðila endurrit kæru ásamt gögnum, sem henni kunna að hafa fylgt, og gefa honum kost á, innan hæfilegs frests, að koma fram með andsvör sín og gögn.

Ríkisskattstjóri skal koma fram fyrir hönd fjármálaráðherra gagnvart ríkisskattanevnd. Hann skal rökstyðja kröfur sínar og rita greinargerð í málum að því marki sem hann telur ástæðu til. Greinargerð skal hann hafa sent ríkisskattanevnd innan mánaðar frá því að honum barst málið.

Skattaðila er heimilt að krefjast þess að hann eða umboðsmaður hans með skriflegu umboði fái að flytja mál sitt fyrir ríkisskattanevnd. Ríkisskattanevnd getur einnig ákveðið sérstakan málflutning ef mál er flókið eða hefur að geyma vandasöm úrlausnarefni. Málflutningur má vera munnlegur ef ríkisskattanevnd ákveður. Um málflutning skulu gilda almennar reglur um málflutning fyrir héraðsdómi, eftir því sem við á. Í þessum málum er nefndin ekki bundin við þau tímatakmörk um afgreiðslu máls sem sett eru í 8. mgr. þessarar greinar.

Nú telur nefndin mál ekki nægilega upplýst og getur hún þá beint til málsaðila að afla frekari gagna eða upplýsinga máli til skýringar.

Ríkisskattanevnd skal hafa lagt úrskurði á allar kærur sex mánuðum eftir að þær bárust nefndinni. Úrskurðir nefndarinnar skulu rökstuddir þannig, að aðilar megi sjá á hvaða kæruatriðum og skattheimildum skattstofn eða álagning sé byggð. Úrslit skal tilkynna skattaðila, innheimtumanni skattsins og ríkisskattstjóra.

Ríkisskattanevnd skal gefa út úrskurði nefndarinnar árlega. Heimilt er að stytta úrskurði í útgáfu þessari, en tryggt skal að úrskurðir, sem almennt gildi hafa, birtist þar.

Úrskurður ríkisskattanevndar er fullnaðarúrskurður. Ágreining má þó bera undir dómstóla, enda hafi áður verið um hana úrskurðað af ríkisskattanevnd, en það skal þó gert innan sex mánaða frá því að nefndin úrskurðaði málið.

Ríkisskattanevnd skal úrskurða kærur um gjöld sem skattstjórar leggja á samkvæmt ákvæðum laga um þau efni. Gilda ákvæði þau, sem að framan eru rakin, um slíkar kærur, eftir því sem við á. Ríkisskattstjóri skal koma fram gagnvart ríkisskattanevnd fyrir hönd gjaldkrefjenda.

Tilkynningar til hjóna o. fl.

97. gr.

Álagða skatta á hjón, sbr. 59. og 77. gr., skal birta í einu lagi í skattskrá og skal ríkisskattstjóri kveða nánar á um þá birtingu.

Tilkynningar um álagða skatta, úrskurði og beiðnir um upplýsingar er varða framtöl og álagningu hjóna, sbr. 59. og 77. gr., nægir að senda öðru hjóna. Sama gildir um sérhver önnur samskipti skattyfirvalda og hjóna.

XI. KAFLI

ÝMIS ÁKVÆÐI UM SKATTYFIRVÖLD

Ríkisskattstjóri

98. gr.

Ríkisskattstjóri skal auk þeirra starfa, sem honum eru falin með öðrum ákvæðum laga þessara, hafa eftirlit með störfum skattstjóra og gæta þess að fullt samræmi sé í störfum þeirra og ákvörðunum. Hann skal setja þeim starfsreglur og verklagsreglur og kynna þeim úrskurði og dóma sem þýðingu kunna að hafa um störf þeirra. Ríkisskattstjóri skal gefa út og hafa til sölu fyrir almenning reglur og gögn sem hann metur að rétt sé að kynnt skuli almenningi.

Ríkisskattstjóri getur af sjálfsdáðum kannað framtöl aðila og hvert það atriði er varðar framkvæmd laga þessara og annarra laga um skatta og gjöld sem álöggð eru af skattstjórum. Getur hann í því skyni krafist allra upplýsinga og gagna sem hann telur þörf á frá skattstjórum, umboðsmönnum þeirra og aðilum sem um ræðir í 90. gr.

Telji ríkisskattstjóri ástæðu til að breyta ákvörðun skattstjóra um skattstofn eða skattálagningu samkvæmt lögum þessum og öðrum lögum um skatta og gjöld, sem skattstjórar leggja á, getur hann ákveðið skattaðila skattstofn og skatt að nýju, enda séu uppfyllt skilyrði 1. og 3. mgr. 92. og 93. gr., sbr. einnig 109. gr., ef um hækkun er að ræða. Heimilt er skattaðila að kæra ákvörðun ríkisskattstjóra eftir reglum 95. og 96. þessara laga.

Skattrannsóknarstjóri, skatteftirlit

99. gr.

Við embætti ríkisskattstjóra skal starfa rannsóknardeild er hafi með höndum eftirlit og rannsóknir samkvæmt lögum þessum. Skattrannsóknarstjóri stýrir starfsemi deildarinnar.

Skattrannsóknarstjóri skal hafa með höndum almennt eftirlit og rannsóknir samkvæmt lögum þessum og lögum um aðra skatta og gjöld sem á eru lögð af skattstjórum. Hann skal fylgjast með eftirlitsstörfum skattstjóra og afla upplýsinga um þau, leiðheina skattstjórum um eftirlitsaðgerðir og veita þeim upplýsingar um atvinnugreinar, atvinnuvegi eða önnur atriði sem þýðingu hafa við skatteftirlit.

Skattrannsóknarstjóri getur hafið rannsókn á hverju því atriði er varðar skatta lagða á samkvæmt lögum þessum eða aðra skatta og gjöld, sbr. 2. mgr. þessarar greinar. Hann skal annast rannsóknir eftir kröfu ríkisskattstjóra og hann skal annast rannsóknir í málum sem til hans er vísað, sbr. 4. mgr. 92. gr., nema hann feli skattstjóra rannsóknina. Hann getur einnig falið skattstjórum athugun eða rannsókn á hverju því atriði sem um er getið í þessari málsgrein.

Þegar eftirlitsaðgerðir skattrannsóknarstjóra eða rannsóknir gefa tilefni til endurákvörðunar á sköttum, sbr. 2. mgr. þessarar greinar, skal ríkisskattstjóri annast endurákvörðunina, sbr. 3. mgr. 98. gr., nema hann feli hana skattstjóra.

Vanhæfi skattyfirvalda

100. gr.

Enginn maður má taka þátt í rannsókn eða annarri meðferð máls, hvorki skattákvörðun né kæru, ef honum hefði borið að víkja sæti sem héraðsdómari í málinu.

Gerðabækur

101. gr.

Skattstjórar, skattrannsóknarstjóri, ríkisskattstjóri og ríkisskattanevnd skulu halda gerðabækur um þau atriði og í því formi, er fjármálaráðherra gefur fyrir-mæli um. Þessir aðilar skulu gefa Hagstofu Íslands og Þjóðhagsstofnun skýrslur, í því formi er þær ákveða, um framtaldar tekjur og eignir, álagða skatta og önnur atriði er varða skýrslugerð þeirra.

Eftirlit fjármálaráðherra

102. gr.

Fjármálaráðherra hefur eftirlit með því að skattstjórar, skattrannsóknarstjóri og ríkisskattstjóri ræki skyldur sínar. Hann hefur rétt til að fá til athugunar fram-

talsskýrslur og önnur gögn varðandi framtöl skattaðila og krefja framangreinda aðila skýringa á öllu því er framkvæmd laga þessara varðar.

Ráðherra skal enn fremur fylgjast með því að rikisskattanefnd ræki skyldur sínar og skal nefndin senda ráðherra árlega skýrslu um störf sín.

XII. KAFLI INNHEIMTA OG ÁBYRGÐ

Innheimtuaðilar

103. gr.

Skattar, álagðir samkvæmt lögum þessum, renna í rikissjóð og hafa lögreglustjórar á hendi innheimtu þeirra, sbr. þó 2. mgr. þessarar greinar.

Fjármálaráðherra er heimilt að semja svo um við forráðamenn sveitarfélaga og annarra opinberra stofnana að innheimta skuli í einu lagi öll gjöld sem greiða ber þessum aðilum. Má fela gjaldheimtuna innheimtumanni rikissjóðs, sveitarfélagi eða sérstakri innheimtustofnun. Öll réttindi og skyldur innheimtumanna rikissjóðs, sveitarfélaga og stofnana vegna gjaldheimtu skulu þá færast til þess aðila sem tekur gjaldheimtuna að sér.

Fjármálaráðherra skal setja nánari ákvæði með reglugerð um framkvæmd slíkrar sameiginlegrar gjaldheimtu.

Gjalddagar

104. gr.

Tekju- og eignarskattur hvers gjaldanda skal greiddur á tíu gjalddögum á ári hverju. Eru gjalddagar hinn fyrsti dagur hvers mánaðar nema mánaðanna janúar og júlí.

Þar til álagning liggur fyrir skal gjaldanda gert að greiða á hverjum gjalddaga ákveðinn hundraðshluta skatta er honum bar að greiða næstliðið ár. Skal þessi hundraðshluti ákveðinn með reglugerð fyrir hvert ár og skal við ákvörðun hans gæta tekjubreytinga sem orðið hafa, svo og almenns efnahagsástands.

Hafi tekjur gjaldanda á liðnu ári verið mun lægri en á næsta ári þar áður eða ástæður hans hafa með öðrum hætti breyst mjög má lækka mánaðarlega fyrirfrangreiðslu samkvæmt nánari ákvörðun í reglugerð.

Álagða skatta, að frádregnu því sem greiða ber fyrir álagningu skv. 2. mgr. þessarar greinar, skal greiða með sem næst jöfnum greiðslum á þeim gjalddögum sem eftir eru á árinu þegar álagning fer fram.

Vangreiðsla að hluta veldur því að skattar gjaldandans falla í eindaga 15 dögum eftir gjalddagann, þó ekki fyrr en 15. næsta mánaðar eftir að álagningu er lokið.

Séu skattar gjaldanda hækkaðir eftir álagningu fellur viðbótarfjárhæðin í gjalddaga 10 dögum eftir að gjaldanda var tilkynnt um hækkunina.

Ráðherra er heimilt að ákveða með reglugerð sams konar fyrirkomulag og ákveðið er í þessari grein á fyrirframinnheimtu annarra þinggjalda.

105. gr.

Áfrýjun skattákvörðunar eða deila um skattskyldu frestar ekki eindaga tekju- eða eignarskatts né leysir undan neinum viðurlögum sem lögð eru við vangreiðslu hans. Ef skattur er lækkaður eftir úrskurði eða dómi eða felldur niður skal endurgreiðsla þegar fara fram. Vikja má frá ákvæði 1. másl., ef sérstaklega stendur á, samkvæmt ákvörðun rikisskattstjóra.

Vextir

106. gr.

Sé skattur ekki greiddur innan mánaðar frá gjalddaga skal greiða ríkissjóði dráttarvexti af því sem ógreitt er, talið frá og með gjalddaga. Dráttarvextir eru þeir sömu og hjá innlánsstofnunum, sbr. 13. gr. laga nr. 10/1961 og ákvörðun Seðlabanka Íslands á hverjum tíma.

Nú verður ljóst, þegar álagningu skatta lýkur, að gjaldandi hefur greitt meira en álögðum sköttum nemur og skal þá endurgreiða það sem ofgreitt var ásamt 1% vöxtum fyrir hvern mánuð eða brot úr mánuði sem féð var í vörslu ríkissjóðs.

Skyldur launagreiðanda

107. gr.

Allir þeir er hafa menn í þjónustu sinni, sem þeir greiða laun fyrir starfa, sbr. 1. mgr. 88. gr., skulu senda innheimtumanni skrá um alla launþega sína. Eru launagreiðendur skyldir að halda eftir af kaupum launþega til lúkningsgjöldum þeirra eða gjöldum þeirra aðila sem launþegarnir bera sjálfskuldarábyrgð á. Skulu í reglugerð sett nánari ákvæði um framkvæmd þessarar greinar.

Hafi launagreiðandi vanrækt að halda eftir af launum ber hann sjálfskuldarábyrgð á greiðslu þess fjár.

Krafa vegna fjár, sem launagreiðandi hefur haldið eftir og fjár, sem hann hefur vanrækt að halda eftir, samkvæmt þessari grein, nýtur lögtaksréttar hjá launagreiðanda.

Launagreiðandi sem eigi hefur skilað á réttum degi fé, er hann hefur haldið eftir eða vanrækt hefur að halda eftir af launum, skal greiða dráttarvexti skv. 1. mgr. 106. gr. frá þeim tíma er launagreiðanda bar að standa skil á fénu til innheimtumanns.

Séu launagreiðslur inntar af hendi fyrir milligöngu annars aðila hvíla sömu skyldur á milligönguaðila og lagðar eru á launagreiðanda samkvæmt ákvæðum þessarar greinar.

Gjaldandi, sem ofgreitt hefur skatt til launagreiðanda, getur krafist innheimtumann ríkissjóðs um það sem ofgreitt kann að vera og skiptir ekki máli hvort launagreiðandi hefur staðið skil á fénu eða ekki.

Innheimtumaður getur ekki krafist gjaldanda um þann skatt, er launagreiðandi hefur haldið eftir af launum gjaldandans, þó að launagreiðandinn hafi ekki staðið skil á fénu til innheimtumanns.

Ábyrgð á skattgreiðslum

108. gr.

Hjón, sbr. 59. og 77. gr., bera óskipta ábyrgð á greiðslum skatta, sem á þau eru lagðir, og getur innheimtumaður ríkissjóðs gengið að hvoru hjóna um sig til greiðslu á sköttum þeirra beggja. Þeir sem hafa á hendi fjárforræði ólögráða manna bera ábyrgð á skattgreiðslum þeirra. Eigendur sameignarfélags, sem er sjálfstæður skattaðili, bera óskipta ábyrgð á skattgreiðslum þess. Erfingjar í dánarbúi, sem skipt er einkaskiptum, bera óskipta ábyrgð á skattgreiðslum hins látna og dánarbúsins. Stjórnarmenn félaga, sjóða og stofnana, sbr. 5. tl. 1. mgr. 2. gr. og 4. tl. 3. gr., bera óskipta ábyrgð á skattgreiðslum þessara lögaðila.

Þeir sem hafa í þjónustu sinni erlenda ríkisborgara eða ríkisfangslausa menn, er fengið hafa landvistar- og dvalarleyfi hér á landi um tiltekinn tíma, bera ábyrgð á skattgreiðslum þeirra. Þeir sem greiða aðilum, sem ekki eru heimilisfastir hér á landi, gjald fyrir leigu eða afnot af lausafé, einkaleyfi, framleiðslurétti, útgáfurétti eða sérþekkingu, arð af hlutafé eða endurgjald fyrir starfsemi eða þjónustu eða aðrar greiðslur, sem um er rætt í 3. gr., bera ábyrgð á sköttum viðtakenda vegna þessara greiðslna.

Óheimilt er að slíta félagi fyrr en allir skattar þess hafa verið að fullu greiddir. Hafi félagi verið slitið án þess að skattar hafi verið greiddir bera skilanefndarmenn búskipta ábyrgð á skattgreiðslum.

Gera má lögtak hjá þeim, sem ábyrgð ber á skatti, til tryggingar þeim sköttum er hann ber ábyrgð á samkvæmt ákvæðum þessarar greinar.

Með ábyrgð samkvæmt þessari grein er átt við sjálfskuldarábyrgð.

Fjármálaráðherra er heimilt að krefjast þess að aðilar, sem um ræðir í 3. gr., setji tryggingu fyrir væntanlegum sköttum sínum og gjöldum, svo og fyrir skattgreiðslum annara aðila sem þeir eru ábyrgir fyrir.

XIII. KAFLI VIÐURLÖG

Álag

109. gr.

Telji framteljandi ekki fram til skatts innan tilskilins frests skal skattstjóri bæta 25% álagi við þá skattstofna sem hann áætla. Berist skattframtal, sem álagning verður byggð á, eftir lok framtalsfrests, en áður en álagningu skattstjóra er lokið, skal í stað álags skv. 1. málsl. bæta 1% álagi á skattstofna fyrir hvern dag sem skil hafa dregist fram yfir framtalsfrest, þó ekki hærra álagi en 15%. Berist framtal síðar skal beita 25% álagi.

Séu fyrir hendi annmarkar á framtali, sbr. 92. gr., eða séu einstakir liðir ranglega framtaldir, skal skattstjóri bæta 25% álagi við vanframtalda eða áætlaða skattstofna. Bæti skattaðili úr annmörkum eða leiðrétti einstaka liði á framtali af sjálfsdáðum eða eftir áskorun skattstjóra, áður en álagning fer fram, er skattstjóra þó aðeins heimilt að beita álagi að hámarki 15%.

Fella má niður álag samkvæmt þessari grein ef skattaðili færir rök að því að honum verði eigi kennt um annmarka á framtali, að óviðráðanleg atvik hafi hamlað því að hann bætti úr annmörkum á framtali eða leiðrétti einstaka liði á því, gerði framtalsskýrslu eða hún kæmi til skila á réttum tíma.

Refsingar

110. gr.

Skýri skattaðili rangt frá einhverju því sem máli skiptir um tekjuskatt sinn eða eignarskatt skal hann greiða sekt er nema má allt að tífaldri þeirri skattfjárhæð sem undan var dregin, þar með talið álag skv. 109. gr. Einnig er heimilt að sekta skattaðila, sem ekki hefur talið fram til skatts, um allt að tífaldri þeirri skattfjárhæð sem áætlun var of lág, ef skattur er reiknaður að nýju skv. 2. mgr. 92. gr.

Skýri framteljandi rangt frá einhverjum atriðum, er varða framtal hans, má gera honum að greiða sekt er nemi allt að 1 000 000 kr. enda þótt hinar röngu upplýsingar hafi ekki haft áhrif á skattgreiðslur hans.

Beri framteljandi ekki skatt en hann skýrir rangt frá einhverjum atriðum, er varða framtal hans, má gera honum að greiða sekt er nemi allt að 1 000 000 kr.

Verði misferli, sem um ræðir í 1. mgr. þessarar greinar, uppvist við skipti dánarbús skal búið, auk réttra skatta, greiða sekt er nema má allt að fjórfaldri þeirri skattfjárhæð sem undan var dregin. Sé svo ástatt sem í 2. mgr. þessarar greinar segir má gera búinu að greiða sekt er nemi allt að 500 000 kr.

Hver sá, sem af ásetningi gefur eða afhendir skattfyrirvöldum rangar eða villandi upplýsingar eða gögn um atriði er varða framtöl annarra aðila, eða gegnir ekki skyldu sinni skv. 88. gr., skal greiða sekt er nemi allt að jafnhárrí þeirri fjárhæð, sem undan skyldi dregin með hinum röngu eða villandi gögnum eða upplýsingum eða fellt var undan að gefa upplýsingar um. Sömu sekt skal sá sæta sem aðstoðar við ranga eða villandi skýrslugjöf til skattfyrivalda.

Hver sá, sem gegnir ekki skyldu sinni samkvæmt ákvæðum 87. gr., sbr. 89. gr., eða 90. gr., skal greiða sekt er nema má allt að 1 000 000 kr., auk álags skv. 109. gr. eftir því sem við á.

Refsingin samkvæmt þessari grein má gera aðila vegna endurákvörðunar skatts sex ár aftur í tímann, talið frá byrjun þess árs þegar endurákvörðun fór fram, sbr. 1. mgr. 93. gr., enda verða ekki óeðlilegar tafir á rannsókn máls eða ákvörðun refsingar.

Ákvörðun refsinga

111. gr.

Ríkisskattaneftnd skal ákveða sektir skv. 10. gr. nema ríkisskattstjóri eða sökunautur óski þess að máli verði vísað til dómstóla. Við meðferð þessara mála hjá ríkisskattaneftnd skal gæta ákvæða 96. gr., eftir því sem við á, og veita sökunaut færi á að koma að vörnum. Úrskurður ríkisskattaneftndar er fullnaðarúrskurður í þessum málum.

Sektir skv. 110. gr., sem úrskurðaðar eru af ríkisskattaneftnd, skulu gerðar á hendur skattaðila, hlutdeildarmanni eða þeim sem ekki hefur gegnt skyldu sinni samkvæmt lögum þessum, eftir því sem við á, hvort sem það er maður eða lögaðili.

Sektir þessar renna í ríkissjóð og gilda sömu reglur að því er innheimtu varðar og um skatta samkvæmt lögum þessum, þar á meðal um lögtaksrétt.

112. gr.

Brot gegn lögum þessum, sem eigi eru úrskurðuð af ríkisskattaneftnd, sbr. 111. gr., skulu rekin að hætti opinberra mála. Brot skulu varða sektum allt að 20 000 000 kr. Ef um ítrekuð brot eða miklar sakir er að ræða má auk sektar dæma varðhald eða fangelsi allt að 6 árum.

Sá, er eigi hefur staðið skil á fé, er hann hefur haldið eftir af launum manna, skal sæta refsingu samkvæmt ákvæðum almennra hegningarlaga um fjárdrátt.

Ákvæðum almennra hegningarlaga um hlutdeild og sviptingu starfsréttinda skal beita um brot gegn lögum þessum.

Nú hefur maður, sem er í fyrirsvari félags, stofnunar, samtaka eða annars lögaðila, framið athæfi sem er refsivert skv. 1. mgr., sbr. 110. gr., og er þá rétt að dæma einnig lögaðila þeim, sem hlut á að máli, fésekt skv. 1. mgr. og sviptingu starfsréttinda, sbr. 3. mgr., enda sé brotið drýgt til hagsbóta fyrir lögaðilann eða hann hafi notið ágóða af brotinu.

XIV. KAFLI ÝMIS ÁKVÆÐI

113. gr.

Skattstjórum, umboðsmönnum skattstjóra, ríkisskattstjóra, skattrannsóknarstjóra og ríkisskattaneftnd er bannað, að viðlagðri ábyrgð eftir ákvæðum almennra hegningarlaga um brot í opinberu starfi, að skýra óviðkomandi mönnum frá því er þeir komast að í sýslan sinni um tekjur og efnahag skattaðila.

Hið sama gildir um þá, er veita aðilum skv. 1. mgr. aðstoð við starf þeirra eða á annan hátt fjalla um framtalsskýrslur manna.

Þagnarskyldan helst þó menn þessir láti af störfum.

114. gr.

Ríkisskattstjóri skal árlega gefa út reglur um mat á hlunnindum, sbr. 7. gr., og öðrum tekjum og frádrætti sem meta þarf til verðs samkvæmt lögum þessum.

115. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að gera samninga við stjórnir annarra ríkja um gagnkvæmar ívilnanir á tekju- og eignarskatti erlendra og íslenskra skattaðila sem eftir gildandi skattalöggjöf ríkjanna eiga að greiða skatt af sömu tekjum eða eignum bæði á Íslandi og erlendis.

Enn fremur er ríkisstjórninni heimilt að gera samninga um gagnkvæm upplýsingaskipti og um innheimtu opinberra gjalda við önnur ríki.

Nú er eigi fyrir hendi samningur við annað ríki um að komast hjá tvísköttun á tekjur og eignir skv. 1. mgr. og skattaðili, sem skattskyldur er hér á landi skv. 1. og 2. gr., greiðir til opinberra aðila í öðru ríki skatta af tekjum sínum og eignum sem skattskyldar eru hér á landi og er þá ríkisskattstjóra heimilt, samkvæmt umsókn skattaðilans, að lækka tekjuskatt og eignarskatt hans hér á landi með hliðsjón af þessum skattgreiðslum hans.

116. gr.

Heimilt er fjármálaráðherra að breyta tímaákvörðunum og frestum sem um ræðir í 89., 94., 95. og 96. gr. ef brýna nauðsyn ber til.

117. gr.

Fjármálaráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd þessara laga, svo sem nánar um ákvörðun tekna og eigna, störf skattstjóra, skattrannsóknarstjóra, ríkisskattstjóra, ríkisskattanefndar og innheimtumanna.

Ráðherra getur kveðið á í reglugerð um sérstakt bókhald skattskyldra aðila, þar á meðal birgðabókhald. Einnig getur hann kveðið á um form reikningsskila og geymslu bókhalds og annarra gagna er varða skattframtöl.

118. gr.

Fjármálaráðherra er heimilt að ákveða, fyrir eitt ár í senn, að vinningar í tilteknum happdrættum teljast ekki til skattskyldra tekna, enda sé öllum ágóða af happdrættunum varið til menningarmála, mannúðarmála eða kirkjulegrar starfsemi.

119. gr.

Skylt er að hækka eða lækka fjárhæðir, sem um ræðir í 3. og 6. tl. 30. gr., 3. mgr. 36. gr., 1. tl. 62. gr., 63. gr., 1., 3., 4. og 5. tl. 64. gr., 65. gr. og 79. gr., í samræmi við skattvísitölu sem ákveðin skal í fjárlögum ár hvert, í fyrsta sinn í fjárlögum fyrir árið 1978.

120. gr.

Nú hafa undirskattanefndum eða yfirskattanefndum verið falin sérstök störf samkvæmt öðrum lögum eða reglugerðum og skulu þá skattstjórar leysa þau störf af hendi uns öðruvisi verður ákveðið.

121. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað og koma til framkvæmda við álagningu skatta á árinu 1978 vegna tekna á árinu 1977 og eigna í lok þess árs. Ákvæði 85. gr. um ríkisskattanefnd skulu koma til framkvæmda 1. janúar 1978 og fellur niður frá sama tíma umboð ríkisskattanefndar sem skipuð er skv. 32. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 13. gr. laga nr. 7/1972. Frá sama tíma fellur niður umboð nefndar sem um ræðir í 6. mgr. 48. gr. laga nr. 68/1971, sbr. 18. gr. laga nr. 7/1972.

Við gildistöku laga þessara falla úr gildi lög nr. 68 15. júní 1971 um tekjuskatt og eignarskatt, svo og lög nr. 7 22. mars 1972, lög nr. 60 30. apríl 1973, I. kafli laga nr. 10 22. mars 1974, II. kafli laga nr. 11 28. apríl 1975 og II. kafli laga nr. 20 5. maí 1976 um breyting á þeim lögum. Þó skulu ákvæði framangreindra laga gilda um álagningu tekju- og eignarskatts á árinu 1977 vegna tekna á árinu 1976 og eigna í lok þess árs.

Þá falla niður lög nr. 22 9. mars 1956 um skatt- og útsvarsgreiðslur útlendinga, gjaldenda sem eru á förum úr landi o.fl. frá og með 1. janúar 1978, en til þess tíma gilda ákvæði laga nr. 68/1971 með síðari breytingum, eftir því sem við á, að því er varðar þessa aðila.

ÁKVÆÐI TIL BRÁÐABIRGÐA

I

Sameignarfélög með ótakmarkaðri ábyrgð félagsaðila, sem stofnuð hafa verið fyrir gildistöku laga þessara og verið hafa sjálfstæðir skattaðilar en fullnægja ekki skilyrðum 3. tl. 1. mgr. 2. gr., skulu eigi síðar en með skattframtali sínu á árinu 1978 senda skattstjóra þar tilgreind gögn um að skilyrðum hafi verið fullnægt, æski þau þess að teljast áfram sjálfstæðir skattaðilar.

Hafi sameignarfélög með ótakmarkaðri ábyrgð félagsaðila, sem fullnægja ekki skilyrðum 1. mgr. þessara greinar, myndað varasjóð við gildistöku þessara laga, sbr. 2. mgr. 17. gr. laga nr. 68/1971 og ákvæði eldri laga um sama efni, skal varasjóðurinn eins og hann er í ársbyrjun 1977 teljast með skattskyldum tekjum eigenda með fimm jöfnum fjárhæðum, í fyrsta sinn á árinu 1977. Í þessu sambandi skal tekið tillit til breytingar á varasjóði vegna rekstrar á árinu 1976, hvort sem um tillög er að ræða eða jöfnun á tapi.

II

Fyrningargrunnur lausafjár í ársbyrjun 1977, sbr. 2. mgr. 35. gr. þessara laga, skal teljast bókfært verð þessara eigna, þ. e. heildarfyrningarverð þeirra að frádregnum áður fengnum fyrningum, sbr. 15. gr. laga nr. 68/1971, þó að undanskilinni óbeinni fyrningu skv. 6. mgr. C-liðar 15. gr. þeirra laga, sbr. 4. tl. 7. gr. laga nr. 7/1972.

III

Yfirferanleg rekstrartöp í árslok 1976, sbr. 2. mgr. B-liðar 11. gr. laga nr. 68/1971, er heimilt að flytja milli ára og draga frá skattskyldum tekjum uns þau hafa verið jöfnuð skv. 6. tl. 31. gr. þessara laga.

IV

Heimilt er aðilum, sem hafa með höndum atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, að endurmeta fyrnanlegar eignir sínar skv. 1. og 2. tl. 32. gr. þessara laga og skal matið fara fram á árinu 1977.

Endurmatsverð mannvirkja, sbr. 2. tl. 32. gr., skal vera jafnt gildandi fasteignamati 1. janúar 1977 og telst það nýr fyrningargrunnur þessara eigna.

Endurmatshækkun lausafjár, sbr. 1. tl. 32. gr., skal vera 50% af bókfærðu verði þessara eigna í árslok 1973, enda séu þær ennþá í eigu skattaðila á árinu 1977 og notaðar til öflunar tekna. Endurmatshækkun samkvæmt þessari málsgrein skal teljast til eignar og gjaldfærast sem sérstök fyrning með jöfnum fjárhæðum á fimm árum. Hún hefur ekki áhrif á önnur ákvæði þessara laga um fyrningar lausafjár eða meðferð söluverðs þeirra eigna.

Endurmatshækkun samkvæmt þessari grein telst ekki til tekna heldur færast til hækkunar hreinni eign. Þeir sem nota vilja heimild 3. mgr. til endurmats á lausafé skulu senda skattstjóra eigi síðar en með skattframtali 1978 greinargerð um matið, ásamt skrá um hinar endurmetnu eignir, aldur þeirra og notaðar fyrningar. Skattstjóri úrskurðar um matið og má skjóta úrskurði hans til ríkisskattstjóra sem kveður upp fullnaðarúrskurð.

Fjármálaráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd matsins.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Inngangur

Frumvarp til laga um tekjuskatt og eignarskatt, sem hér er lagt fyrir Alþingi, var boðað í stefnuræðu forsætisráðherra og framsögu fjármálaráðherra fyrir fjárlagafrumvarpi í upphafi þings. Frumvarpið er þáttur í umfangsmikilli heildarendurskoðun tekjuöflunarkerfis ríkisins sem á sér langan aðdraganda og rétt þykir að rifja hér upp.

Verk þetta hófst að tilhlutan Magnúsar Jónssonar, þáverandi fjármálaráðherra, í tengslum við undirbúning að aðild Íslands að EFTA. Nefnd, sem hann skipaði í málið, starfaði á árunum 1969—1971. Fjallaði hún aðallega um skattlagningu atvinnurekstrar og skilaði skýrslum þar að lútandi. Halldór E. Sigurðsson lét sem fjármálaráðherra halda þessu starfi áfram í höndum nýrrar nefndar sem hafði mun viðtækara verksvið og skilaði heildarskýrslu í nóvember 1973. Skýrslu þessari var dreift á Alþingi og víðar og hefur hún að geyma yfirlit yfir þetta verk fram til þess tíma, úttekt á tekjuöflunarkerfi ríkisins og drög að stefnumótun um nýtt tekjuöflunarkerfi, sem fullnægt gæti þeim ýmsu kröfum sem virk fjármálastjórn ríkisins gerir. Sem hluti af þessu starfi var unnið að nýju frumvarpi til laga um tekjuskatt og eignarskatt og var slíkur drögum skilað skönnu eftir myndun núverandi ríkisstjórnar.

Í upphafi árs 1975 voru vinnuhópar settir á laggirnar til að gera tillögur um breytingar á ýmsum sviðum skattamála í framhaldi af því verki sem að framan er lýst. Greinargerðum hefur verið skilað um staðgreiðslu opinberra gjalda og um virðisaukaskatt. Unnið hefur verið að, og tillögum skilað, um ýmsa þætti tekjuskatts og samhæfingu skattgreiðslna og bóta almannatrygginga og leiddu þær tillögur til breytinga á tekjuskatts- og tryggingalögum vorið 1975. Frumvarp til nýrra tollskrárlaga hefur verið samið og lagt fram á Alþingi. Frumvarp það, sem hér liggur fyrir er hluti af þeim áfanga verksins sem hófst 1975.

Allt það starf, sem hér hefur verið lýst, hefur gert þeim mun ljósara sem lengra hefur liðið, hversu brýna nauðsyn beri til að móta tekjuöflunarkerfi ríkisins frá grunni í átt við það sem lagt er til í nefndarskýrslu frá 1973. Má greina nokkrar meginástæður til þessa:

1. Fjöldi tekjustofna ríkisins er óhæfilegur. Við álagningu, eftirlit, innheimtu og aðra umsýslu verður hverjum tekjustofni um sig ekki nægilega sinnt nema með mikilli fyrirhöfn og kostnaði. Tekjur, sem ýmsir hinir smærri tekjustofnar gefa ríkissjóði, eru litlar samanborið við fyrirhöfn og störf við álagningu og innheimtu þeirra. Gæfu þau störf betri árangur ef þeim væri beint að hinum veigameiri tekjustofnum. Þannig verður að teljast brýnt markmið að tekjustofnum sé fækkað og jafnframt leitast við að tryggja, að því marki sem slíkt er unnt í löggjöf, öruggari framkvæmd álagningar og innheimtu þeirra tekjustofna sem eftir yrðu.
2. Einstakir skattar hafa í árunna rás orðið mjög flóknir með því að leiddar hafa verið í lög í mjög vaxandi mæli hvers konar sérreglur og undanþágur til hagsbóta fyrir ýmsa þjóðfélagshópa. Mest hefur þetta verið áberandi í tekju- og eignarskatti og verða því efni gerð nánari skil hér á eftir.

Telja verður brýnt að hverfa frá þessum flóknu reglum við skattlagningu, eftir því sem frekast er kostur, bæði til að auðvelda og tryggja rétta framkvæmd og til að almenningur geti betur gert sér grein fyrir skattbyrði sinni. Þessu er til viðbótar að ýmis ákvæði, sem hér um ræðir, hafa haft allt önnur áhrif en ætla má að til hafi verið ætlast í upphafi.

3. Skuldbindingar sem Ísland hefur gengist undir gagnvart EFTA/EBE um tollalækkanir á árunum fram til 1980, svo og aðrar nauðsynlegar tollalækkanir, rýra tolltekjur ríkissjóðs verulega á þessum tíma eins og áður nefnt tollskrárfrumvarp ber með sér. Ljóst er að núverandi tekjuöflunarkerfi getur ekki bætt þennan tekjumissi. Nýtt kerfi er því nauðsynlegt og þá jafnframt að tilflutningur tekju-

öflunar, sem þarna á sér stað, gerist með sem mestu öryggi fyrir ríkissjóð og sem minnstri röskun fyrir almenning og efnahagslífið.

4. Öll tekjuöflun ríkisins hefur verið lögfest smám saman með nýjum lögum um einstaka tekjustofna og lögum um breytingar á þeim lögum, eftir því sem þarfir fyrir auknar tekjur ríkissjóðs hafa risið. Samhliða yfirlýstri stefnu ríkisstjórnarinnar að setja heildartekjuöfluninni ákveðin mörk, sýnist tímaþætt að endurmeta í heild stefnuna á þessu sviði með þeim formlega hætti að móta alla tekjustofnalöggjöf frá grunni í einum lagabálki.
5. Tekjuöflun ríkisins hefur til þessa ekki verið ákveðin með það fyrir augum, að ríkisfjármálin séu virkur þáttur í hagstjórn og ráðandi afl um hvert sé eftirspurnastigið í hagkerfinu. Þessu er nauðsynlegt að breyta, eins og á hefur verið bent, ef ríkisstjórn og meiri hluti Alþingis hverju sinni á að geta ráðið bót á þenslu eða samdrætti í efnahagslífinu. Ákvarðanir af þessu tagi þarf að vera unnt að taka innan ramma tekjuöflunarinnar sem einnar samstæðrar heildar.

Um fjölmargar aðrar ástæður til þessarar endurskoðunar vísast til fyrrgreindrar nefndarskýrslu.

Á þeim tíma, sem undirbúningur þessa verks hefur staðið, hefur margsinnis komið upp sú staða að meiri hluti Alþingis hefur talið knýjandi stjórn málalega nauðsyn til þess að gera breytingar á lögum um tekjuskatt og eignarskatt. Nefndir, sem að þessum undirbúningi hafa starfað, hafa ýmist í heild eða einstakir nefndarmenn tekið þátt í samningu slíkra breytinga. Hefur þá verið leitast við að breytingarnar samrýmdust langtímasjónarmiðum sem í nefndunum hafa verið ríkjandi. Heildarendurskoðun þessara laga hefur hins vegar alltaf verið endanlegt markmið, sem vænst er að ná með frumvarpi þessu.

Sem baksvið að þessari endurskoðun skattalaganna hafa verið miklar umræður um tekjuskatt og skattlagningu, á Alþingi, í fjölmiðlum og meðal fólksins í landinu. Auk þess sem frumvörp og þingsályktunartillögur hafa verið fluttar og ræddar á Alþingi, hefur hin almenna umræða borið með sér alvarlega gagnrýni á mismun í skattbyrði eftir því hvort gjaldandi launamaður eða atvinnurekandi og lífshættir ýmissa hinna síðarnefndu taldir í litlu samræmi við skattana sem þeir bera. Bent hefur verið á ýmis atriði sem færa þyrfti til betri vegar til einföldunar eða aukins réttlætis. Sumir hafa séð hinu eina réttlæti fullnægt ef tekjuskattur yrði lagður niður, aðrir hafa talið sanngjarnt að skattleggja hagnað af eignasölum og enn aðrir hafa gagnrýnt skattfrjálst brask með skip, svo dæmi séu tekin.

Ljóst er að tekjuskattur er mikilvægari tekjulind ríkissjóðs en svo, að niðurlagning hans sé hugsanleg. Sennilega eru hann og eignarskatturinn einu umtalsverðu tekjustofnar ríkisins sem hafa veruleg tekjujöfnunaráhrif. Þau nást þó því aðeins að skattframkvæmd takist með viðunandi hætti.

Í því skyni m. a. að bæta skattframkvæmd hefur það verið markmið í þessari endurskoðun að ná fram einföldun á skattlagningunni. Nú er það svo, að skattkerfi, sem er einfalt að gerð, gefur ekki færi á að taka tillit til séraðstæðna eða sérhagsmuna einstakra manna eða hópa. Sú hneigð, sem verið hefur ríkjandi í löggjöf á þessu sviði undanfarna áratugi, hefur getið af sér það flókna tekjuskattkerfi sem við nú búum við. Öll hefur þessi hneigð verið í nafni réttlætis og sanngirni, en hún hefur jafnframt á stundum leitt til mikillar mismununar í skattbyrði.

Með frumvarpinu er reynt að þræða hinn gullna meðalveg í þessu sambandi. Veruleg einföldun á ýmsum sviðum felst því í frumvarpinu. Þess má því vænta að lögfesting frumvarpsins leiði til nokkurrar röskunar á skattbyrði einstakra gjaldenda og einstakra hópa þeirra, þannig að skattbyrði sumra aukist lítillega en annarra minnki. Reynt hefur verið eins og frekast var kostur að koma í veg fyrir slíka röskun umfram það sem beinlínis er ætlast til með frumvarpinu. Af sjálfu sér leiðir

að slíkt er ekki unnt að fullu. Því verður að líta á slíka röskun annars vegar sem fórn, sem færa verður til að álagning tekjuskatts geti orðið einfaldari, en hins vegar sem endurmat á því hvað talist geti sanngjarnt og réttlátt í skattlagningu. Loks er þess að vænta að störf á skattstofum yrðu virkari eftir þær breytingar sem frumvarpið ráðgerir.

Meginstefnuatriði frumvarpsins

Höfuðþáttum frumvarpsins var lýst í framsöguræðu fjármálaráðherra með fjárlagafrumvarpi fyrir árið 1977.

Miðað er við að frumvarpið verði afgreitt á þessu þingi en fyrsta álagning tekjuskatts samkvæmt því yrði ekki fyrr en 1978 á tekjur ársins 1977. Þykir ekki við hæfi að breyttar reglur um skattlagningu hafi afturvirk áhrif, einkánlega að því leyti sem hin ráðgerða breyting kann í einstökum tilvikum að verða til aukningar skattbyrði. Ákvæði frumvarpsins hefðu því ekki áhrif á tekjur ríkissjóðs 1977. Á hinn bóginn er gert ráð fyrir að fjárhagsnefndir Alþingis, sem um frumvarpið fjalla, kanni hvort einhver ákvæði frumvarpsins séu þess eðlis að þau gætu komið til framkvæmda þegar við álagningu 1977.

Helstu stefnubreytingar, sem í frumvarpinu felast, eru þessar:

1. Tekjuskattsstofni og útreikningsaðferð tekjuskatts er gerbreytt. Þannig er tekjuskattsgrunnur færður í svipað horf og nú gildir um útsvar, þ.e. flestir frádrættir eru felldir niður. Að því leyti sem frumvarpið gerir ráð fyrir að taka tillit til þeirra sjónarmiða, sem frádrættir þjóna í núgildandi skattlagningu, er þeim breytt í beinan afslátt frá skatti.
2. Aðferð við skattlagningu hjóna er breytt. Sérstakur frádráttur vegna launatekna giftrar konu er felldur niður samkvæmt hinni almennu reglu sem lýst er í 1. tl., en þess í stað tekin upp helmingaskipti tekna hjóna til skatts, án tillits til hvort annað eða bæði afla teknanna. Sarfi hjónin samtals utan heimilis meira en sem svarar 12 mánaða vinnu er þeim ætlaður sérstakur afsláttur frá skatti sem að nokkru kemur í stað núgildandi frádráttar. Eigi hjónin börn, jafnframt því sem þau vinna samtals lengur en sem svarar 12 mánuðum á ári, er þeim einnig ætlað að njóta barnabótaauka til viðbótar núgildandi barnabótum. Almennt sagt er þess að vænta, að hjón, þar sem eiginkonan starfar ekki utan heimilis, mundu hafa ávinning af þessari breytingu. Skattbyrði hjóna, þar sem eiginkonan aflar launatekna, eykst nokkuð, sérstaklega ef tekjur hennar eru mjög háar.
3. Skattmeðferð einstaklinga, sem fást við atvinnurekstur, er breytt verulega. Rekstrarútgjöld atvinnurekstrar og þar með tap af slíkum rekstri yrði samkvæmt frumvarpinu ekki frádráttarbært frá öðrum tekjum mannsins. Hann gæti þannig t.d. ekki nýtt fyrningar í atvinnurekstri sínum til að firra sig skattgreiðslu af launatekjum sem hann kann að hafa.

Að auki gerir frumvarpið ráð fyrir þeirri breytingu frá gildandi lögum að maður, sem stundar atvinnurekstur í eigin nafni eða sjálfstæða starfsemi, verði án tillits til afkomu rekstrarins skattlagður eins og honum væru greidd laun frá öðrum. Er með þessum hætti ráðgert að innleiða eins konar lágmarks skattskyldar tekjur einstaklings í atvinnurekstri.

4. Veruleg einföldun er ráðgerð á fyrningarreglum og sömuleiðis á reglum um skattlagningu söluhagnaðar, einkum af fyrnanlegum eignum.

Að því er varðar fyrningar munar mest um þá ráðgerðu breytingu að lausafé skuli fyrnast af bókfærðu verði í árslok með allt að 30% í stað lægra hlutfalls mismunandi eigna af upphaflegu kostnaðarverði. Söluverð slíks lausafjár, þ.m.t. vélar, skip og bifreiðar, færast til lækkunar hinu bókfærða verði

en kaupverð nýrrar eignar því til hækkunar. Breytingunni er m.a. ætlað að koma í veg fyrir að unnt sé að skapa sér nýjan fyrningargrunn með kaupum og sölum eigna eftir tiltekinn tíma með málamyndasölum milli félaga. Reglur um skattlagningu söluhagnaðar af öðrum eignum eru einnig endurbættar og gerðar nokkru strangari en nú gildir. Þannig er söluhagnaður af öllum mikilvægustu eignum gerður skattskyldur án tillits til eignarhaldstíma.

5. Í þeim köflum laganna sem fjalla um framkvæmd skattlagningar og viðurlög eru gerðar nokkrar veigamiklar breytingar. Framlagningu skattskrár er seinkað þar til meginhluti úrskurða skattstjóra um kærur hefur farið fram, þannig að skattskrá verði réttari en sú frumskattskrá sem lögð er fram samkvæmt gildandi lögum.

Ríkisskattanevnd er breytt samkvæmt frumvarpinu í fastan úrskurðaraðila, eins konar skattdómstól þriggja manna sem ætlað er að hafa setu í nefndinni að aðalstarfi.

Loks eru viðurlög við skattsvikum samkvæmt frumvarpinu verulega þyngd, t.d. ákveðin há sektamörk. Veigamesta stefnubreytingin í þessu efni er þó að heimilað er, við ítrekuð brot eða miklar sakir, að dæma auk sektar varðhald eða fangelsi allt að 6 árum eins og nú gildir um þjófnað, fjárdrátt og önnur auðgunarbrot samkvæmt almennum hegningarlögum.

Hér á eftir fara nánari lýsingar á breytingum sem í frumvarpi þessu felast, skipt í eftirfarandi meginþætti:

I Breyting á reglum um tekjuskatt einstaklinga.

II Breyting á reglum um skattlagningu einstaklinga í atvinnurekstri.

III Breytt ákvæði um fyrningar og söluhagnað eigna.

IV Nokkrar breytingar varðandi eftirlit og framkvæmd álagningar, úrskurða og innheimtu.

V Breyting á viðurlagaákvæðum.

I Tillögur um breytingar á reglum um tekjuskatt einstaklinga

Vinnuhópur sá, er fjármálaráðherra fól með bréfi hinn 9. janúar 1975 að gera tillögur um samhæfingu tryggingakerfis og skattkerfis og að athuga hvort ekki mætti færa tekjuskattsgrunn einstaklinga nær heildartekjum þeirra o.fl., skilaði áfangaskýrslu í nóvember s.l. þar sem tillögur eru gerðar um breytingu á tekjuskatti einstaklinga. Tillögum þessum er fylgt í aðalatriðum í frumvarpi þessu, eins og nú skal nánar rakið:

1. Sami skattgrunnur verði til tekjuskatts og tekjuútsvars. Samkvæmt gildandi lögum um tekjustofna sveitarfélaga eru veittir frádrættir frá vergum tekjum áður en útsvar er á lagt. Þessir frádrættir gilda ekki allir til tekjuskatts. Á hinn bóginn eru veittir ýmsir og mun fleiri frádrættir frá vergum tekjum áður en tekjuskattur er ákveðinn eftir lögum um tekjuskatt og eignarskatt. Sá skattgrunnur sem hér er lagt til að verði sameiginlegur til tekjuskatts og tekjuútsvars er nánast hinn sami og nú gildir til útsvars. Við álagningu tekjuskatts í ár nam frádráttur frá brúttótekjum rösklega 21% brúttótekna en mismunur brúttótekna og tekjuskattsstofns samkvæmt frumvarpinu yrði hins vegar um 3%.

Yfirlit yfir þá frádrætti sem giltu til álagningar 1975 og innbyrðis skiptingu þeirra er að finna í fskj. nr. 1. Hinn sameiginlegi grunnur breytir ekki því að unnt sé að leggja á tekjuskatt og tekjuútsvar sitt í hvoru lagi og að útsvar sé mismunandi hlutfallstala eftir sveitarfélögum.

2. Skattlagningu hjónatekna verði breytt á þann veg að frádráttur af launatekjum giftrar konu falli niður, en þess í stað verði tekin upp helmingaskipti tekna hjóna áður en tekjuskattur er reiknaður.

Í gildandi tilhögun er gerður greinarmunur á hjónum, bæði eftir kyni og eftir því hvernig þau skipta með sér verkum, sem og á konum eftir hjúskaparstétt. Hinar nýju reglur eru hlutlausar að þessu leyti. Afnáam 50% frádráttarins ylli að öðru óbreyttu talsverðri íþyngingu skattbyrði útívinnaði hjóna frá því sem nú er, jafnvel þótt tekjuhellingaskiptin mildi hana að vissu marki. Þess vegna er gert ráð fyrir að veita útívinnaði hjónum afslætti frá tekjuskatti í hlutfalli við samanaagða útívinnau beggja umfram 12 mánuði og upp í 24 mánuði. Annars vegar er í frumvarpinu ákveðin krónutala fyrir hvern mánuð umfram 12, svonefndur heimilisafsláttur, óháð því hve mörg börn eru á framfæri hjónanna. Hins vegar kemur afsláttur til viðbótar barnabótum, svonefndur barnabótaauki, sem einnig er tiltekin fjárhæð fyrir hvert barn í hlutfalli við samanaagða útívinnau hjóna umfram 12 mánuði. Þessir afslættir gilda einnig um einstætt foreldri sem vinnur utan heimilis. Við hina breyttu tilhögun er ekki lengur þörf sérákvæðis um hámarksfrádrátt tekna eiginkonu af atvinnurekstri hjóna.

Yfirlit um tekjur giftra kvenna við álagningu 1975 er birt í fskj. nr. 2.

3. Af samræmingu álagningargrunns til tekjuskatts og útsvars leiðir að ívilnanir, sem áfram eiga að gilda til tekjuskatts og koma í stað núverandi frádráttarliða, verða að koma sem afslættir frá skatti. Þetta er einkum nauðsynlegt með tilliti til þess að beinn frádráttur frá tekjum mundi rýra hinn sameiginlega grunn (sem þá yrði lægri fjárhæð), mismunandi mikið eftir sveitarfélögum. Auk þess hefur flöt afsláttarprósenta tekjujöfnun í för með sér vegna þess að skattléttirinn verður óháður því í hvoru skattþrepi hlutaðeigandi er.

Þegar hefur verið getið heimilisafsláttar og barnabótaauka. Aðrir séráfslættir yrðu launaafsláttur, vaxtagjaldaafsláttur, viðhaldsvinnuafsláttur, fiskimannaafsláttur og sjómannaafsláttur.

Launaafsláttur kæmi í stað ýmissa gildandi frádráttarliða til tekjuskatts. Er hér einkum um að ræða eftirtalda liði:

Íðgjald af lífeyristryggingu,
íðgjald af lífsábyrgð,
stéttarfélagsgjöld launþega,
sjúkra- og slysadagpeninga,
gjafir til menningarmála,
kostnað við öflun bóka o.fl.,
giftingarfrádrátt,
björgunarlaun,
námsfrádrátt frá tekjum nemanda sjálfs,
frádrátt að námi loknu vegna námskostnaðar sem stofnað var til eftir 20 ára aldur,
verkfærakostnað,
flugfreyjufrádrátt,
messusöngsfrádrátt,
leikarafrádrátt o.fl.

Þessar frádráttarheimildir jafngilda 7—8% frádrætti frá launatekjum.

Vaxtagjaldaafsláttur kemur í stað gildandi frádráttar vaxtagjalda. Þó er sú breyting á gerð að allir fá tiltekinn vaxtagjaldaafslátt hið lægsta. Yrði þetta annars vegar til einföldunar við framtal til skatts hjá þeim sem lítið skulda og hins vegar kæmi þessi staðalafsláttur einnig til góða þeim sem ekki hafa vaxtagjöld vgena eigin húsnæðis og búa í leiguhúsnæði, en húsaleiga er ekki

frádráttarbær til skatts. Á hliðstæðan hátt yrði fiskimönnum og sjómönnum veitt áfram skattviltun í svipuðum mæli og verið hefur, en sjómannafrádrætti og fiskimannafrádrætti breytt í sinn hvorn afsláttinn frá skatti.

Eftir þessar breytingar yrðu hjá flestum einstaklingum og hjónum, þar sem annað vinnur heima, ekki nema um einn til þrjá afslætti að ræða auk persónuafsláttar, þ.e. launaafslátt, vaxtagjaldaafslátt og viðhaldsvinnuafslátt. Hið flesta yrðu afslættirnir sjö, auk persónuafsláttar, þ.e. hjá fiskimanni sem á maka sem vinnur úti, hefur barn á framfæri sínu og á eigin íbúð. Þessir afslættir frá skatti kæmu í stað fjölmargra gildandi frádráttarheimilda frá tekjum.

4. Tekjur og gjöld af eigin íbúðarhúsnæði verði tekin út bæði tekjumegin og gjaldamegin. Er um að ræða annars vegar eigin húsaleigu en hins vegar fasteignagjöld, fyrningu og viðhaldskostnað annan en vegna greiddrar viðhaldsvinnu. Við álagningu 1975 voru bæði tekjur og gjöld íbúðarhúsnæðis reiknuð sem hlutfall af fasteignamati. Við álagningu 1976 var frádrætti breytt með reglugerð þar sem einungis fyrning er ákveðið hlutfall af fasteignamati en fasteignagjöld og viðhaldskostnaður frádráttarbær samkvæmt reikningi. Sé litið á eigin húsaleigu í heild annars vegar og heildargjöld af íbúðarhúsnæði hins vegar vógu þessir liðir nokkurn veginn salt við álagningu 1975. Sú tilhögun sem ríkti við álagningu í ár hefur ekki gefið eins góða raun varðandi betra framtal viðhaldsvinnu og vonir stóðu til, auk þess sem afar erfitt er að draga skýr mörk milli viðhalds og endurbóta á íbúðarhúsnæði. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að sérstakur afsláttur frá skatti verði veittur vegna greiddrar viðhaldsvinnu að vissu marki við eigin íbúð.

Telja verður að þær breytingar, sem lýst hefur verið, auðveldi allar upp-töku staðgreiðslu opinberra gjalda, enda þótt ástæða kynni að vera til að ganga enn lengra í átt til einföldunar ef hún yrði lögleidd. Einnig er greinilegt að hin nýja tilhögun leyfir verulega einföldun skattframtals hjá öllum þorra einstaklinga. Ekki er síður um vert að þær ættu að létta störf skattfyrvalda að mun.

5. Skattlagningu tekna barna er breytt á þann veg að fyrstu krónurnar verða skattfrjálsar en þær síðustu eru skattlagðar þyngst. Í gildandi lögum er tilteknin hluti skattlagður með tekjum foreldra, en sé sérsköttun heimilud lækkar tekjuskattur niður í núll á tilteknu bili (og útsvar er greitt af ónýttum eftirstöðvum persónuafsláttar að vissu marki) eins og einstaklingur ætti í hlut.
6. Ákvæði um tekjuskattsfrelsi vaxtatekna eru nú miðuð við vaxtagjöld í stað skulda samkvæmt gildandi lögum. Arður er gerður frádráttarbær hjá móttakanda að vissu marki. Framtalsskylda er útvíkkuð, t.d. á sparifé.
7. Frumvarpið gerir ráð fyrir að tekjur einstaklings af atvinnurekstri verði áfram á einkaframtali hans, eins og nánar er lýst, en sú breyting er á gerð að tap af rekstrinum verður einungis frádráttarbært frá tekjum af honum en ekki öðrum tekjum, svo sem launatekjum og lífeyri.
8. Reiknað er með að skattþrep verði áfram tvö og sömu hlutfallstölur gildi til útreiknings tekjuskatts.
9. Ýmsar aðrar tillögur um breytingar eru gerðar, svo sem um skattskyldu, og eru þær raktar í athugasemdum um einstakar greinar.

II Einstaklingar í atvinnurekstri

1. Í gildandi lögum um tekjuskatt og eignarskatt eru engar heimildir til ákvörðunar launa af eigin atvinnurekstri manns eða sjálfstæðri starfsemi, umfram þær sem almennt gerist um einstaklinga. Í lögnum eru ekki sérstök ákvæði sem takmarka frádráttarbærni taps frá öðrum tekjum en af rekstrinum sjálfum.

Sé reksturinn hins vegar í félagsformi kemur tap af rekstri ekki til frádráttar tekjum utan rekstrarins.

2. Í lögum um tekjustofna sveitarfélaga er heimild til að áætla manni tekjur af atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi „ef sérstaklega stendur á“, sbr. 23. gr. þeirra laga. Þessari grein hefur hins vegar lítt verið beitt í framkvæmd og ágreiningur ríkt meðal úrskurðaraðila um hvernig beri að túlka lagabókstafinn.
3. Þá er í 4. mgr. B-liðar 25. gr. laga um tekjuskatt og eignarskatt takmörkunarákvæði á greiðslu eftirstöðva ónýtt persónuafsláttar til greiðslu útsvars hjá aðila sem vinnur við eigin atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi.
4. Í frumvarpinu er lagt til að maður sem atvinnurekstur stundar í eigin nafni eða sjálfstæða starfsemi sitji við sama borð og eigandi félags af starfslaunum sínum frá félaginu. Er miðað við að maður skuli telja sér til tekna eigi lægra endurgjald fyrir starf sitt en hefði hann innt starfið af hendi fyrir óskyldan aðila, hvort sem hann vinnur við eigin atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi eða þá hjá félagi sem honum er tengt. Endurgjald þetta yrði frádráttarbært sem kostnaður í atvinnurekstrinum en ekki frádráttarbært frá öðrum tekjum. Við ákvörðun endurgjaldsins yrði tekið tillit til aðstæðna aðila, svo sem starfsaldurs, heilsufars og starfstíma hans hjá öðrum á árinu. Með þessu móti reiknar maður sér tekjur af atvinnurekstrinum óháð sveiflum á afkomu rekstrarins frá einu ári til annars. Jafnframt er ekki lengur þörf takmörkunarákvæðis skv. 4. mgr. B-liðar 25. gr. gildandi laga um tekjuskatt og eignarskatt.

Í fskj. nr. 3 er að finna yfirlit um tekjur og tekjuskatt einstaklinga í atvinnurekstri við álagningu 1975 og áætlaða hækkun tekjuskatts ef þessum aðilum væru reiknuð laun í samræmi við þær viðmiðunarreglur sem þá giltu við álagningu launaskatts.

III Söluhagnaður og fyrningar

Frumvarpið kveður á um veigamiklar breytingar á reglum um fyrningar og söluhagnað eigna. Breytingarnar eru í aðalatriðum þessar:

1. Söluhagnaður af þeim eignum í atvinnurekstri, sem heimilt yrði að fyrna, verði að fullu skattskyldur á söluári, óháð eignarhaldstíma. Í gildandi lögum er skattskyldan hins vegar bundin eignarhaldstíma, en mismunandi er eftir tegundum eigna hvenær hann leysir aðila undan skattskyldu að einhverju eða öllu leyti, sbr. E-lið 7. gr. laga um tekjuskatt og eignarskatt.
2. Að því er tekur til fyrnanlegs lausafjár færist söluverð samkvæmt frumvarpinu til lækkunar fyrningargrunns þess og verður söluhagnaður þannig óbeinlínis skattskyldur án tillits til eignarhaldstíma. Fyrningar af lausafé reiknist af bókfærðu verði, samanber síðar. Heimild er í frumvarpinu til frestunar skattgreiðslu eða til flýtifyrningar annarra fyrnanlegra eigna ef fyrningargrunnur lausafjár verður neikvæður.
3. Hagnaður af sölu fyrnanlegra fasteigna, þ. m. t. mannvirki og fyrnanleg náttúruauðæfi, verður samkvæmt ákvæðum frumvarpsins einnig að fullu skattskyldur án tillits til eignarhaldstíma og telst mismunur á söluverði annars vegar og stofnverði (kostnaðarverði) þeirra að frádregnum áður fengnum fyrningum, framreiknuðu með vísitölu verðbreytinga, hins vegar. Sá munur, sem þá stendur eftir sem söluhagnaður, ætti að svara til raunverulegs hagnaðar sem myndast hefur, t. d. vegna þjóðfélaglegra aðgerða eða breytinga, svo og vegna fenginna fyrninga umfram slit mannvirkis við öflun tekna. Heimild er til að nota fasteignamat 1977 í stað stofnverðs, hafi aðilar eignast hið selda fyrir þann tíma. Jafnan er heimilt að telja helming söluverðs til tekna sem söluhagnað. Einnig er heimild til frestunar skattgreiðslu eða fyrningar annarra fyrnanlegra eigna, lausafjár eða fasteigna. Með þessu ákvæði, samanber einnig sams konar ákvæði

um lausafé, er leitast við að hafa flutning eigna milli atvinnugreina sem greiðastan, t. d. milli fiskveiða og fiskvinnslu, eða úr útgerð í vefjariðnað, ef svo ber undir. Þá verður hagnaður af sölu annarra fyrnanlegra eigna en lausafjár og fasteigna að fullu skattskyldur á söluári.

4. Svipað ákvæði gildir um söluhagnað af ófyrnanlegum fasteignum, þ. m. t. lönd, lóðir og ófyrnanleg náttúruauðæfi, og um söluhagnað af fyrnanlegum fasteignum. Þó er skattaðila jafnan heimilt að telja helming söluverðs ófyrnanlegrar fasteignar til tekna sem söluhagnað, enda getur viðmiðun við fasteignamat 1977 eða framreikningur á gamalt stofnverð reynst erfiður í sumum tilvikum. Þetta þýðir í reynd að heildarskattur af söluhagnaðinum yrði rúm 25% hið mesta (í stað skattfrelsis eftir sex ára eða lengri eignarhaldstíma). Flutningur söluhagnaðar til lækkunar stofnverðs annarrar eignar er bundinn við sams konar eign, þ. m. t. söluhagnaður af landi bújarðar samkvæmt nánari ákvæðum.
5. Hagnaður af sölu lausafjár, sem eigi er heimilt að fyrna, svo sem einkabíla, telst því aðeins til skattskyldra tekna, að hlutaðeigandi hafi átt hina seldu eign skemur en tvö ár. Ákvæði þetta tekur ekki til hlutabréfa og eignarhluta í samlögum og félögum og er óbreytt frá gildandi lögum.
6. Frumvarpið gerir ráð fyrir að ekki verði heimilt að fyrna íbúðarhúsnæði, hvorki í eigu félaga né manna. Hagnaður af sölu íbúðarhúsnæðis teljist að fullu til skattskyldra tekna á söluári, hafi maður átt það skemur en fimm ár, en sé skattfrjáls eftir fimm ára eða lengri eignarhaldstíma, enda eigi hlutaðeigandi eigi fleiri en þrjár íbúðir á söludegi. Um söluhagnað af íbúðarhúsnæði í eigu félaga svo og þeirra einstaklinga, sem eiga fleiri íbúðir en þrjár, fer eins og um söluhagnað af öðrum ófyrnanlegum mannvirkjum. Þá eru í frumvarpinu ákvæði um flutning söluhagnaðar af seldu íbúðarhúsnæði á það, sem oflað er í staðinn.
7. Í gildandi lögum telst ágóði af sölu hlutabréfa og eignarhluta í sameignarfélögum og samlögum að fullu til skattskyldra tekna á söluári hafi aðili átt hið selda skemur en tvö ár, að hálfu eftir tveggja ára eignarhaldstíma en skemmri en fjögur ár, en eftir fjögur ár eða lengri eignarhaldstíma telst ágóðinn ekki til skattskyldra tekna. Samkvæmt frumvarpinu er full skattskylda söluhagnaðar af þessum eignunum, ef eignarhaldstími er styttri en fjögur ár, en engin skattskylda ef hann er fjögur ár eða lengri.
8. Ýmis ákvæði önnur eru í frumvarpinu um söluhagnað, svo sem af eignum sem einungis eru notaðar að hluta í atvinnurekstri, um altjón og eignarnám, tíma-mörk við kaup og sölu, arftöku, tap af sölu, makaskipti, um sölu fasteignar sem er seld í heild eða að hluta og sala hennar fellur undir mismunandi ákvæði, um ákvörðun vísitölu við ákvörðun söluhagnaðar o. fl.
9. Í gildandi lögum fer um fyrningar skv. 15. gr. en þær teljast til rekstrarkostnaðar skv. A-lið 11. gr. Í A-lið 15. gr. laganna er fyrnanlegum eignum skipt í fimm flokka og í 1. mgr. C-liðar sömu greinar er fyrning ákveðin sem fastur árlegur hundraðshluti af heildarfyrningarverði eigna, sem þar eru upp taldar, og innan vissra marka að því er fyrningarhlutfall varðar.

Í aðalatriðum er árlegt fyrningarhlutfall lausafjár 8—15%, bygginga og annarra mannvirkja en íbúðarhúsnæðis 1—10% eftir gerð og byggingarefni, en keypts eignarréttar að verðmætum hugverkum og auðkennum svo og sérstaks stofnkostnaðar 5—20%. Þá eru ýmis önnur ákvæði um fyrningu, þar á meðal þess efnis að yfirleitt skuli standa eftir sem niðurlagsverð eignanna 10% af heildarfyrningarverði þeirra.

Auk þeirra föstu fyrninga, sem hér hafa verið taldar eru í lögnum ákvæði um tvenns konar heimildarfyrningar til viðbótar. Annars vegar er heimild í D-lið 15. gr. til að fyrna lausafé og mannvirki, önnur en íbúðar- og skrifstofuhúsnæði, með sérstakri fyrningu er nemi 30% af heildarfyrningarverði, en þó má aldrei nota meira en fimmta hluta hennar á einu ári. Þessi sérstaka fyrning má

ekki mynda rekstrarhalla eða notast til að fresta yfirfærslu tapa frá fyrri árum. Hins vegar er í 6. mgr. C-liðar 15. gr. veitt heimild til svonefndrar „stuðulfyrningar“ af lausafé og mannvirkjum öðrum en íbúðarhúsnæði. Er verðhækkunarstuðullinn ákveðinn af fjármálaráðuneytinu í samráði við Hagstofu Íslands og skal einkum miða hana við verðbreytingar á þeim eignum sem fluttar eru til landsins. Verðhækkunarstuðullinn hefur reiknast af fyrningu ársins en ekki fyrningargrunni.

Þeim þrenns konar fyrningum, sem hér hefur verið lýst, er í frumvarpi þessu steypt saman í eina árlega fyrningu. Ekkert árlegt lágmarkshlutfall fyrningar er tiltekið en hins vegar árlegt hámarkshlutfall.

Lausafé skal samkvæmt frumvarpinu fyrna af bókfærðu verði lausafjár í einu lagi, að hámarki 30%. Þetta þýðir, að sé kaupverð lausafjár 100 yrði hámarksfyrning 30% á 1. ári, 21% á 2. ári o. s. frv. Kaupverð nýrrar lausafjáreignar færist til hækkunar fyrningargrunns. Eins og áður er lýst færist söluverð lausafjáreignar beint til lækkunar fyrningargrunns. Af hinum nýju reglum leiðir að ekki er unnt að hagnast á því að selja eignir í því skyni að fá nýjan fyrningargrunn en sleppa við söluhagnað. Eign, sem seld er, myndar nýtt fyrningarandlag hjá kaupanda en rýrir fyrningargrunn seljanda að sama skapi.

Í frumvarpinu er ekki gert ráð fyrir að íbúðarhúsnæði verði fyrnanlegt. Fasteignir, sem heimilt er að fyrna, verða samkvæmt frumvarpinu fyrndar af kostnaðarverði (stofnverði) að hámarki 10% á ári. Þá gerir frumvarpið ráð fyrir að árlegt fyrningarhlutfall stofnkostnaðar sé 20% að hámarki, en heimill sé að fyrna hann að fullu á notkunartíma ef hann er skemmri en 5 ár. Einnig að heimilt sé að færa að fullu til gjalda eignir sem kosta minna en tiltekna fjárhæð.

Andstætt því sem er í gildandi lögum er engin lágmarksfyrning tiltekin og heimilt er að nota árlega fyrningu til fulls á kaupári en enga á söluári eignar. Ekki er heldur gert ráð fyrir tilteknu niðurlagsverði lausafjár en hins vegar mannvirkja eins og verið hefur. Töp yrði heimilt að færa milli ára án tímatakmörkunar.

Í gildandi lögum má flytja tap á atvinnurekstri milli ára um fimm áramót, en þann hluta rekstrartapa sem myndast hefur vegna fyrninga, annarra en flýtifyrningar, má flytja milli ára uns hann er að fullu jafnaður. Í frumvarpinu er einnig lögboðið að mæta skuli tapi áður en fé er lagt í varasjóð.

10. Í frumvarpinu eru ýmis önnur ákvæði um fyrningar, bæði til skýringar á hugtökum, hvað teljist fyrnanlegar eignir, um upphaf og lok fyrningartíma, fyrningargrunn, kostnað vegna tjóns o. fl. Ennfremur um makaskipti, arftöku, eignir sem eru einungis að hluta nýttar til öflunar tekna, um niðurlag rekstrar, skyldu til að halda skrá yfir eignir og um heimild ríkisskattstjóra til að víkja frá reglum um fyrningarhlutfall og veita frest til tekjufærslu neikvæðs fyrningargrunns lausafjár.

IV Framkvæmd, úrskurðir og eftirlit

Helstu breytingar frumvarpsins, er varða framkvæmd og úrskurði í skattamálum, eru þessar:

1. Í stað gildandi lagaákvæðis, sbr. 39. gr. laga um tekjuskatt og eignarskatt, um framlagningu skattskrár eigi síðar en 20. júní ár hvert er gert ráð fyrir að álagning á einstaklinga, sem ekki hafa með höndum atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, fari fram þegar í apríl, en framtöl atvinnurekstrarins verði endurskoðuð áður en álagning fer fram og skattskrá síðan lögð fram eigi síðar en í árslok. Er með þessu vonast til að skattstjórum gefist tími til að skoða framtöl betur áður en skattskrá er lögð fram og hún gefi þá réttari mynd en verið hefur af álagningu gjalda sem þar birtast.
2. Í stað gildandi ákvæðis um skipan ríkisskattanefndar skal hún samkvæmt frumvarpinu skipuð þremur mönnum sem hafa setu í nefndinni að aðalstarfi.

3. Það nýmæli er í frumvarpinu að ríkisskattstjóri geti leitað álits ríkisskattanevndar á túlkun lagaákvæða í því skyni að tryggja að framkvæmd laganna verði í samræmi við skilning nefndarinnar.
4. Í frumvarpinu eru víðtækari ákvæði en í gildandi lögum um skatteftirlit og rannsóknir og verkefni skattrannsóknarstjóra í því sambandi.

V Viðurlög

Allmiklar breytingar eru gerðar á viðurlagaákvæðum. Eftir sem áður er meginreglan sú, að viðurlög eru ekki ákveðin af dómstólum nema sökunautur eða ríkisskattstjóri óski þess sérstaklega. Samkvæmt gildandi lögum eru sektir í málum, sem ekki fara fyrir dómstóla, úrskurðaðar af sérstakri skattsektanevnd. Hér er lagt til að þetta úrskurðarvald verði í höndum ríkisskattanevndar. Ætti þessi breyting að horfa til einföldunar enda gerir hin breyta skipan ríkisskattanevndar henni mögulegt að taka við auknum verkefnum.

Þá eru refsingar við brotum á lögnum verulega þyngdar frá því sem er í gildandi lögum.

Athugasemdir við einstakar greinar.

I. KAFLI

Um 1. gr.

Ákvæði um skattskyldu eru gerð afdráttarlausari. Ákvæði eru sett um lengd dvalartíma, sem leiðir til fullrar skattskyldu, um lengd skattskyldutíma eftir brottför úr landi, svo og um skattskyldu þeirra sem starfa um borð í loftfari eða skipi, skráðu hér á landi. Ákvæði frumvarpsins eru að þessu leyti svipuð þeim reglum sem í gildi eru annars staðar á Norðurlöndum.

Ákvæði þessarar greinar koma í stað 1. gr. gildandi laga um tekjuskatt og eignarskatt og að hluta í stað 1. mgr. 2. gr. sömu laga. Skv. 2. tl. gildir skattskylda í þrjú ár frá næstu áramótum eftir brottflutningsdag ef maður bregður heimilisfesti og sannar ekki skattskyldu sína annars staðar. Eftir gildandi lögum getur svo farið að maður, sem flytur úr landi, verði hvergi skattskyldur, a. m. k. um stundarsakir.

Í 3. tl. er mælt fyrir um að sá er dvelst hér á landi lengur en í 183 daga á sama almanaksári, að meðtalinni eðlilegri fjarveru, sé að fullu skattskyldur hér á landi af öllum tekjum sínum og eignum. Eðlilegt virðist að setja skýrari reglur að þessu leyti en í reynd yrði jafnframt tekið tillit til tvísköttunarsamninga Íslands við önnur ríki við skattlagningu aðila sem þar eiga heimilisfesti. Eigi í hlut aðili frá ríki sem Ísland hefur ekki gert tvísköttunarsamning við má heita ákvæðum 3. mgr. 115. gr. frumvarpsins, sbr. einnig 52. gr. gildandi laga, þess efnis að lækka megi tekjuskatt og eignarskatt slíks aðila með hliðsjón af skattgreiðslum hans annars staðar. Í 4. tl. er sams konar ákvæði og í 3. tl. um þá er starfa lengur en 183 daga á sama almanaksári um borð í loftfari eða skipi skráðu hér á landi.

Þar sem heimilisfesti samkvæmt þessari grein fellur ekki að öllu leyti saman við lagareglur um lögheimili er ríkisskattstjóra veitt úrskurðarvald um hverjir skulu teljast heimilisfastir hér á landi í skilningi skattalaga, en úrskurði hans má skjóta til dómstóla.

Um 2. gr.

Með lögaðila samkvæmt þessari grein og öðrum er átt við ópersónulegan aðila. Ákvæði þessarar greinar koma í aðalatriðum í stað 5. gr. gildandi laga. Þeirri stefnu er fylgt að skilgreina skattskyldu fyrst en síðan undanþágur sérstaklega, sbr. 4. gr. frumvarpsins.

Í 3. tl. eru hert skilyrði þess að sameignarfélag sé sjálfstæður skattaðili. Ákvæði um frest til að fullnægja þessum skilyrðum er að finna í ákvæðum I til bráðabirgða. Þá er tekið fram í niðurlagi greinarinnar að fullnægi lögaðili ekki settum skilyrðum

til að teljast sjálfstæður skattaðili skuli skipta tekjum og eignum milli eignaraðila eftir eignarhlutföllum. Séu eignarhlutföll óljós eða óþekkt skal skipta tekjum og eignum jafnt milli eignaraðila.

Ákvæðin bera með sér að sameignarfélagi, sem er sjálfstæður skattaðili, er ekki unnt að skipta upp milli eignaraðila nema með félagsslitum.

Um 3. gr.

Í þessari grein er skilgreint hvaða aðilar, menn og ópersónulegir aðilar, bera takmarkaða skattskyldu hér á landi. Eru þessi ákvæði fyllri og viðtækari en í gildandi lögum, sbr. 1.—3. mgr. 2. gr., 2. mgr. 5. gr. og 6. gr. gildandi laga. Undanþágur frá skattskyldu er að finna í 4. gr. frumvarpsins.

Þá eru í frumvarp þetta felld inn atriði úr lögum nr. 22 1956 um skatt- og útsvarsgreiðslur útlendinga, gjaldenda, sem eru á förum úr landi o. fl.

Í 1. tl. er ákveðin tekjuskattsskylda þeirra sem starfa um borð í lofffari eða skipi skráðu hér á landi eigi lengur en 183 daga á sama almanaksári.

Í 2.—8. tl. er kveðið á um rýmkun skattskyldu vegna hvers konar launagreiðslna, leigugjalds eða arðs til aðila er ekki hafa heimilisfesti hér á landi og í 9. tl. er kveðið á um af hvaða eignum þessir aðilar skuli greiða eignarskatt hér á landi.

Um 4. gr.

Grein þessi er í meginatriðum hliðstæð 6. gr. gildandi laga, sbr. einnig A-lið 5. gr. laganna.

Í 1. tl. eru tekjur maka forseta Íslands lagðar að jöfnu við tekjur hans. Upptalning á kirkjusjóðum og sparisjóðum er sleppt þar sem þeir falla undir 6.tl. (þeir sem undanþegnir eru skattskyldu með sérstökum lögum).

5. tl. er efnislega hinn sami og 2. másl. A-liðar 5. gr. gildandi laga.

Um 5. gr.

Kveðið er á um að hjónum skuli reiknaður tekjuskattur og eignarskattur hvoru í sínu lagi. Um ábyrgð á skattgreiðslu fer eins og verið hefur, sbr. 108. gr. frumvarpsins. Er þetta efnisbreyting frá því sem verið hefur um ákvörðun tekjuskatts og eignarskatts hjá hjónum. Jafnframt fellur 50% frádráttur af launatekjum eigin konu skv. 2. og 3. mgr. 3. gr. gildandi laga niður. Í þessu sambandi er vísað til heimilisafsláttar skv. 64. gr. og barnabótaauka skv. 65. gr. frumvarpsins.

Um 6. gr.

Í greininni er ótvírætt ákvæði um að barn, sem er innan 16 ára aldurs á tekjuárinu, sé ekki sjálfstæður skattaðili ef það er á framfæri foreldra sinna, þ.m.t. kjörforeldrar, stjúpfórelldrar og fósturforeldrar, sbr. 1. mgr. 4. gr. gildandi laga. Heimild til sérsköttunar, sbr. 2. mgr. 4. gr. gildandi laga, er felld niður. Frádráttur frá tekjum áður en tekjuskattur er reiknaður ákveðst skv. 6. tl. 30. gr. frumvarpsins.

Um 7. gr.

7.—27. gr. samsvara 7. gr. gildandi laga, en þeirri reglu er fylgt að safna öllum frádráttum sem mest á einn stað, sbr. III. kafla frumvarpsins.

1. mgr. 1. tl. er fyllri upptalning en í A- og B-lið 7. gr. laganna á því hvaða launagreiðslur og starfstengd fríðindi og hlunnindi teljast til tekna.

2. mgr. 1. tl. er nýmæli. Mælt er fyrir um að maður, sem vinnur við eigin atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, skuli telja sér til tekna eigi lægra endurgjald fyrir starf sitt en hefði hann innt það af hendi fyrir óskyldan og ótengdan aðila, eins og nú gildir um mann sem vinnur hjá félagi í atvinnurekstri.

2. tl. felur í sér skýrari ákvæði en gildandi lög. Hvers konar bótagreiðslur eru skattskyldar en þetta ákvæði verður að skoða með hliðsjón af því hvað ekki telst

til tekna skv. 2. tl. 28. gr. frumvarpsins, svo og með tilliti til ákvæða 37., 38. og 41. gr., eftir því sem við á.

3.—5. tl. eru umorðun ýmissa atriða í B- og C-lið 7. gr. gildandi laga.

6. tl. er sama efnis og F- og G-liðir 7. gr. gildandi laga, sbr. einnig B-lið 7. gr. laganna varðandi gjafir og framlög.

1. mgr. 7. tl. er efnislega eins og upphaf 1. mgr. C-liðar 7. gr. gildandi laga. 2. mgr. 7. tl. er hins vegar breyting. Í fyrsta lagi er ákveðið að nái heildarleigutekjur af einstökum íbúðum ekki hlunnindamati skv. 114. gr. frumvarpsins skuli reikna húsaleiguna til tekna með því mati, að frádregnum 20%, enda reiknist þá engin gjöld til frádráttar tekjum. Þetta á við íbúðir í eigu manna sem ekki eiga fleiri en þrjár íbúðir, þ. m. t. íbúð til eigin nota. Um tekjur hjá mönnum sem eiga fleiri en þrjár íbúðir fer eins og um tekjur af íbúðarhúsnaði lögaðila. Í öðru lagi er kveðið á um, að ekki skuli reikna tekjur af íbúðarhúsnaði því sem skattaðili á og notar til eigin þarfa. Fellur svonefnd eigin húsaleiga af íbúð, sem eigandi notar sjálfur, þar með niður svo og frádráttarbærni gjalda af þeirri íbúð. Þó er veittur afsláttur í hlutfalli við viðhaldsvinnu að tilteknu marki, sbr. 4. tl. 64. gr. frumvarpsins.

Í 8. tl. eru taldar vaxtatekjur, afföll og gengismunur, sem nánar er skilgreint í 8. gr. frumvarpsins. Vísast í þessu sambandi til 1. og 3. mgr. D-liðar 7. gr. gildandi laga varðandi vexti og afföll en til 4. mgr. D-liðar 15. gr. laganna varðandi gengishagnað og til 2. mgr. B-liðar og 5. mgr. C-liðar 15. gr. sömu laga um gengistöp.

9. tl., ásamt 9. gr. frumvarpsins, kemur í stað 2. mgr. D-liðar 7. gr. gildandi laga. Um frádrátt sem heimilaður er af tekjum skv. 8. og 9. tl. fer samkvæmt ákvæðum 30. og 31. gr. frumvarpsins. Eins og þar kemur fram er frádráttarheimild arðs samkvæmt nánari skilmálum flutt að hluta frá félagi því er úthlutar og til móttakanda.

Í 10. tl. er tekið fram að fé sem kaupfélög, samvinnufélög o. fl. færa félagsaðilum til séreignar í stofnsjóði vegna viðskipta þeirra teljist til tekna en á móti kemur frádráttur skv. 5. tl. 30. gr.

Í 11. tl. er kveðið á um að sé fé af viðskiptum félagsaðila í umræddum félögum greitt út teljist það einnig til tekna, séu viðskiptin í tengslum við atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi félagsaðilans.

Í 12. tl. eru hliðstæð ákvæði og í 10.—11. tl. að því er varðar samlög og innkaupasamtök.

13. tl. þarfnast ekki skýringa.

14. tl. Hér eru tekin af öll tvímæli um að fyrri töluliðir þessarar greinar eru aðeins dæmi um skattskyldar tekjur og að ekki verði gagnályktað frá þeim.

Um 8. gr.

Vextir skv. 1., 2. og 3. tl. eru aðgreindir vegna mismunandi ákvæða um frádrátt frá tekjum, sbr. 30. gr. frumvarpsins.

4. tl. er hliðstæður síðustu mgr. D-liðar 7. gr. gildandi laga. Einnig er tekið fram hvernig með afföll skuli fara sem tekjur ef krafa er seld eða látin af hendi.

Í 5. tl. er fjallað um gengishagnað, hvenær og hvernig skuli reikna hann. Eru þetta skýrari ákvæði og efnisbreyting frá 4. mgr. D-liðar 15. gr. laganna að því er tekur til tímalengdar tekjufærslu. Þá er í lokamálslið 5. tl. brugðið út af þeirri meginreglu að tekjur og gjöld skuli færð sérstaklega hvort um sig, þar sem heimilað er að færa jákvæðan gengismun til tekna, þ. e. gengishagnað ársins að frádregnu gengistapi. Á hinn bóginn er einnig heimilt að færa neikvæðan gengismun til gjalda, sbr. 3. tl. 50. gr. frumvarpsins.

Um 9. gr.

Grein þessi kemur að efni til í stað 2. mgr. D-liðar 7. gr. gildandi laga. Tíma- viðmiðun eignarverðmætis þess sem útgáfa jöfnunarhlutabréfa skal byggð á skila vera lok þess árs sem næst er á undan útgáfuári og tekið skal tillit til opinberra gjalda á því ári við ákvörðunina. Þá er tekið fram að til hreinnar eignar, sem útgáfa bréfanna skal miðast við, teljist ekki varasjóður, sbr. 10. tl. 31. gr. frumvarpsins.

Ríkisskattstjóra er falið að ákveða hvernig reikna skuli þá almennu verðhækkun sem verðmæti jöfnunarhlutabréfa skal samsvara.

Ákvæði 2. mgr. um sölu hlutabréfa til félagsins sjálfs eru sama efnis og um ræðir í 2. mgr. D-liðar 7. gr. laganna. Um sölu hlutabréfa til félagsins sjálfs fer skv. ákvæðum 17. gr. frumvarpsins að því marki sem eign hlutafélagsins í eigin bréfum fer ekki yfir 10% að nafnverði hlutafjárins.

Ákvæði 3. mgr. eru í samræmi við þær reglur sem gilt hafa um skattskyldu úthlutaðs arðs umfram hlutafé við félagsslit.

Um 10. gr.

Í þessari grein er söluhagnaður skilgreindur svo og hvað telst stofnverð eigna. 10.—27. gr. koma í aðalatriðum í stað E-liðar 7. gr. gildandi laga.

Um 11.—13. gr.

Í sambandi við þessar og aðrar greinar um söluhagnað vísast jafnframt til almennra athugasemda hér að framan.

Í 11. gr. er kveðið á um að söluverð lausafjár, sem heimilt er að fyrna, skuli færast til lækkunar fyrningargrunni og er því óbeinlínis alltaf skattskyld. Samkvæmt gildandi lögum, sbr. E-lið 7. gr., telst ágóði af sölu fyrnanlegs lausafjár því aðeins til skattskyldra tekna á söluári að aðili hafi átt hið selda skemur en tvö ár. Hafi hann átt hina seldu eign í tvö ár, en skemur en fjögur ár, telst helmingur ágóðans til skattskyldra tekna. Sé eignarhaldstími fjögur ár eða lengri telst hagnaðurinn ekki til skattskyldra tekna.

Í 12. gr. er kveðið á um hagnað af sölu fasteigna, sem heimilt er að fyrna, og telst hann að fullu til skattskyldra tekna á söluári án tillits til eignarhaldstíma. Jafnframt er ávallt heimilt að telja til tekna helming söluverðs, sem söluhagnað, sem í reynd setur (efri) mörk á skattlagningu.

Hagnaður af sölu þessara eigna er mismunur á söluverði þeirra annars vegar og framreiknuðum eftirstöðvum fyrningarverðs hins vegar. Við framreikning er beitt vísitölu skv. 26. gr. frumvarpsins í því skyni að draga úr skattlagningu á rýrnun krónunnar. Í þessu sambandi er heimilt að nota fasteignamat 1977 í stað stofnverðs. Einnig eru ákvæði um heimild til að flytja söluhagnaðinn yfir á aðrar fyrnanlegar eignir með því að draga hann frá fyrningargrunni þeirra eða fyrna þær sérstakri fyrningu svo og um heimild til frestunar skattlagningar um tvenn áramót. Frestun tekjufærslu er háð því skilyrði að yfirfæranleg töp hafi verið jöfnuð. Sé hún ekki notuð telst söluhagnaðurinn með skattskyldum tekjum á öðru ári frá því er hann myndaðist að viðbættu 25% álagi. Tímaviðmiðun þessi er skýrari en í gildandi lögum, þar sem ekki er kveðið tvímælalaust á um þetta atriði né heldur álag tiltekið.

Samkvæmt gildandi lögum, sbr. 3. mgr. E-liðar 7. gr., telst hagnaður af sölu umræddra fasteigna að fullu til skattskyldra tekna á söluári hafi skattaðili átt hina seldu eign skemur en þrjú ár, að þremur fjórðu hlutum ef selt er á fjórða ári, að hálfu sé selt á fimmta ári, að einum fjórða sé selt á sjötta ári, en eftir sex ára eignarhaldstíma telst hagnaðurinn ekki til skattskyldra tekna. Athygli er vakin á að í gildandi lögum taka þessi ákvæði ekki til íbúðarhúsnæðis, hvort heldur er í eigu einstaklinga eða félaga.

Samkvæmt frumvarpinu, sbr. lokamálgrein 14. gr., eiga ákvæði þeirrar greinar einnig við um söluhagnað af íbúðarhúsnæði í eigu lögaðila svo og í eigu þeirra manna sem eiga fleiri en þrjár íbúðir þegar sala á sér stað.

Í 13. gr. er hagnaður af sölu annarra fyrnanlegra eigna talinn til skattskyldra tekna á söluári óháð eignarhaldstíma. Í gildandi lögum eru sömu söluhagnaðar-ákvæði um þessar eignir (keyptan höfundarétt, sérstakan stofnkostnað o. fl.) og um fyrnanlegt lausafé, sbr. 1. mgr. E-liðar 7. gr. og það sem áður er rakið hér að framan.

Um 14.—15. gr.

Skv. 14. gr. er hagnaður af sölu fasteigna, sem eigi er heimilt að fyrna, þ. m. t. ófyrnanleg mannvirki, lönd, lóðir og ófyrnanleg náttúruauðæfi, að fullu talinn til skattskyldra tekna á söluári.

Eins og um fyrnanlegar fasteignir skal við útreikning á söluhagnaði tekinn mismunur söluverðs og framreiknaðs stofnverðs með visitölu skv. 26. gr. frumvarpsins. Skattaðila er heimilt að nota fasteignamat 1977 í stað stofnverðs hafi hann eignast hið selda fyrir þann tíma. Jafnframt er honum jafnan heimilt að telja helming söluverðs til skattskyldra tekna sem söluhagnað. Þetta ákvæði setur í reynd (efri) mörk á skattlagningu, sem nemur um 26,7% af söluandvirði, enda er um mikla breytingu frá gildandi lögum að ræða.

Sami frestur er heimilaður á skattlagningu söluhagnaðar af sölu ófyrnanlegra fasteigna skv. 14. gr. og varðandi fyrnanlegt lausafé og fyrnanlegar fasteignir. Hins vegar er einungis unnt að færa söluhagnaðinn til lækkunar stofnverði sams konar eigna. Þessi ákvæði gilda einnig um söluhagnað af landi bújarða og ófyrnanlegum náttúruauðæfum bújarða, enda hafi seljandi stundað búrekstur á hinni seldu eign sem aðalstarf í a. m. k. fimm ár og hafi búrekstur með höndum í a. m. k. tvö ár á þeirri eign er keypt er í staðinn.

Í 15. gr. er kveðið á um, að hagnaður af sölu lausafjár sem eigi er heimilt að fyrna, t. d. einkabíla, annars en hlutabréfa og eignarhluta í sameignarfélögum og samlögum, teljist því aðeins til skattskyldra tekna að skattaðili hafi átt hina seldu eign skemur en tvö ár. Er þetta eins og ákvæði gildandi laga, sbr. 2. mgr. E-liðar 7. gr.

Um 16. gr.

Í greininni eru ákvæði um skattskyldu hagnaðar af sölu íbúðarhúsnæðis sem er í eigu manns sem á þrjár íbúðir eða færri á söludegi. Um hagnað af sölu annars íbúðarhúsnæðis visast til 14. gr. frumvarpsins.

Samkvæmt 16. gr. telst hagnaður af sölu íbúðarhúsnæðis til skattskyldra tekna á söluári hafi maður átt það skemur en fimm ár, en eftir þann eignarhaldstíma er söluhagnaður skattfrjáls. Heimilt er að fresta skattlagningu um tvenn áramót eða færa söluhagnaðinn til lækkunar stofnverðs íbúðarhúsnæðis sem aflað er í staðinn, fullgerðs eða í byggingu.

Vísitala er ekki reiknuð á stofnverð þegar söluhagnaður er ákveðinn.

Þá er mælt fyrir um hvernig reikna skuli söluhagnað af íbúðarhúsnæði sem selt er í byggingu, en söluhagnaðurinn er skattskyldur hlutfallslega miðað við eignarhaldstíma.

Ákvæði þessi fela í sér bæði breytingu og skýrari reglur en í gildandi lögum, sbr. 4. mgr. E-liðar 7. gr. Þar miðast skattfrelsi söluhagnaðar af íbúðarhúsnæði við þriggja ára eignarhaldstíma í stað fimm ára samkvæmt frumvarpinu. Á móti þessari lengingu eignarhaldstímans vegur öllu frjálsari heimild til endurfjárfestingar, þar sem endurkaup eru ekki háð því skilyrði að hið keypta íbúðarhúsnæði sé jafnstórt eða stærra að rúmmáli en hið selda, né heldur að hús sem byggt er í staðinn sé íbúðarhæft innan þriggja ára. Ákvæði um íbúðarhæfi hafa reynst erfið í framkvæmd. Þá er ekki skilgreint í gildandi lögum hvernig reikna skuli söluhagnað af íbúðarhúsnæði sem byggt er á lengri tíma en einu ári og verðlag er breytilegt milli ára.

Ákvæði 5. mgr. um skattskyldu eigin vinnu eru efnislega hin sömu og í gildandi lögum, sbr. niðurlag 4. mgr. E-liðar 7. gr. Þá er í síðustu mgr. tekið fram hvernig með skuli fara ef maður selur fleiri en eina íbúð á sama tíma og sala þeirra fellur bæði undir ákvæði 14. og 16. gr. Skulu þá ákvæði 16. gr. ná til þeirra íbúða sem lengur hafa verið í eigu seljanda.

Um 17. gr.

Hagnaður af sölu hlutabréfa telst til skattskyldra tekna á söluári, sé eignarhaldstími styttri en fjögur ár, en er skattfrjáls eftir lengri eignarhaldstíma.

Í gildandi lögum, sbr. 1. mgr. E-liðar 7. gr., fer með skattskyldan söluhagnað af sölu hlutabréfa eins og af lausafé, þ. e. full skattskylda er ef selt er innan tveggja ára, að hálfu sé selt á 3. og 4. ári, en eftir lengri eignahaldstíma telst söluhagnaður ekki til skattskyldra tekna.

2. mgr. er nær samhljóða 8. mgr. E-liðar 7. gr. laganna.

3. mgr., sem kveður á um að eignarhaldstími jöfnunarhlutabréfa, sem úthlutað hefur verið eða heimilt hefði verið að úthluta, skuli teljast jafn eignarhaldstíma þeirra hlutabréfa er réttinn veittu, er viðbót frá gildandi lögum til að taka af tvímæli.

4. mgr. er nýmæli, en þar er sala á meira en þremur fjórðu hlutum af nafnverði útistandandi hlutabréfa talin jafngilda félagsslitum, ef ástæða er til að ætla að með þessu móti sé verið að selja eignir félagsins fremur en hlutabréfin sjálf.

Um 18. gr.

Í 1. mgr. er fjallað um hagnað af sölu eignarhluta í samlögum og sameignarfélögum til samræmis við ákvæði 17. gr. um sölu hlutabréfa.

2. mgr. er til skýringar á hvernig ákvarða skuli hagnað af sölu eignarhluta en nákvæma skilgreiningu vantar í gildandi lög.

Um 19. gr.

Í þessari grein er skilgreining á söluverði eignar.

Um 20. gr.

Ákvæði um að hagnaður af sölu eigna í atvinnurekstrartilgangi eða sölu í tekjuöflunarskyni skuli að fullu teljast til skattskyldra tekna á söluári.

Um 21. gr.

Greinin er hliðstæð 10.—11. mgr. E-liðar 7. gr. gildandi laga og kveður á um að bætur vegna altjóns eða eignarnáms teljist jafngilda söluverði og að heimilt sé að jafna skattskyldu á allt að fimm ár. Ef um er að ræða eign sem ekki er heimilt að fyrna má verja hagnaðinum til öflunar sams konar eignar innan tveggja ára og færa söluhagnaðinn til lækkunar stofnverði hinnar nýju eignar.

Um 22. gr.

Kveður á um tímamörk kaupa og sölu, svo og um ákvörðun eignarhaldstíma hafi eign fengist í arf, sbr. 12. gr. E-liðar 7. gr. gildandi laga.

Um 23. gr.

Grein þessi er efnislega hin sama og ákvæði sem að þessum eignum lúta í E-lið 7. gr. gildandi laga.

Um 24. gr.

Ákvæði um hvað teljist stofnverð við makaskipti eigna. Ákvæði þess efnis er ekki í gildandi lögum.

Um 25. gr.

Ákvæði um skiptingu söluverðs, þegar mannvirki ásamt lóð eða landi er selt í heild eða að hluta, sbr. 7. mgr. E-liðar 7. gr. gildandi laga.

Um 26. gr.

Ríkisskattstjóri skal reikna vísitölur til framreiknings stofnverðs eigna þegar mannvirki er selt, land eða lóð, og sala fellur undir 12. og 14. gr. Einnig er kveðið á um hvernig reikna skuli vísitölurnar.

Um 27. gr.

Heimild er veitt með vissum skilyrðum til að dreifa tekjufærslu söluhagnaðar af seldri eign á sjö ár. Ákvæði þessarar greinar er nýmæli.

Um 28. gr.

Ákvæði hliðstæðs efnis er að finna í 10. gr. gildandi laga. Hins vegar hefur efnisröðun verið breytt að nokkru.

1. másl. A-liðar 10. gr. laganna þess efnis að eignarauki, sem stafar af því að fjármunir skattgreiðanda hækka í verði, teljist ekki til tekna, er felldur niður enda álitinn óþarfur. Hér er ekki um efnisbreytingu að ræða frá gildandi lögum, en skattlagning á verðmætishækkun eigna kemur ekki til fyrir en við eigendaskipti frekar en verið hefur.

1. tl. þessarar greinar er hliðstæður B-lið 10. gr. laganna að því er eignarauka vegna arftöku varðar.

2. tl. felur í sér skýrari ákvæði en B-liður 10. gr. laganna, um skilyrði þess að greiðslur líftryggingafjár, dánarbóta, miskabóta, og bóta fyrir varanlega örorku teljist ekki til tekna, séu þær ákveðnar til greiðslu í einu lagi. Með því er átt við að greiðslur þessar séu ekki tímabilsgreiðslur um ótakmarkaðan tíma, heldur ákveðnar að fjárhæð í eitt skipti fyrir öll, enda þótt útborgun sé skipt í nokkrar greiðslur, verðtryggðar eða óverðtryggðar. Þá er í 2. tl. tekið fram að skaðabætur og váttryggingabætur fyrir tjón á eignum utan atvinnurekstrar teljist ekki til tekna. Um þess háttar bætur fyrir eignir í atvinnurekstri fer hins vegar samkvæmt ákvæðum 10.—27. gr. frumvarpsins, eftir því sem við á.

Ákvæði hliðstæð 3. tl. eru í C-lið 10. gr. laganna og hliðstæð 4. tl. í E-lið sömu greinar. Um 5. tl. vísast til G-liðar 10. gr. laganna og um 6. tl. til I-liðar sömu greinar.

Um 29. gr.

Ákvæði þetta er eins konar stefnumörkun um hvað sé frádráttarbært frá tekjum. Þeirri almennu reglu skal fylgt að frá tekjum, sem ekki eru tengdar atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi, er einungis heimilt að draga gjöld sem sérstaklega er kveðið á um í frumvarpinu. Frá tekjum af atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi er heimilt að draga þann rekstrarkostnað sem nauðsynlegur er til öflunar tekna.

Um 30. gr.

Í þessari grein eru taldar upp tekjur, hlunnindi og kostnaður sem mönnum, sem ekki stunda atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi, er heimilt að draga frá tekjum sínum. Er um verulegar breytingar að ræða frá gildandi lögum, sérstaklega varðandi frádráttarheimildir, og vísast í því sambandi til almennra athugasemda.

Í 1. tl. er kveðið á um frádráttarbærni vaxtatekna af innstæðum í innlendum bönkum og sparisjóðum, sbr. 1. tl. 8. gr. frumvarpsins, en með 8. tl. 7. gr. frumvarpsins eru allir móttæknir vextir gerðir framtalsskyldir. Þann hluta vaxtatekna sem er umfram vaxtagjöld og verðbætur má draga frá tekjum. Í þessu sambandi telst þó ekki hjá hjónum til vaxtagjalda eða verðbóta fjárhæð er svarar til hæstu lögleyfðra fasteignaveðlánsvaxta reiknuðum af hámarksláni Húsnæðismálastjórnar ríkisins í árslok. Hjá einstaklingi skal hámark þetta vera helmingi lægra en hjá hjónum. Hér er horfið frá því að tengja skattfrelsi vaxta skuldum í árslok en þess í stað miðað við vaxtagjöld á árinu.

2. tl. kveður á um að börn skuli talin sérstaklega þegar ákvæðum 1. tl. er beitt. Þetta er ekki tekið fram í gildandi lögum. Þetta er nauðsynlegt þar eð heimild til sérsköttunar tekna barns er felld niður.

3. tl. kveður á um frádráttarbærni fengins arðs. Hliðstæður frádráttur er ekki í gildandi lögum.

4. tl. kveður á um að vextir af stofnsjóðseign félagsmanns í samvinnufélagi séu skattfrjálsir. Í gildandi lögum eru vextir af þessu tagi einnig skattfrjálsir án hámarks, sbr. 1. mgr. D-liðar 7. gr. laganna.

5. tl. kemur í stað 3. mgr. 17. gr. gildandi laga um skattfrelsi fjár sem félagsmanni er fært til séreignar í stofnsjóð hans á árinu og skal vera að hámarki 5% af viðskiptum hans utan atvinnurekstrar.

6. tl. leyfir frádrátt frá tekjum barns að tilteknu hámarki. Er þetta gert til samræmis við breytta skattalega meðferð tekna barna. Heimild til sérsköttunar þessara tekna skv. 4. gr. gildandi laga er felld niður, sbr. 6. gr. frumvarpsins.

7. tl. þessarar greinar um skyldusparnað felur ekki í sér breytingu frá gildandi lögum.

8. tl. er nýmæli en samkvæmt honum eru greidd meðlög eða framfærslueyrir til maka eða fyrrverandi maka gerð frádráttarbær, þó að hámarki sem samsvarar ellilífeyri einstaklings.

9. tl. er breyting frá 16. gr. gildandi laga þar sem meðlagsgreiðslur með barni innan 17 ára aldurs eru gerðar að fullu frádráttarbærar í stað að hálfu áður.

10. tl. er í samræmi við C-lið 12. gr. laganna og matsreglur ríkisskattstjóra á fargjöldum vegna ferða á vegum vinnuveitanda og vegna langferða milli heimilis og vinnustaðar.

Í 11. tl. eru útgjöld vegna móttækis risnufjár og ökutækjastyrkja heimiluð til frádráttar, eins og verið hefur, í samræmi við matsreglur ríkisskattstjóra.

Í 12. tl. er veitt heimild til að draga frá tekjum hlunnindi sem veitt eru í fatnaði, fæði, húsnæði o. fl. sem cigi er viðtakanda til hagsbóta að mati ríkisskattstjóra með hliðstæðum hætti og verið hefur. Er þetta í samræmi við þá framkvæmd sem verið hefur í þessum efnunum.

13. tl. þarfnast ekki skýringa.

Í 14. tl. er veitt heimild til að draga frá tekjum laun sem greidd eru vegna starfa í þjónustu íslenska ríkisins erlendis og ýmissa alþjóðastofnana. Er þetta fært til frádráttar, þar sem laun af þessu tagi eru nú gerð framtalsskyld eftir fyrirætlum 1. mgr. 1. gr. frumvarpsins. 2. mgr. 14. tl. þessarar greinar er hliðstæð 1. málsl. H-liðar 10. gr. gildandi laga.

Eins og fram kemur í almennum athugasemdum eru felldar niður ýmsar gildandi frádráttarheimildir frá tekjum manna en þess í stað veittur svonefndur launaafsláttur frá reiknuðum tekjuskatti, sbr. 64. gr. frumvarpsins. Þær frádráttarheimildir sem falla niður og sameinast í launaafslætti eru taldar upp þar.

Vaxtagjöld eru áfram frádráttarbær í forni afsláttar frá tekjuskatti, sbr. 64. gr. frumvarpsins. Sama gildir um frádrætti frá tekjum sjómanna og fiskimanna skv. 14. gr. gildandi laga, sbr. 64. gr. frumvarpsins.

Um 31. gr.

Í þessari grein er kveðið á um hvað skuli draga frá tekjum lögaðila og þeirra manna sem atvinnurekstur stunda eða sjálfstæða starfsemi. Visast í þessu sambandi til ákvæða 11. gr. gildandi laga um frádrátt frá tekjum.

Efnisbreytingar frá gildandi lögum eru aðallega þessar:

Atvinnurekanda, sem rekur eigið fyrirtæki, er gert að reikna sér laun sem eru frádráttarbær frá tekjum af rekstrinum.

Yfirfærsla rekstrartapa frá fyrri árum, sem eigi hafa verið jöfnuð með færslu úr varasjóði, er skv. 6. tl. ekki lengur háð tímatak mörkunum þeim sem nú gilda skv. B-lið 11. gr. laganna.

Frádráttarbærni arðs er færð frá félagi til móttakanda að nokkru leyti, sbr. 3. tl. 30. gr. Er félagi heimilað að draga frá tekjum helming útborgaðs arðs, þó eigi hærrí fjárhæð en nemur 7,5% af nafnverði hlutfjár, sbr. 7. tl.

Í 8. tl. er við ákvörðun hámarksfrádráttar fjárhæðar, sem greidd er félagsaðilum í samvinnufélögum og samlögum, tekið mið af hlutfalli viðskipta félagsmanna af heildarviðskiptum þess. Gildandi ákvæði, sbr. 5. mgr. 17. gr. laga, er erfitt í framkvæmd.

Í 9. tl. er mælt fyrir um hámark frádráttar fjárhæðar sem samvinnufélög færa félagsmönnum sínum til séreignar í stofnsjóð í hlutfalli við viðskipti þeirra á árinu. Skal frádráttur þessi vera allt að 5% af viðskiptum félagsmanna, þó aldrei hærri en 25% af hreinum tekjum félagsins.

Í 10. tl. er frádráttarbærni tillaga í varasjóði ákveðin í samræmi við það sem verið hefur, sbr. 2. mgr. 17. gr. gildandi laga.

Um 32. gr.

Skilgreint er hvað teljist fyrnanlegar eignir og þær flokkaðar. Ákvæðin eru sama efnis og A-liður 15. gr. gildandi laga en sú breyting á gerð að ekki er heimilt að fyrna íbúðarhúsnæði.

Um 33. gr.

Fyrningartími eignar hefst við byrjun þess árs þegar hún er fyrst nýtt til öflunar tekna. Hins vegar er ekki heimilt að fyrna eign á því rekstrarári sem eign er seld eða tekin úr notkun. Í gildandi lögum eru upphaf og lok fyrningartíma hins vegar miðuð við brot úr ári, ef svo ber undir.

Í 2. mgr. þessarar greinar er veitt heimild til að gjaldfæra mismun sem myndast þegar söluverð er lægra en eftirstöðvar fyrningarverðs, sbr. hliðstætt ákvæði 7. mgr. C-liðar 15. gr. gildandi laga.

Um 34. gr.

Skilgreint er hvað teljist fyrningargrunnur eigna.

Um 35. gr.

Sú breyting er á gerð, að allt lausafé er flokkað undir einn fyrningargrunn og telst hann eftirstöðvar fyrningarverðs við upphaf ársins (bókfært verð til skatts), að viðbættu kaupverði lausafjár eigna sem aflað er á árinu og að frádragnum andvirði seldra eigna, tjónbótum o. fl. Heimilt er að færa söluhagnað fyrnanlegra mannvirkja til lækunar fyrningargrunns lausafjár.

Fyrningargrunnur lausafjár verður því bókfært verð í stað kostnaðarverðs samkvæmt gildandi lögum.

Fyrning annarra eigna reiknast hins vegar áfram af kostnaðarverði (stofnverði).

Um 36. gr.

Greinin kveður á um að árleg fyrning lausafjár skuli að vali aðila vera allt að 30% af fyrningargrunni lausafjár. Er þá hvorki kveðið á um lágmarksfyrningu né að eftir standi tiltekið niðurlagsverð, sbr. C-lið 15. gr. gildandi laga. Umrædd fyrning kemur í stað fyrninga skv. 1. mgr. C-liðar 15. gr., fyrningarheimildar skv. 6. mgr. sama töluliðar (stuðulfyrningar) og skv. 1. mgr. D-liðar 15. gr. (flýtifyrningar).

Í 2. mgr. þessarar greinar er heimilað að færa eignir, sem hafa styttri endingartíma en þrjú ár, til gjalda á kaupári. Á sama hátt er í 3. mgr. heimilað að gjaldfæra þegar í stað eignir sem kosta minna en tiltekna fjárhæð, óháð endingartíma þeirra. Hins vegar telst söluverð eigna, sem færðar hafa verið til gjalda, til tekna á söluári, sbr. 4. mgr.

Um 37. gr.

Í 1. mgr. er mælt fyrir um hvernig með skuli fara þegar söluverð lausafjäreignar er lægra en upphaflegt verð að frádragnum fyrningum eða þegar eign verður ónothæf án þess að bætur komi fyrir. Er þá heimilt, en ekki skylt, að færa þann mismun sem eftir stendur til frádráttar tekjum og skal þá jafnframt lækka ófyrndan hluta fyrningarverðs að sama skapi. Hliðstæð ákvæði eru í 7. mgr. C-liðar gildandi laga.

Í 2. mgr. er tilgreint hvernig skuli fara með neikvæðan fyrningargrunn lausafjár. Telst hann til tekna á því ári sem hann myndast, en þá er nánast um skattskyldan söluhagnað að ræða. Heimild er þó veitt til frestunar tekjufærslu hins neikvæða mismunar um tvenn áramót, enda hafi aðili áður jafnað yfirfæranleg töp og afli sér eigna innan þess tíma sem heimilt er að fyrna og lækki fyrningargrunn þeirra um þá fjárhæð. Einnig er heimilt að fyrna mannvirki um fjárhæð sem hinum neikvæða mun nemur.

Komi ekkert af þessu til skal telja hinn neikvæða fyrningargrunn til skattskyldra tekna með 25% álagi á öðru ári frá því er hann myndast. Þessi frestunarheimild er sama efnis og 11. mgr. E-liðar 7. gr. laganna, nema að því leyti að þar er ekki mælt fyrir um álag ef til skattskyldu dregur.

Um 38. gr.

Kveðið er á um, að gjaldfæra megi kostnað vegna viðgerða eða endurbyggingar fyrnanlegs lausafjár á sama ári og til hans er stofnað, að því leyti sem hann fer fram úr tjónbótum, sbr. 4. mgr. D-liðar 15. gr. gildandi laga.

Um 39. gr.

Tekið er fram að skipta skuli fyrningargrunni mannvirkja í hlutfalli við rúm-mál, ef þau falla ekki undir sama fyrningarhlutfall, í því tilviki að fjármálaráðherra hafi ákveðið mismunandi hámark fyrninga einstakra eigna eftir gerð og byggingar-efni. Sé bygging notuð að 75% rúmmáls eða meira í þágu einnar starfsemi skal öll byggingin háð þeim hundraðshluta fyrningar sem hún lýtur. Einnig er tilgreint að lækka skuli stofnverð eignar í hlutfalli við rúmmál þess hluta hennar sem eigi er heimilt að fyrna.

Um 40. gr.

Árlegur hundraðshluti fyrningar af fyrningargrunni einstakra mannvirkja er 0—10% að vali framteljanda. Visast í þessu sambandi til athugasemda við 36. gr. varðandi breytingar frá gildandi lögum. Þó er gerður sá greinarmunur á lausafé og mannvirkjum, að ávallt skal standa eftir sem niðurlagsverð 10% af fyrningargrunni þeirra, eins og nú er. Þó eru mannvirki ekki flokkuð sérstaklega til fyrningar, en svipað og í 3. tl. C-liðar 15. gr. gildandi laga er fjármálaráðherra heimilt að ákveða hámark hundraðshluta fyrningar einstakra flokka eftir notkun, gerð eða byggingar-efni.

Í þessari grein er einnig mælt fyrir um að fyrna megi mannvirki sem nemur söluhagnaði af eignum samkvæmt þessari grein eða af lausafé, enda myndist ekki tap vegna þessarar sérstöku fyrningar og töp frá fyrri árum hafi verið jöfnuð. Eru þetta hliðstæð ákvæði og í gildandi lögum, sbr. 5. mgr. D-liðar 15. gr.

Um 41. gr.

Heimilað er að gjaldfæra á sama ári kostnað við viðgerðir eða endurbyggingu fyrnanlegra mannvirkja vegna tjóna, að því leyti sem kostnaður verður hærri en tjónbætur. Er þetta í samræmi við framkvæmd, en ákvæði um hlutatjón er ekki í gildandi lögum.

Um 42. gr.

Grein þessi er nánast samhljóða 2. mgr. C-liðar 15. gr. gildandi laga, m.a. er hugtakið fyrningargrunnur notað í stað heildarfyrningarverðs.

Um 43. gr.

Fyrning eigna samkvæmt þessari grein skal að vali framteljanda vera árlegur hundraðshluti af fyrningargrunni, þó að hámarki 20%. Ákvæðið er svipað og í gildandi lögum, en þar er lágmark 5% og hámark 20%, sbr. 4. tl. 1. mgr. C-liðar 15. gr.

Um 44. gr.

Ákvæðið er nýmæli en þarfnast ekki skýringa.

Um 45. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 46. gr.

Greinin tekur af tvímæli um ákvörðun fyrningargrunns þegar eign er einungis að hluta nýtt til öflunar tekna. Er þetta í samræmi við framkvæmd.

Um 47. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 48. gr.

Ákvæði þessarar greinar heimilar ríkisskattstjóra að ákveða að framtalsskyldir aðilar haldi skrá yfir fyrnanlegar eignir með tilteknum hætti svo að unnt sé að hafa gát á sölu slíkra eigna og færslu þeirra til lækkunar fyrningargrunni.

Um 49. gr.

Grein þessi er efnislega svipuð 7. mgr. C-liðar 15. gr. gildandi laga. Leyft er að víkja frá aðalreglu frumvarpsins um hámark hundraðshluta fyrninga ef sérstakar ástæður eru fyrir hendi. Sams konar heimild er til lengingar á fresti til tekjufærslu neikvæðs mismunar fyrningargrunns lausafjár, svo sem í tjónatilvikum. Ríkisskattstjóri veitir undanþágurnar.

Um 50. gr.

Vaxtagjöld eru í 1. tl. skilgreind nákvæmar en í gildandi lögum. Er lántöku-kostnaður, þóknanir og stimpilgjöld af víxlum o. fl. talið til vaxta í þessu sambandi, svo og áfallnar verðbætur. Nýmæli er að dráttarvextir af opinberum gjöldum og viðurlög eru ekki frádráttarbær.

2. tl. fjallar um afföll af seldum verðbréfum, víxlum og öðrum skuldarviðurkenningum, sbr. A-lið 12. gr. laganna. Skulu afföllin reiknuð til frádráttar með hlutfallslegri fjárhæð ár hvert eftir afborgunartíma eins og gert hefur verið. Þá er til skýringar sagt hvernig með skuli fara ef skuld er yfirtekin af öðrum eða greiðsluskylda fellur niður áður en afborgunartíma er lokið. Teljast eftirstöðvar affalla þá ekki til frádráttar tekjum, en þetta hefur ekki verið ljóst í lögum. Einnig er nýtt ákvæði þess efnis, að yfirtaki seljandi skuld í sambandi við eignasölu, sé honum heimilt að lækka söluverð eignarinnar sem eftirstöðvum affallanna nemur, enda hafi hann verið upphaflegur skuldari hinnar yfirteknu skuldar.

Í 3. tl. eru hliðstæð ákvæði um gengistap og um gengishagnað í 8. gr. frumvarpsins, þ. e. að gengistap skuli færa til gjalda á því ári sem það myndast. Gengistap af verðbréfum og öðrum langtímakröfum ber því að færa til gjalda með hlutfallslegri fjárhæð ár hvert miðað við afborgunartíma. Heimilt er að reikna út mismun gengishagnaðar og gengistaps og færa hinn reiknaða mismun til gjalda.

Ákvæði þessi koma í stað ákvæða 2. mgr. B-liðar 15. gr., sbr. 4. mgr. C-liðar 15. gr. gildandi laga, þar sem gengistapi er ætlað að færast til hækkunar á hlutaðeigandi eign og fyrnast síðan. Eðlilegra þykir, eins og hér er lagt til, að gengismunurinn fylgi hinum erlendu skuldum fremur en eignunum.

Um 51. gr.

1. tl. er til að skera úr um að gjafir séu ekki frádráttarbærar. Þar með fellur úr gildi B-liður 12. gr. gildandi laga um frádráttarbærni einstakra gjafa til menningarmála o. fl. Sé hins vegar um að ræða gjafir sem jafngilda kaupauka og teljast til endurgjalds fyrir starf eða vinnu yrði farið með þær eins og laun.

Í 2. og 3. tl. eru nýmæli þess efnis að dráttarvextir af opinberum gjöldum, tiltekin viðurlög og sektir séu ekki frádráttarbær.

4. tl. er nýmæli og nauðsynlegt vegna þess að frádráttarþægni iðgjalda af lífeyristryggingu er felld niður hjá launþegum sem sérliður en launaafsláttur frá skatti veittur þess í stað, sbr. 64. gr. frumvarpsins.

Um 52. gr.

Ákvæði greinarinnar eru sama efnis og 9. gr. gildandi laga en fela í sér nokkrar breytingar.

Tekin er upp skylda aðila sem myndað hafa varasjóð skv. 10. tl. 31. gr. frumvarpsins, eða samsvarandi ákvæðum eldri laga, til að ráðstafa honum meðan hann endist til að mæta yfirfæranlegu rekstrartapi sínu, sbr. 6. tl. 31. gr. frumvarpsins.

Annars er greinin óbreytt að því frátöldu, að heimild til úttektar af höfuðstól sameignarfélags er hækkuð skv. 1. tl. úr 10% í 15%, til samræmis við arðsreglur og með hliðsjón af ríkjandi vaxtastefnu í þjóðfélaginu. Auk þess er álag til skatts vegna úttektar höfuðstóls hækkað úr 20 í 25%, til samræmis við önnur ákvæði í frumvarpinu um álag.

Um 53. gr.

Kveðið er á um að eigendur sameignarfélags megi taka út hreina eign sína án þess að úttektin teljist til skattskyldra tekna. Einnig er heimil úttekt hreinnar eignar úr eigin rekstri án skattskyldu. Greinin er ekki í gildandi lögum en er í samræmi við framkvæmd.

Um 54. gr.

1. mgr. um samruna hlutafélaga er samhljóða 8. gr. gildandi laga.
2. mgr. þessarar greinar um sameiningu samvinnufélaga er nýmæli en er hliðstæð ákvæðum 1. mgr. um samruna hlutafélaga.

Um 55. gr.

1. mgr. er samhljóða 3. mgr. 18. gr. gildandi laga.
2. mgr. tekur til kaupa á eign við óeðlilega háu eða lágu verði. Skal þá metið af skattyfirvöldum hvert sé eðlilegt kaup- eða söluverð og mismunur færður þeim til tekna sem hagsbóta nýtur. Ákvæði þetta er afdráttarlausara en í gildandi lögum.

Um 56. gr.

Grein þessa, sem er nýmæli, leiðir af ákvæðum 2. mgr. 1. tl. 7. gr. Mælt er fyrir um, að telji maður sér til tekna lægra endurgjald fyrir starf við eigin atvinnurekstur, sjálfstæða starfsemi eða hjá aðila honum tengdum en ætla má að launatekjur hans hefðu orðið fyrir sams konar starf sem launþegi hjá öðrum, skuli ákvarða honum tekjur af starfinu. Ríkisskattstjóri skal árlega setja skattstjórum viðmiðunarreglur í þessu efni. Skattstjóri ákveður síðan tekjur þessar með hliðsjón af viðmiðunarreglum og að teknu tilliti til aðstöðu hlutaðeigandi, aldurs, heilsu, starfstíma o. fl. Með þessum hætti er hverjum atvinnurekanda og þeim sem stunda sjálfstæða starfsemi ætlað að greiða til hinna sameiginlegu þarfa, jafnvel þótt rekstur hans skili ekki hagnaði.

Um 57. gr.

1. og 2. mgr. eru samhljóða 1. og 2. mgr. 18. gr. gildandi laga.
3. mgr. er nýmæli. 1. másl. er þess efnis að heimilt sé að miða við móttæknar fremur en áunnar tekjur í atvinnugreinum þar sem uppistaða seldrar þjónustu er laun. 2. másl. 3. mgr. er einnig nýmæli en þar er listamönnum o. fl., sem hafa ójafnar tekjur milli ára af eigin verkum, veitt heimild til að jafna tekjum á fleiri ár, að fengnu samþykki ríkisskattstjóra. Hið sama gildir um björgunarlaun sem áhafnir skipa, annarra en björgunarskipa, hljóta. Jafnframt er B-liður 13. gr. laganna um helmingsfrádrátt björgunarlauna felldur niður.

Um 58. gr.

Hugtakið tekjuskattstofn kemur í stað skattgjaldstekna eða hreinna tekna til skatts í gildandi lögum.

Gerður er greinarmunur á þrenns konar tekjuskattsstofnum. Í 1. tl. er skilgreindur tekjuskattsstofn manna sem ekki hafa með höndum atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi. Í 2. tl. er samsvarandi stofn lögaðila skilgreindur og í 3. tl. er tekjuskattsstofn manna sem hafa með höndum atvinnurekstur eða sjálfstæða starfsemi.

Nauðsynlegt er að gera þennan mun vegna meðferðar taps af atvinnurekstri í eigin nafni eða sjálfstæðri starfsemi, sem ekki er lengur heimilt að draga frá öðrum tekjum en af rekstrinum sjálfum, sbr. 2. og 3. mgr. 3. tl. greinarinnar. Hins vegar er heimilt að draga tap frá tekjum sem síðar verða af rekstrinum án tímatakmarkunar.

Um 59. gr.

Greinin er nýmæli í samræmi við 5. gr. frumvarpsins og kveður á um að tekjuskattsstofni skuli skipt að jöfnu milli hjóna og tekjuskattur reiknaður af hvorum helmingi fyrir sig, sbr. 62. gr. frumvarpsins.

3. másl. 1. mgr. um rétt karls og konu, sem búa saman í óvígðri sambúð og átt hafa barn saman, til að telja fram og vera skattlögð sem hjón er sama efnis og 5. mgr. B-liðar 25. gr. gildandi laga.

Um 60. gr.

Greinin er nýmæli til samræmis við breytingu á skattlagningu tekna barna skv. 6. gr. frumvarpsins. Tekjur barna skulu teljast með tekjum foreldra eða þess sem nýtur barnabóta vegna barnsins, sbr. 65. gr. frumvarpsins.

Um 61. gr.

Grein þessi er efnislega eins og 52. gr. gildandi laga og nær samhljóða þeirri grein. Aðeins 6. tl. 52. gr. laganna hefur verið felldur niður.

Um 62. gr.

Grein þessi samsvarar A-lið 25. gr. gildandi laga. Af reglunni um tekjuhelmingaskipti hjóna leiðir að hver maður, þ. m. t. hvort hjóna, fær sinn skattstiga.

Í 3. tl. er ákveðið í hvaða röð afslættir skv. 63. og 64. grein frumvarpsins skuli dregnir frá reiknaðri fjárhæð af tekjuskattsstofni. Einungis eftirstöðvar persónuafsláttar eiga að nýtast til greiðslu útsvars og því er hann á undan í röðinni.

Um 63. gr.

Greinin er sama efnis og 1. og 2. mgr. B-liðar 25. gr. gildandi laga.

Einstætt foreldri situr við sama borð og einstaklingur, en fær heimilisafslátt eins og hjón skv. 64. gr. frumvarpsins í stað persónuafsláttar hjóna í gildandi lögum.

Önnur ákvæði 25. gr. gildandi laga eru felld niður eða flutt í aðra grein frumvarpsins.

Um 64. gr.

Eins og lýst er í almennum athugasemdum er ekki reiknað með frádrætti frá tekjuskattsstofni en tilteknum útgjöldum manna er breytt í afslætti frá reiknuðum skatti. Afslættir þessir nýtast ekki til greiðslu útsvars, ef eftirstöðvar verða, gagnstætt því sem er um persónuafslátt.

Í 1. tl. er hjónum veittur heimilisafsláttur í hlutfalli við útvinnu beggja umfram 12 mánuði á árinu. Einstætt foreldri fær samsvarandi afslátt og hjón enda verður persónuafsláttur þess hinn sami og einstaklings, sbr. 63. gr. frumvarpsins.

Við ákvörðun heimilisafsláttar skal jafna námstíma við vinnuframlag að mati ríkisskattstjóra.

Í 2. tl. er kveðið á um afslátt frá skatti í hlutfalli við starfstekjur manna en hann kemur í stað fjölda frádráttarliða gildandi laga.

Í 3. tl. þessarar greinar frumvarpsins er fjallað um vaxtaafslátt. Kemur hann í stað A-liðar 12. gr. gildandi laga um frádrátt vaxtagjalda o. fl. Skilgreining á því hvað telst til vaxtagjalda er þó breytt nokkuð. Sú breyting er einnig gerð að hver maður fær tiltekinn vaxtaafslátt óháð upphæð gjalda. Er þetta gert til að ein-

falda framtöl og koma jafnframt til móts við þá sem greiða húsaleigu sem ekki er frádráttarbær.

5. t. kemur í stað 14. gr. laganna um fiskimannafrádrátt og sjómannafrádrætti en þeim er nú breytt í afslætti frá skatti. Jafnframt eru sjómannafrádrættirnir, sem farið hafa eftir vikufjölda á sjó, sameinaðir í einn. Í 6. t. er fiskimannafrádrætti breytt í samsvarandi ívilnun sem afslátt frá skatti.

Afsláttur til handa hjónum samkvæmt þessari grein er reiknaður sameiginlega fyrir þau en síðan skipt til helminga milli þeirra.

Um 65. gr.

Grein þessi svarar til C-liðar 25. gr. gildandi laga með nokkrum breytingum.

1. mgr. er efnislega eins og 1. másl. 1. mgr. C-liðar 25. gr. gildandi laga, en 2. másl. greinarinnar er í 5. mgr. þessarar greinar frumvarpsins.

2. mgr. er nýmæli, sbr. ákvæði frumvarpsins um breytta skattlagningu hjóna og greinargerð um hina nýju tillögu í almennum athugasemdum.

Hjónum, sem bæði vinna úti, er veittur barnabótaauki fyrir hvert barn í hlutfalli við útivinnu beggja eftir sömu reglum og gilda um heimilisafslátt skv. 64. gr. frumvarpsins. Hliðstæð regla gildir um útivinnu einstæðs foreldris sem hefur barn á framfæri sínu.

Sá munur er á barnabótaauka og heimilisafslætti að barnabótaauki nýtist til greiðslu annarra þinggjalda auk tekjuskatts og er útborganlegur, ef svo ber undir, sbr. 6. mgr.

Í 7. mgr. er tekið fram að framfærandi barns samkvæmt þessari grein teljist sá aðili, sem hefur barnið hjá sér og annast framfærslu þess en ekki sá, er greiðir meðlag með því.

8. og 10. mgr. svara til gildandi ákvæða sama efnis.

9. mgr. er ný en vandkvæði hafa reynst á því að úrskurða hverjum beri barnabætur þegar aðstæður framfæranda breytast. Kveðið er á um að unnt sé að óska eftir því við skattstjóra að eftirstöðvar barnabóta greiðist til þess aðila sem er framfærandi eftir hinar breyttu aðstæður. Ríkisskattstjóri sker úr ef ágreiningur verður.

Um 66. gr.

Í frumvarpi þessu er gert ráð fyrir að lög nr. 22 9. mars 1956 verði felld niður en þessi grein frumvarpsins er sama efnis og 4. gr. umræddra laga.

Um 67. gr.

Greinin kveður á um útreikning tekjuskatts af tekjuskattsstofni þeirra aðila sem bera takmarkaða skattskyldu. Er þetta efnisbreyting frá gildandi lögum, jafnframt því sem skattskylda er gerð viðtækari.

Um 68. gr.

Greinin er sama efnis og D-liður 25. gr. laganna um hundraðshluta tekjuskatts hjá lögadilum.

Um 69. gr.

Greinin er sama efnis og fyrsti og síðasti másl. 19. gr. gildandi laga.

Um 70. gr.

Greinin felur ekki í sér efnisbreytingu frá 22. gr. gildandi laga nema að því er varðar stofnfé sameignarféлага.

Um 71. gr.

Fjórir fyrstu töluliðir eru nær orðrétt eins og ákvæði sama efnis í 20. gr. gildandi laga. Til skýringar er tekið fram í 5. t. að eigin hlutabréf hlutafélags teljist ekki til eignar.

Um 72. gr.

Greinin fjallar um þau atriði 19. gr. gildandi laga sem ekki eru í 69. gr. frumvarpsins. Í 2. mgr. er kveðið á um að frá eignum þeirra sem reka fasta starfsstöð hér á landi, sbr. 4. tl. 3. gr., megi einungis draga skuldir sem beint eru tengdar starfsemi þeirra hér á landi.

Um 73. gr.

Greinin er hliðstæð 23. gr. gildandi laga.

Um 74. gr.

Grein þessi þjónar sama tilgangi og 21. gr. gildandi laga að því er eignarskatt varðar. Í frumvarpinu er hins vegar gert ráð fyrir því að allar eignir, sem um ræðir í 21. gr. gildandi laga, verði framtalsskyldar að fullu.

Um 75. gr.

Ákvæði þessarar greinar eru hliðstæð 1. mgr. 24. gr. gildandi laga.

Um 76. gr.

Í 1. mgr. er eignarskattstofn skilgreindur. 2. mgr. er hliðstæð 2. mgr. 24. gr. gildandi laga.

Um 77. gr.

Hér er gerð sú efnisbreyting frá 3. gr. gildandi laga að eignarskattstofni skal skipt að jöfnu milli hjóna til samræmis við reglur frumvarpsins um tekjuskattlagningu þeirra. Framtal verður áfram sameiginlegt.

Um 78. gr.

Kveðið er á um að eignir barns skuli teljast með eignum foreldra eða hjá þeim manni sem nýtur barnabóta vegna barnsins. Heimild til handa skattstjóra að ákveða börnum eignarskatt sem sjálfstæðum skattaðilum skv. 4. gr. gildandi laga er felld niður.

Um 79. gr.

Hér er gerð sú breyting á 1. tl. 26. gr. gildandi laga að hundraðshlutar eignarskatts verða hjá mönnum ávallt 0,8% af eignarskattstofni. Eru hundraðshlutar eignarskatts ekki lengur stighækkandi. Reikningsaðferð eignarskatts hjá hjónum er breytt til samræmis við stefnu frumvarpsins við skattlagningu hjóna.

Um 80. gr.

Hliðstæð ákvæði og í 2. tl. 26. gr. gildandi laga.

Um 81. gr.

Grein þessi er samhljóða 28. gr. gildandi laga með þeim breytingum er leiða af fjölgun kaupstaða.

Um 82. gr.

27. gr. og 1. mgr. 29. gr. gildandi laga eru hér sameinaðar í eina grein, nær óbreyttar.

Um 83. gr.

Ákvæði svipaðs efnis er að finna í 2. mgr. 29. gr. og 30. gr. gildandi laga. Þær efnisbreytingar eru gerðar að ekki er lengur skylt að hafa umboðsmenn skattstjóra í öllum sveitarfélögum utan aðseturs þeirra enda er ekki þörf á umboðsmönnum í þeim sveitarfélögum er næst eru skattstofu. Þá er horfið frá því að lögbinda starfsvið umboðsmanna og er til þess ætlast að ríkisskattstjóri setji þeim erindisbréf sem getur verið misviðtækt eftir aðstæðum á hverjum stað.

Um 84. gr.

Grein þessi er sama efnis og 31. gr. gildandi laga og samhljóða henni, nema skattranssóknarstjóri er settur við hlið vararíkisskattstjóra í 2. mgr.

Um 85. gr.

Hér er gert ráð fyrir nýskipan ríkisskattanevndar frá því sem nú er, sbr. 32. gr. gildandi laga. Í stað þess að seta í ríkisskattanevnd sé aukastarf sex manna er gert ráð fyrir að nefndin verði skipuð þremur mönnum, er hafi nefndarstarfið að aðalstarfi, og skipun fastra varamanna verði felld niður. Starf ríkisskattanevndar er orðið það umfangsmikið að fyllsta ástæða er til þess að styrkja hana með því að gera setu í nefndinni að föstu starfi þriggja manna. Ætti tilhögun þessi jafnframt að flýta úrskurðum.

Skipunartími nefndarmanna er lengdur úr fjórum árum í sex og skilyrði um embættisgengi hert frá því sem nú er.

Þá er í 4. mgr. þessarar greinar nýmæli þess efnis, að ríkisskattstjóri geti leitað álits nefndarinnar hvernig beri að skýra tiltekin atriði er varða framkvæmd á einstökum ákvæðum skattalaga. Skal ríkisskattstjóri gera kröfur um að tiltekinn skilningur hans verði viðurkenndur og rökstyðja skoðun sína. Rík þörf er á því fyrir gjaldendur og skattyfirvöld að geta fengið fyrirfram staðfest hvernig lítið verði á framkvæmd tiltekins lagaatriðis af hálfu nefndarinnar. Getur t. d. verið bagalegt ef skilningur ríkisskattstjóra á ákveðnu atriði í verklagsreglum er úrskurðaður rangur af ríkisskattanevnd. Hinu er ekki að leynd að þetta fyrirkomulag er nýmæli í íslenskri réttarskipan og kunna ýmis vandamál að koma upp í framkvæmd. Þessum fyrirframúrskurðum nefndarinnar er ekki unnt að skjóta til dómstóla en að sjálfsögðu verður unnt að skjóta málum einstakra gjaldenda til þeirra eftir á og eru þeir þá óbundnir af álitni nefndarinnar.

Um 86. gr.

Ákvæði þessarar greinar eru mun ítarlegri en samsvarandi ákvæði 34. gr. gildandi laga.

Um 87. gr.

Greinin svarar til 35. gr. gildandi laga og fjallar um hverjir séu framtalsskyldir og á hverjum ábyrgð á framtali hvílir.

Kveðið er skýrar á um hvaða gögn skuli fylgja framtali bókhaldsskyldra aðila og hverjir skuli undirrita framtalsskýrslur. Er með síðargreinda atriðinu ætlað að kveða skýrt á um hver ábyrgð ber á framtali og er þá gert ráð fyrir að skattstjórar taki ekki gild framtöl sem ekki eru staðfest á lögmæltan hátt og að þeir sem undirrita framtal, þ. á m. stjórnarmenn, verði sóttir til saka ef framtöl reynast röng.

Í síðustu málsgrein eru skilyrði fyrir framtalsaðstoð þrengd nokkuð frá því sem nú er enda hefur þessi þjónusta verið misnotuð víða hin síðari ár og hefur það skapað mjög mikið vinnuálag fyrir skattstofurnar.

Um 88. gr.

Greinin svarar til 2. mgr. 36. gr. gildandi laga og að nokkru til 1. mgr. þeirrar greinar. Hér er um að ræða upplýsingar sem allir þeir sem í hlut eiga skulu senda skattyfirvöldum án þess að beiðast þurfi sérstaklega upplýsinga af hverjum og einum.

1. mgr. fjallar um svonefnda launamiða en með 2. og 4. mgr. er skylda til upplýsingagjafar aukin nokkuð og gert ótvírætt að ríkisskattstjóri getur krafist um almenn skil á öðrum gögnum en lögin ákveða beinlínis. Slík heimild hefur reyndar hingað til verið leidd af 1. mgr. 36. gr. gildandi laga.

Um 89. gr.

Ákvæðin eru svipuð gildandi ákvæðum í 35. gr. laganna. Framtalsfrestur manna, sem ekki hafa atvinnurekstur með höndum, er lengdur um 10 daga og framtalsfrestur þeirra er atvinnurekstur stunda um einn mánuð. Ástæðan fyrir þessari breytingu er sú að hingað til hefur mjög mikið kveðið að því að einstökum gjaldendum væri veittur viðbótarfrestur. Er ætlast til að slíkur frestur verði nú einungis veittur í algerum undantekningartilvikum.

Um 90. gr.

Hér er fjallað um skyldu til að gefa skattyfirvöldum upplýsingar um atriði sem þau beiðast sérstaklega. Greinin svarar til 1., 3. og 4. mgr. 36. gr. gildandi laga.

Eftirlitsheimildir skattstjóra gagnvart framtalsskyldum aðilum eru rýmkaðar nokkuð. Gert er ráð fyrir að einungis rikisskattstjóri og skattrannsóknarstjóri geti krafist framlagningar bókhaldsgagna og aðgangs að starfsstöðvum aðila sem ekki eru framtalsskyldir, t. d. lánastofnana.

4. mgr. greinarinnar svarar til 3. mgr. 50. gr. í gildandi lögum.

Um 91. gr.

Greinin fjallar um þá lágmarksskoðun sem skattstjóri þarf að gera á framtali áður en hann leggur á skatt og svarar hún til upphafs 1. og 2. mgr. 37. gr. gildandi laga.

Um 92. gr.

Grein þessi svarar til síðari hluta 1. mgr. 37. gr. og 38. gr. gildandi laga og fjallar um heimildir og starfsaðferðir skattstjóra ef í ljós kemur, fyrir eða eftir frumálagningu, að framtal er tortryggilegt eða ófullnægjandi eða frumálagning er röng. Tekin eru af öll tvímæli um heimild til áætlunar ef framtal styðst ekki við fullnægjandi bókhald eða gögn, svo og að skattstjóra sé heimilt að endurskoða frumálagningu ef í ljós kemur að hún er röng enda þótt engar nýjar upplýsingar hafi komið fram.

Um 93. gr.

Hliðstæð ákvæði eru nú í 1. og 2. mgr. 38. gr. gildandi laga.

Í 2. mgr. er það nýmæli að frestur til endurupptöku er stytur ef ástæðan fyrir henni er ófullnægjandi skoðun skattstjóra á framtali og fylgigögnum þess en ekki ófullnægjandi upplýsingar skattaðila. Þessi málsgrein á aðeins við ef upplýsingar, sem byggja mátti rétta álagningu á, koma beinlínis fram í framtali eða fylgigögnum þess, en 1. mgr. gildir ef þessi gögn eru ófullnægjandi enda þótt skattstjóra hefði mátt vera ljóst vera fyrir að eitthvað var athugavert við framtalið.

Um 94. gr.

Hér er lagt til að grundvallarbreyting verði gerð á hlutverki og þýðingu skattskrár og jafnframt skapaður grundvöllur til virkari vinnutilhögunar á skattstofum. Núgildandi lög gera ráð fyrir að skattskrá komi út fyrir 20. júní ár hvert. Þetta þýðir að skattstofurnar hafa þurft að fara yfir öll framtöl fyrir útkomu skrárinnar. Vegna hins stutta tíma frá lokum framtalsfrests til útkomu skattskrár hefur þessi yfirferð framtala víða verið ófullnægjandi og afleiðingin orðið sú að þurft hefur að fara aftur yfir mikinn hluta framtala eftir útkomu skattskrár. Af þessum sökum hefur skattskráin alls ekki gefið rétta mynd af gjöldum, sem endanlega eru lögð á, og hefur þessi vinnutilhögun haft í för með sér tvíverknað á skattstofunum.

Er því lagt til að álagning samkvæmt hinum einfaldari framtölum fari fram þegar í apríl og frekari skoðun þeirra verði látin biða þar til eftir álagningu. Hins vegar verði hin flóknari framtöl atvinnurekenda fullskoðuð áður en á þá er lagt og álagningin verði birt viðkomandi aðilum jafnharðan og henni lýkur. Skatt-

skráin komi hins vegar ekki út fyrr en í árslok þegar skattstjórar hafa úrskurðað meginhluta af kærnum. Með þessum hætti ætti skráin að geta gefið mun réttari upplýsingar en nú er um endanlega fjárhæð álagðra gjalda.

Um 95. gr.

Grein þessi samsvarar 40. gr. gildandi laga.

Um 96. gr.

Grein þessi svarar til 41. gr. gildandi laga og er að mestu óbreytt efnislega. 10. mgr. er færð til samræmis við sams konar ákvæði í söluskattslögum.

Um 97. gr.

Grein þessi er nýmæli og leiðir af þeirri nýskipan í skattalegri meðferð hjóna sem gert er ráð fyrir í frumvarpinu. Í 2. mgr. er sérstaklega tekið fram að skattfyrirvöldum nægi að senda öðru hjóna tilkynningar varðandi þau bæði. Ástæðan er að ella mundi aukakostnaður hljótast af auknum póstburðargjöldum ábyrgðarbréfa og skriffinnska vegna þessara tilkynninga nær tvöfaldast á skattstofunum.

Um 98. gr.

Greinin svarar til 42. gr. gildandi laga og fjallar um verksvið rikisskattstjóra. Efnislega eru ekki gerðar tillögur um breytingar að öðru leyti en því að ákvæðið um framkvæmd tvísköttunarsamninga er felld niður. Þykir eðlilegra að það vald sé formlega hjá fjármálaráðherra en hann geti falið rikisskattstjóra framkvæmd þessara mála, að því marki sem ástæða er til á hverjum tíma.

Um 99. gr.

Greinin svarar til 3. mgr. 42. gr. gildandi laga. Er verksvið skattranssóknarstjóra hér nánar skilgreint en í gildandi lögum og aukin áhersla lögð á það hlutverk hans að fylgjast með og samhæfa eftirlitsstörf skattstjóra.

Um 100. gr.

Grein þessi er efnislega samhljóða 33. gr. gildandi laga.

Um 101. gr.

Grein þessi er efnislega samhljóða 44. gr. gildandi laga.

Um 102. gr.

Greinin samsvarar 45. gr. gildandi laga. Með því að fjalla sérstaklega um rikisskattanevnd í 2. mgr. er lögð áhersla á sjálfstæði rikisskattanevndar gagnvart ráðherra við úrlausnir einstakra mála.

Um 103. gr.

Inn í þessa grein eru felld ákvæði laga nr. 68/1962 um heimild til sameiginlegrar innheimtu opinberra gjalda. Ekki felast í greininni efnisbreytingar frá gildandi reglum.

Um 104. gr.

Með þessari grein er lagt til að fyrirframinnheimtu verði breytt frá því sem nú er en slík breyting er nauðsynleg vegna þeirrar breyttu álagningarframkvæmdar sem leiðir af frumvarpi þessu. Í stað þess að ákveða fyrirframgreiðslu í heild sem tiltekinn hundradshluta álagðra gjalda síðasta árs (nú 60%) og skipta þeirri upphæð á fimm gjalddaga er gert ráð fyrir að fyrirframgreiðslan á hverjum gjalddaga fram að álagningu verði ákveðinn hundradshluti af gjöldum fyrra árs (t. d. 12%). Að öðru leyti felast ekki í greininni verulegar breytingar á gildandi

reglum en ýmsar af þeim reglum sem hér er lagt til að lögfestar verði eru nú í reglugerð.

Um 105. gr.

Greinin er samhljóða 43. gr. gildandi laga.

Um 106. gr.

Fyrri málsgrein greinarinnar er að mestu samhljóða 2. másl. 1. mgr. 46. gr. gildandi laga.

Síðari málsgrein greinarinnar samsvarar 4. mgr. 46. gr. gildandi laga að öðru leyti en því að ríkissjóði er gert að greiða 1% vexti fyrir hvern mánuð í stað ½% vaxta áður. Stafar þessi hækkun af almennri vaxtahækkun í þjóðfélaginu og verða vextir, sem ríkissjóði ber að greiða eftir breytinguna, svipaðir vöxtum af almennum sparisjóðsbókum.

Um 107. gr.

Hér er kveðið á um skyldur launagreiðanda til að halda eftir af launum starfsmanna sinna til greiðslu skatta. Eru reglur þessar að ýmsu leyti skýrari en reglur núgildandi laga en ekki er um verulega efnisbreytingu að ræða.

Um 108. gr.

Greinin fjallar um ábyrgð á skattgreiðslum í ýmsum tilvikum og er að mestu efnislega óbreytt frá dreifðum ákvæðum í gildandi lögum. Í síðasta málslið 1. mgr. er lagt til að stjórnarmenn ýmissa félaga, sjóða og stofnana séu ábyrgir fyrir skattgreiðslum þessara lögaðila.

Í 2. mgr. eru m. a. ákvæði um ábyrgð á skattgreiðslum af launum til erlendra aðila enda er gert ráð fyrir að lög nr. 22/1956 falli niður ef frumvarp þetta verður að lögum. Þar eru og ákvæði um ábyrgð á ýmsum greiðslum sem greiddar eru til aðila sem skattskyldir eru skv. 3. gr. frumvarpsins.

Um 109. gr.

Greinin svarar til 47. gr. gildandi laga og fjallar um eins konar refsiskatt þegar framteljandi skilar ekki framtali eða það er ófullnægjandi. Að mestu eru þessi ákvæði efnislega óbreytt frá gildandi lögum en framsetning þeirra er gerð mun einfaldari. Ákvörðun álags er á valdi skattstjóra ef framteljandi bætir úr göllum á framtali sínu áður en álagning fer fram. Annmarkar, sem síðar er bætt úr, svo og vanræksla á því að telja fram á réttum tíma leiðir hins vegar samkvæmt lögnum til beitingar álags. Í 2. mgr. er heimild til niðurfellingar álags ef sérstaklega stendur á.

Um 110. gr.

Greinin svarar að meginefni til 48. gr. gildandi laga og kveður á um skattsektir vegna rangra upplýsinga til skattyfirvalda um atriði er varða framtöl eða skattskyldu þess er upplýsingarnar gaf eða annarra. Sektarmörk eru óbreytt frá gildandi lögum í 1. mgr. en sektir í 4. mgr. við að gefa rangar upplýsingar um framtöl annarra eru tvöfaldaðar frá því sem nú er. Þá er ákvæðunum um sektir á hendur dánarbúi breytt þannig að unnt er að taka tillit til aðstæðna en í gildandi lögum eru þær fastbundnar við tvöfalda þá fjárhæð sem undan skyldi draga.

Um 111. gr.

Samkvæmt greininni er ríkisskattanefnd falið að ákveða sektir skv. 110. gr. í stað þess að sérstök skattsektanefnd annist það verk. Horfir þetta til einföldunar auk þess sem breytt skipan ríkisskattanefndar gerir henni fært að takast á við aukin verkefni.

2. og 3. mgr. greinarinnar fjallar um hvaða aðilum skuli gert að greiða skattsektir og um innheimtu sekta. Svarar 3. mgr. að hluta til 51. gr. gildandi laga.

Um 112. gr.

Greinin kveður á um refsiramma mála sem ekki eru úrskurðuð af ríkisskatta-nefnd en ganga til dómstóla.

Eru refsingar mjög þyngdar frá gildandi lögum og gert ráð fyrir að itrekuð brot eða miklar sakir geti leitt til sambærilegra fangelsisdóma og þegar um er að ræða fjádrátt eða fjársvik. Sama máli gegnir um sviptingu starfsréttinda.

Nýmæli er í 4. mgr. þar sem gert er ráð fyrir að lögaðila megi dæma til fé-sekta og til sviptingar starfsréttinda, samhliða dómi yfir fyrirvarsmanni lögaðila sem naut hags af brotinu.

Um 113. gr.

Grein þessi svarar til 49. gr. gildandi laga og þarfnast ekki skýringa.

Um 114. gr.

Með þessari grein er ríkisskattstjóra fengin heimild til mats á ýmsum hlunn-indum, öðrum tekjum og frádrætti sem meta þarf til verðs. Efnislega felur hún ekki í sér nýmæli.

Um 115. gr.

1. mgr. greinarinnar samsvarar 4. mgr. 2. gr. gildandi laga, 2. mgr. er nýmæli en ákvæðum samnings um slíka aðstoð í skattamálum milli þjóða Norðurlanda hefur verið veitt lagagildi með sérstökum lögum.

3. mgr. samsvarar 3. mgr. 52. gr. gildandi laga.

Um 116. gr.

Greinin er samhljóða 54. gr. gildandi laga.

Um 117. gr.

Greinin samsvarar 55. gr. gildandi laga, að því viðbættu að ráðherra er hér heimilað að kveða á um form reikningsskila og geymslu bókhalds og gagna sem varða skattframtöl.

Um 118. gr.

Grein þessi samsvarar F-lið 7. gr. gildandi laga.

Um 119. gr.

Greinin svarar til 53. gr. gildandi laga. Hér er lagt til að eignarskattsstig-inn breytist eftir skattvísitölu en það gerir hann ekki samkvæmt gildandi lögum. Telja verður þörf á slíkum ákvæðum ekki síst með tilliti til þess að framvegis verður fasteignamat framreiknað árlega.

Um 120. gr.

Greinin er samhljóða 56. gr. gildandi laga og þarfnast ekki skýringa.

Um 121. gr.

Gert er ráð fyrir að ákvæði frumvarpsins komi til framkvæmda við álagningu skatta árið 1978 vegna tekna ársins 1977 og eigna í lok þess árs og hin nýja ríkis-skattanefnd taki til starfa 1. janúar 1978.

Skattlagning á útlendinga og aðra þá sem falla undir lög nr. 22/1956 mun þó fara eftir núgildandi skattalögum fram til ársloka 1977 enda þótt hún varði tekjur ársins 1977.

Um ákvæði til bráðabirgða I

Ákvæði þetta er nauðsynlegt vegna þess að hert eru skilyrði þess að sameignarfélag geti verið sjálfstæður skattaðili. Með 1. mgr. er félögum, sem verið hafa sjálfstæðir skattaðilar, gefinn kostur á að fullnægja skilyrðum 3. tl. 2. gr. frumvarpsins. Í 2. mgr. eru ákvæði um upplausn varasjóða þeirra félaga sem ekki fullnægja skilyrðum 1. mgr.

Um ákvæði til bráðabirgða II

Ákvæði þetta, sem nauðsynlegt er vegna nýs fyrirkomulags lausafjár fyrninga, þarfnast ekki skýringa.

Um ákvæði til bráðabirgða III

Hér er þeim félögum sem myndað hafa yfirfæranleg rekstrartöp samkvæmt ákvæðum gildandi laga heimilað að yfirfæra þau án tímatakmörkunar enda þótt um sé að ræða töp sem einungis eru yfirfæranleg um fimm áramót samkvæmt gildandi lögum.

Um ákvæði til bráðabirgða IV

Hliðstætt ákvæði er í lögum nr. 68/1971, sbr. lög nr. 7/1972. Endurmat samkvæmt þessu ákvæði nær til fyrnanlegs lausafjár og fyrnanlegra mannvirkja en þó með ólíkum hætti.

Endurmat lausafjár veitir einungis heimild til sérstakrar fyrningar á endurmatshækkuninni en hefur engin áhrif á reglur frumvarpsins um fyrningar eða sölu á lausafé.

Endurmatsverð mannvirkja hækkar hins vegar fyrningargrunn þeirra og leiðir því til hærri fyrninga samkvæmt almennum ákvæðum frumvarpsins.

Fylgiskjal 1.

**Frádráttarliðir¹⁾ gildandi laga skv. úrtaki
Álagningarár 1975**

Atriði	Heildar- fjárhæð þús. kr.	%	Meðal- upphæð þús. kr.	Nýtingar- hlutfall ²⁾	Meðal- upphæð ef not. þús. kr.	Fjöldi ef not.
Launafrádráttur vegna tekna eiginkonu (50%)	3 830 205	27,9	36,6	23,4	156,3	24 502
Frádráttur vegna tekna eigin- konu við atvinnurekstur hjóna	364 707		3,5	4,4	79,4	4 592
Vaxtagjöld	2 859 824	19,0	27,3	44,5	61,3	46 630
Fasteinagjöld og fyrning	1 974 330	13,1	18,9	44,9	42,0	47 026
Lífeyristrygging	1 503 320	10,0	14,4	65,4	21,9	68 500
Námsfrádráttur	1 360 739	9,1	13,0	20,1	64,6	21 059
Sjómannafrádráttur	834 648	5,6	8,0	9,0	88,2	9 461
Fiskveiðafrádráttur	628 099	4,2	6,0	8,2	73,0	8 610
Rekstrartöp	523 122	3,5	5,0	1,5	326,3	1 603
Stéttarfélagsgjöld	267 805	1,8	2,6	53,2	4,8	55 714
Frádráttur v/ sjúkradagpeninga	256 722	1,7	2,5	4,9	50,3	5 106
Lífsábyrgð	92 666	0,6	0,9	9,9	9,0	10 351
Fæði á sjó	81 701	0,5	0,8	7,1	10,9	
Annað	452 524	3,0				
Alls	15 030 412	100,0				

1) Lækkun skv. 52. gr. er ekki talin með né heldur frádráttur skv. III. lið framtals.

2) Með nýtingarhlutfalli er átt við fjölda þeirra, sem sýna frádrátt, sem hlutfall af öllum framteljendum.

Fylgiskjal 2.

**Skipting tekna eiginkvenna tekjuárið 1974 samkvæmt úrtaki
(með fjödamargföldun 19.792)**

Launatekjur eiginkonu 1) 2)
Þús. kr.

	0	50	100	200	300	400	500	700	1 000	1 400	Yfir 1 400	Samtals
Fjöldi	10 490	2 296	2 098	3 800	3 384	2 989	2 217	3 206	1 346	277	79	32 182
Hlutfallslegur fjöldi (%)	33	7	6	12	11	9	7	10	4	1	~0	100
Samansafnaður fjöldi	10 490	12 786	14 834	18 684	22 068	25 057	27 274	30 480	31 826	32 103	32 182	32 182
Hlutfallslegur samansafnaður fjöldi (%) .	33	40	46	58	69	78	85	95	99	100	100	100
Meðaltekjur (þús. kr.)	0	23	74	145	248	347	451	591	810	1 118	3 446	221
Tekjur alls (millj. kr.)	0	52,8	155,3	551,0	839,2	1 037,2	999,9	1 894,7	1 089,4	309,7	193,2	7 122,4
Hlutfallslegar tekjur alls (%)	0	~0	2	8	12	15	14	27	15	4	3	100
Hlutfallslegar samansafnaðar tekjur (%) .	0	~0	2	10	22	37	51	78	93	97	100	100

1) Í töfluna vantar, auk tekna af atvinnurekstri eða sjálfsteðri starfsemi hjóna, tekjur 317 eiginkvenna, þar sem eiginmaðurinn er tekjulaus, með samtals um 189 millj. kr. tekjur.

2) Talan 300 þús. kr. sýnir bilið frá 200—300 þús. kr. o.s.frv.

Fylgiskjal 3.

Yfirlit um tekjur einstaklinga í atvinnurekstri við álagningu 1975¹⁾

Álagður tekjuskattur að viðbættum áæluðum áhrifum „launaviðmiðunar“ til hækkunar tekjuskatti hjá atvinnurekendum og þeim sem ekki féllu undir það hugtak, en hækkun þeirra síðarnefndu er innifalin í samfölu annarra framteljanda.

	Álagður tekjuskattur var		Áæluð hækkun tekjuskatts		Samtals álagður og áæluður tekjuskattur	
	Fjárhæð í þús. kr.	Hundraðshluti	Fjárhæð í þús. kr.	Hundraðshluti	Fjárhæð í þús. kr.	Hundraðshluti
04 Bifreiðastjórar — sjálfstæð starfsemi	170 376,4	2,23	11 598,1	3,92	181 974,5	2,29
07 Læknar og tannlæknar — sjálfstæðir	258 956,8	3,38	6 734,4	2,28	265 691,2	3,34
15 Lífeyrisþegar og eignafólk	8 849,3	0,12	6 380,8	2,16	15 230,1	0,19
20 Þeir aðilar sem ekki flokkast í ákveðna atvinnustétt	61 421,4	0,80	0,0	0,00	61 421,4	0,77
2- Búrekstur, gróðurhúsabú, garðrykiubú o. þ. h.	189 342,4	2,47	44 959,4	15,20	234 301,8	2,95
3- Fiskvinnsla — útgerð	52 143,5	0,68	38 738,7	13,10	90 882,2	1,14
4- Íbúðir — annar en fiskvinnsla	136 506,0	1,78	11 905,2	4,03	148 411,2	1,87
5- Byggingariðnaður	231 955,0	3,03	18 903,5	6,39	250 858,5	3,16
6- Verslun	162 149,3	2,12	46 757,1	15,81	208 906,4	2,63
7- Flutningastarífsemi	5 009,2	0,07	6 385,4	2,16	11 393,6	0,14
8- Ýmis þjónustustarífsemi	210 674,5	2,75	36 716,6	12,41	247 391,1	3,11
Samtals atvinnurekendur	1 487 382,8	19,43	229 079,2	77,46	1 716 462,0	21,59
Samtals aðrir framteljendur ²⁾	6 166 021,8	80,57	66 648,4	22,54	6 232 670,2	78,41
Heild tekjuskattsgreiðenda	7 653 404,6	100,00	295 727,6	100,00	7 949 132,2	100,00
Atvinnurekendaestíttir — samtala:						
04, 07, 15 og 20	499 603,9	6,53	24 713,3	8,36	524 317,2	6,59
2-	189 342,4	2,47	44 959,4	15,20	234 301,8	2,95
3- til og með 8-	798 436,5	10,43	159 406,5	53,90	957 843,0	12,05
Samtals atvinnurekendur	1 487 382,8	19,43	229 079,2	77,46	1 716 462,0	21,59
Hlutföll innan atvinnurekendaestíttanna:						
04, 07, 15 og 20	499 603,9	33,59	24 713,3	10,79	524 317,2	30,55
2-	189 342,4	12,73	44 959,4	19,63	234 301,8	13,65
3- til og með 8-	798 436,5	53,68	159 406,5	69,58	957 843,0	55,80
Atvinnurekendaestíttir innbyrðis	1 487 382,8	100,00	229 079,2	100,00	1 716 462,0	100,00

1) Sem atvinnurekendur flokkast hér þeir framteljendur með hreinar tekjur af atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi sem eru jafnar eða hærrí en launatekjur, svo og þeir sem sýna rekstrartap og hafa launatekjur 500 þús. kr. eða lægri, allt samkvæmt framtali 1975.

2) Aðrir framteljendur hér eru þeir sem telja fram einhverjar tekjur af atvinnurekstri eða sjálfstæðri starfsemi 1975, en falla ekki undir 1).

Fylgiskjal 3 framh.

	Tekjuskatts- greiðendur skv. álagningu—heild		Áætlun fjöldun tekjuskatts- greiðenda		Samtals tekjuskatts- greiðendur		Fjöldi þeirra sem bera tekjuskatt en eru áætlaðir til hækkunar		Skattleysingjar — heild			
	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Fjöldi	%	Voru skv. álagningu	Verða að við- bættri teknaáætlun		
04 Bifreiðastjórar — sjálfstæð starfsemi	1 105	2,06	138	6,57	1 243	2,22	158	9,50	355	0,70	217	0,45
07 Læknar og tannlæknar — sjálfstæðir	405	0,75	0	0,00	405	0,73	67	4,03	0	0,00	0	0,00
15 Lífeyrisþegar og eignafolk	83	0,15	108	5,14	191	0,34	0	0,00	1 188	2,33	1 080	2,21
20 Þeir aðilar sem ekki flokkast í ákveðna atvinnustétt	113	0,21	0	0,00	113	0,20	0	0,00	29	0,06	29	0,06
2- Búrektor, gróðurhúsabú, garðyrkjubú o.þ.h.	2 440	4,54	572	27,24	3 012	5,39	368	22,13	2 666	5,24	2 094	4,29
3- Fiskvinnsla — útgerð	280	0,52	92	4,38	372	0,67	111	6,67	311	0,61	219	0,45
4- Íónaður — annar en fiskvinnsla	578	1,08	71	3,38	649	1,16	71	4,27	239	0,47	168	0,34
5- Byggingariðaður	699	1,30	38	1,81	737	1,32	131	7,88	144	0,28	106	0,22
6- Verslun	469	0,87	274	13,05	743	1,33	51	3,07	284	0,56	10	0,02
7- Flutningstarfsemi	52	0,10	0	0,00	52	0,09	37	2,22	3	0,01	3	0,01
8- Ýmis þjónustufyrirtæki	669	1,24	158	7,52	827	1,48	158	9,50	257	0,50	99	0,20
	6 893	12,82	1 451	69,09	8 344	14,93	1 152	69,27	5 476	10,76	4 025	8,25
Samtals atvinnurekendur	46 893	87,18	649	30,91	47 542	85,07	511	30,73	45 418	89,24	44 769	91,75
Heild tekjuskattsgreiðenda	53 786	100,00	2 100	100,00	55 886	100,00	1 663	100,00	50 894	100,00	48 794	100,00
Atvinnurekendastéttir — samtals:												
04, 07, 15 og 20	1 706	3,17	246	11,71	1 952	3,49	225	13,53	1 572	3,09	1 326	2,72
2-	2 440	4,54	572	27,24	3 012	5,39	368	22,13	2 666	5,24	2 094	4,29
3- til og með 8-	2 747	5,11	633	30,14	3 380	6,05	559	33,61	1 238	2,43	605	1,24
Samtals atvinnurekendur	6 893	12,82	1 451	69,09	8 344	14,93	1 152	69,27	5 476	10,76	4 025	8,25
Hlutföll innan atvinnurekendastéttanna:												
04, 07, 15 og 20	1 706	24,75	246	16,95	1 952	23,39	225	19,53	1 572	28,71	1 326	32,94
2-	2 440	35,40	572	39,42	3 012	36,10	368	31,95	2 666	48,68	2 094	52,03
3- til og með 8-	2 747	39,85	633	43,63	3 380	40,51	559	48,52	1 238	22,61	605	15,03
Atvinnurekendastéttir innbyrðis	6 893	100,00	1 451	100,00	8 344	100,00	1 152	100,00	5 476	100,00	4 025	100,00

EFNISYFIRLIT FRUMVARPS

I. KAFLI

	Gr.
SKATTSKYLDIR AÐILAR	
Skattskylda manna	1
Skattskylda lögaðila	2
Takmörkuð skattskylda	3
Aðilar undanþegnir skattskyldu	4
Skattskylda hjóna og barna	5—6

II. KAFLI

SKATTSKYLDAR TEKJUR	
Almenn ákvæði	7
Skattskyldir vextir, afföll og gengishagnaður	8
Skattskyldur arður, jöfnunarhlutabréf	9
Sameiginleg ákvæði um söluhagnað eigna	10
Söluhagnaður eigna sem heimilt er að fyrna	11—13
Söluhagnaður eigna sem ekki er heimilt að fyrna	14—15
Söluhagnaður af íbúðarhúsnæði	16
Söluhagnaður af eignarhlutum í félögum	17—18
Ýmis ákvæði um söluhagnað	19—27
Hvað ekki telst til tekna	28

III. KAFLI

FRÁDRÁTTUR FRÁ TEKJUM	
Almenn ákvæði	29
Frádráttur manna utan atvinnurekstrar	30
Frádráttur frá tekjum af atvinnurekstri	31
Sameiginleg ákvæði um fyrningar eigna	32—34
Fyrning lausafjár	35—38
Fyrning mannvirkja, þ. m. t. byggingar aðrar en íbúðarhúsnæði	39—41
Fyrning náttúruauðæfa o. fl.	42
Fyrning keypts eignarréttar, stofnkostnaðar o. fl.	43
Ýmis ákvæði um fyrningu	44—49
Vaxtagjöld, afföll og gengistöp	50
Hvað ekki telst rekstrarkostnaður	51

IV. KAFLI

ÝMIS ÁKVÆÐI UM TEKJUR	
Ráðstöfun varasjóðs	52
Úttekt úr eigin rekstri	53
Sameining félaga	54
Óvenjuleg skipti í fjármálum	55
Ákvörðun launa í eigin atvinnurekstri	56
Tekjutímabil	57

V. KAFLI

TEKJUSKATTSSTOFN

Gr.

Almenn ákvæði	58
Tekjuskattsstofn hjóna og barna	59—60
Heimild til lækkunar á tekjuskattsstofni	61

VI. KAFLI

TEKJUSKATTSÚTREIKNINGUR, AFSLÆTTIR OG BARNABÆTUR

Skattstigi manna	62
Persónuafsláttur	63
Afsláttur frá skatti	64
Barnabætur	65
Tekjuskattur manna heimilisfastra á Íslandi hluta úr ári o. fl. ...	66
Tekjuskattur aðila með takmarkaða skattskyldu	67
Tekjuskattur lögaðila	68

VII. KAFLI

EIGNARSKATTUR

Skattskyldar eignir	69
Mat eigna	70
Hvað ekki telst til eignar	71
Frádráttur frá eignum	72—74
Tímaviðmiðun eignarskattsstofns	75
Eignarskattsstofn	76—78
Eignarskattsútreikningur	79—80

VIII. KAFLI

SKATTUMDÆMI, SKATTSTJÓRAR, RÍKISSKATTSTJÓRI, SKATT- RANNSÓKNARSTJÓRI, RÍKISSKATTANEFND O. FL.

Skattumdæmi	81
Skattstjórar	82
Umboðsmenn skattstjóra	83
Ríkisskattstjóri o. fl.	84
Ríkisskattanefnd	85

IX. KAFLI

FRAMTÖL OG SKÝRSLUGJAFIR

Framtals- og skattlagningarstaður	86
Framtalskýrslur	87
Launaskýrslur o. fl.	88
Framtalsfrestur	89
Upplýsingaskylda og eftirlitsheimildir	90

X. KAFLI

ÁLAGNING, KÆRUR O. FL.

	Gr.
Álagning	91—94
Kærur til skattstjóra	95
Kærur til ríkisskattanefndar	96
Tilkynningar til hjóna o. fl.	97

XI. KAFLI

ÝMIS ÁKVÆÐI UM SKATTYFIRVÖLD

Ríkisskattstjóri	98
Skattrannsóknarstjóri, skatteftirlit	99
Vanhæfi skattyfirvalda	100
Gerðabækur	101
Eftirlit fjármálaráðherra	102

XII. KAFLI

INNHEIMTA OG ÁBYRGÐ

Innheimtuaðilar	103
Gjalddagar	104—105
Vextir	106
Skyldur launagreiðanda	107
Ábyrgð á skattgreiðslum	108

XIII. KAFLI

VIÐURLÖG

Álag	109
Refsingar	110
Ákvörðun refsinga	111—112

XIV. KAFLI

ÝMIS ÁKVÆÐI	113—121
-------------------	---------

ÁKVÆÐI TIL BRÁÐABIRGÐA I—IV

FYLGISKJÖL 1—3